

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

RAPORT Z BADANIA

**Stowarzyszenie
Klon/Jawor**

**Badania
Stowarzyszenia
Klon/Jawor**

AUTORZY RAPORTU:

PIOTR ADAMIAK

BEATA CHARYCKA

MARTA GUMKOWSKA

ISBN: 978-83-62528-90-5

Białystok 2016

Zamawiający/Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

Departament Rozwoju Regionalnego

Regionalne Obserwatorium Terytorialne

ul. Poleska 89

15-874 Białystok

Wykonawca:

Stowarzyszenie Klon/Jawor

ul. Szpitalna 5 lok. 5

00-031 Warszawa

Stowarzyszenie
Klon/Jawor

Raport finansowany jest ze środków budżetu województwa

Spis treści

1.	Obszary działalności organizacji pozarządowych w województwie podlaskim	6
1.1.	Liczebność sektora pozarządowego w województwie podlaskim	6
1.2.	Obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych.....	10
1.2.1.	Wszystkie obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych.....	10
1.2.2.	Obszary specjalizacji podlaskich organizacji pozarządowych	13
1.3.	Szczegółowe obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych.....	15
2.	Podstawowe informacje o organizacjach pozarządowych działających w województwie podlaskim	20
2.1.	Forma prawna podlaskich organizacji pozarządowych	20
2.2.	Staż działania podlaskich organizacji pozarządowych.....	22
2.3.	Zasięg działania podlaskich organizacji pozarządowych	23
2.4.	Formy (praktyki) działania podlaskich organizacji pozarządowych na tle ogólnopolskim	25
3.	Potencjał ludzki organizacji pozarządowych w województwie podlaskim	29
3.1.	Członkostwo w podlaskich stowarzyszeniach	29
3.2.	Zarządy podlaskich organizacji pozarządowych	31
3.3.	Profil członka zarządu podlaskiej organizacji pozarządowej.....	33
3.4.	Zatrudnienie w podlaskich organizacjach pozarządowych	37
3.5.	Profil pracownika podlaskiej organizacji pozarządowej.....	39
3.6.	Wolontariat w podlaskich organizacjach pozarządowych	41
4.	Potencjał finansowy organizacji pozarządowych w województwie podlaskim	43
4.1.	Budżety podlaskich organizacji pozarządowych.....	43
4.1.1.	Przychody podlaskich organizacji i ich rozwarstwienie na tle ogólnopolskim... 43	
4.1.2.	Wewnętrzne zróżnicowanie budżetów podlaskich organizacji	44
4.2.	Stabilność finansowa podlaskich organizacji pozarządowych.....	46
4.2.1.	Stabilność finansowa podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim.....	46
4.2.2.	Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem stabilności finansowej	48
4.3.	Majątek podlaskich organizacji pozarządowych	50
4.3.1.	Majątek podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim	50

4.3.2.	Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem posiadanego majątku	51
5.	Pozyskiwanie środków zewnętrznych - źródła finansowania organizacji pozarządowych w województwie podlaskim	53
5.1.	Korzystanie z poszczególnych źródeł finansowania	53
5.1.1.	Korzystanie ze źródeł finansowania - podlaskie organizacje pozarządowe na tle ogólnopolskim	53
5.1.2.	Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pozarządowych pod względem korzystania z poszczególnych źródeł finansowania	55
5.2.	Waga (istotność) poszczególnych źródeł finansowania w budżetach podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim	61
5.3.	Specyfika organizacji realizujących zadania publiczne finansowane ze środków jednostek samorządu terytorialnego	64
5.3.1.	Obszary aktywności podlaskich organizacji realizujących zadania publiczne ze środków samorządu terytorialnego	64
5.3.2.	Formy działań podlaskich organizacji realizujących zadania publiczne ze środków samorządu terytorialnego	66
5.3.3.	Przychody podlaskich organizacji realizujących zadania publiczne ze środków samorządu terytorialnego	68
6.	Korzystanie przez podlaskie organizacje z funduszy europejskich	69
6.1.	Korzystanie przez podlaskie organizacje z funduszy europejskich w latach 2007-2014	69
6.1.1.	Korzystanie z funduszy europejskich – podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim	69
6.1.2.	Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem korzystania z funduszy europejskich	69
6.2.	Skuteczność podlaskich organizacji w aplikowaniu o fundusze europejskie na tle ogólnopolskim	72
6.3.	Plany dotyczące aplikowania o fundusze europejskie w nowej perspektywie finansowej – podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim	74
6.4.	Problemy związane z aplikowaniem o fundusze europejskie – podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim	74
7.	Bariery rozwoju, samoocena oraz potrzeby podlaskich organizacji	76
7.1.	Problemy i bariery rozwoju podlaskich organizacji pozarządowych oraz wynikających z nich potrzeby	76
7.1.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	76

7.1.2.	Zróźnicowanie występowania problemów i barier rozwoju organizacji wewnątrz województwa podlaskiego	80
7.2.	Samooceńa podlaskich organizacji pozarządowych oraz wynikające z nich potrzeby	83
7.2.1.	Województwo podlaskiego na tle ogólnopolskim	83
7.2.2.	Zróźnicowanie samooceny organizacji wewnątrz województwa podlaskiego ..	85
7.3.	Zapotrzebowanie i korzystanie ze wsparcia instytucjonalnego przez podlaskie organizacje	89
7.3.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	89
7.3.2.	Zróźnicowanie zapotrzebowania i korzystania ze wsparcia instytucjonalnego wewnątrz województwa podlaskiego	91
7.4.	Modele działania podlaskich organizacji pozarządowych	91
7.4.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	91
7.4.2.	Zróźnicowanie modeli działania organizacji pozarządowych wewnątrz województwa podlaskiego	99
8.	Udział podlaskich organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych	105
8.1.	Kontakty podlaskich organizacji pozarządowych z samorządami	105
8.1.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	105
8.1.2.	Zróźnicowanie częstości kontaktów organizacji z samorządami wewnątrz województwa podlaskiego	106
8.2.	Problemy podlaskich organizacji pozarządowych w kontaktach z samorządami ...	107
8.2.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	107
8.2.2.	Zróźnicowanie problemów występujących podczas współpracy organizacji z urzędami miast i gmin wewnątrz województwa podlaskiego	109
8.3.	Udział podlaskich organizacji pozarządowych w konsultacjach	110
8.3.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	110
8.3.2.	Zróźnicowanie aktywności organizacji w konsultacjach wewnątrz województwa podlaskiego	112
8.4.	Inne formy pozafinansowej współpracy podlaskich organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym	113
8.4.1.	Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim	113
9.	Źródła danych i metodologia	115
9.1.	Źródła danych	115
9.2.	Metodologia	115

Obszary działalności organizacji pozarządowych w województwie podlaskim

1.1. Liczebność sektora pozarządowego w województwie podlaskim

Podlaski sektor pozarządowy to niemal 3 tys. zarejestrowanych podmiotów. Gdyby definicję sektora poszerzyć o Ochotnicze Straże Pożarne, których w województwie jest 723, to liczba zarejestrowanych w województwie podmiotów społecznych wyniesie 3684. Przykładając tę liczbę do ogółu organizacji pozarządowych w całej Polsce możemy obliczyć, że podlaski sektor pozarządowy stanowi 3% polskiego sektora pozarządowego: w całej Polsce jest zarejestrowanych 132 tys. organizacji pozarządowych, w tym niemal 17 tys. OSP.

Jak wygląda rozkład terytorialny podlaskich organizacji pozarządowych? Najwięcej znajdziemy ich w podregionie białostockim (1709), nieco mniej w łomżyńskim (1157), a najmniej w suwalskim (818). Oznacza to, że niemal połowa, a dokładnie 46% podlaskich organizacji pozarządowych, jest zlokalizowanych w podregionie białostockim.

Tabela 1. Liczba organizacji pozarządowych w województwie podlaskim, podregionach województwa podlaskiego i w całej Polsce

	Podlaskie	podregiony			Polska
		białostocki	łomżyński	suwalski	
<i>fundacja</i>	475	338	70	67	20602
<i>stowarzyszenie rejestrowe (bez OSP)</i>	1442	722	384	336	53675
<i>stowarzyszenie kultury fizycznej</i>	671	302	215	154	26615
<i>stowarzyszenie ogrodowe</i>	1		1		28
<i>stowarzyszenie zwykłe (bez OSP)</i>	167	69	38	60	8607
<i>jednostka terenowa stowarzyszenia posiadająca osobowość prawną</i>	76	43	18	15	2145
<i>jednostka terenowa stowarzyszenia nie posiadająca osobowości prawnej</i>	83	41	26	16	2279
<i>związek sportowy</i>	36	23	9	4	670
<i>federacja, związek stowarzyszeń</i>	10	6	2	2	513
<i>OSP (działają w formie stowarzyszeń rejestrowych lub stowarzyszeń zwykłych)</i>	723	165	394	164	16911
Razem:	3684	1709	1157	818	132045

Przyglądając się rozkładowi organizacji między poszczególne powiaty województwa widzimy, że najwięcej podmiotów społecznych jest zarejestrowanych w mieście Białystok: 1152

organizacji, czyli 31% wszystkich organizacji pozarządowych regionu podlaskiego. Drugim co do liczebności ośrodkiem organizacji pozarządowych jest powiat białostocki (358), a trzecim – miasto Suwałki (228). Najmniej organizacji jest zarejestrowanych w powiecie sejneńskim (79).

Tabela 2. Liczba organizacji pozarządowych w powiatach województwa podlaskiego

powiaty	liczba organizacji
<i>m. Białystok</i>	1152
<i>białostocki</i>	358
<i>m. Suwałki</i>	228
<i>sokólski</i>	199
<i>m. Łomża</i>	198
<i>wysokomazowiecki</i>	179
<i>augustowski</i>	175
<i>łomżyński</i>	156
<i>hajnowski</i>	150
<i>bielski</i>	148
<i>siemiatycki</i>	140
<i>grajewski</i>	132
<i>moniecki</i>	103
<i>suwalski</i>	101
<i>kolneński</i>	96
<i>zambrowski</i>	90
<i>sejneński</i>	79
Podlaskie	3684

Kiedy spojrzymy na wielkość sektora pozarządowego na wsi, w miastach i mieście wojewódzkim to okaże się, najwięcej organizacji jest zarejestrowanych na terenach wiejskich – 36%, czyli 1318 podmiotów. 33% podlaskich organizacji, czyli 1214 podmiotów, jest zlokalizowanych w miastach województwa (poza Białymstokiem), a 31%, czyli 1152 podmiotów, w samym Białymstoku.

Tabela 3. Liczba organizacji pozarządowych w województwie podlaskim zarejestrowanych w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

	wieś	miasta	Białystok	Podlaskie
<i>fundacja</i>	73	129	273	475
<i>stowarzyszenie rejestrowe (bez OSP)</i>	361	566	515	1442
<i>stowarzyszenie kultury fizycznej</i>	165	308	198	671
<i>stowarzyszenie ogrodowe</i>		1		1
<i>stowarzyszenie zwykłe (bez OSP)</i>	24	81	62	167
<i>jednostka terenowa stowarzyszenia posiadająca osobowość prawną</i>	7	30	39	76
<i>jednostka terenowa stowarzyszenia nie posiadająca osobowości prawnej</i>	4	41	38	83
<i>związek sportowy</i>	2	13	21	36
<i>federacja, związek stowarzyszeń</i>		5	5	10
<i>OSP (działają w formie stowarzyszeń rejestrowych lub stowarzyszeń zwykłych)</i>	682	40	1	723
Razem:	1318	1214	1152	3684

Przyjrzyjmy się liczebności organizacji działających w różnych sferach pożytku, pamiętając, że jedna organizacja może działać w kilku sferach jednocześnie. Najwięcej organizacji (971) działa w sferze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Dwukrotnie mniej organizacji (470) działa w sferze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania. Nieco mniej zajmuje się kulturą i sztuką (449) oraz działalnością wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych (420). 322 organizacje działają w sferze pomocy społecznej, 291 – w ochronie i promocji zdrowia, a 207 zajmuje się działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych. 205 organizacji działa w sferze podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, a 204 zajmuje się wypoczynkiem dzieci i młodzieży. Liczebność wszystkich sfer pożytku w województwie podlaskim oraz w całej Polsce prezentuje Tabela 4.

Tabela 4. Liczba organizacji pozarządowych działających w różnych sferach pożytku

	Podlaskie	Polska
<i>Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu</i>	971	37260
<i>Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie</i>	470	16014
<i>Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego</i>	449	14976
<i>Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych</i>	420	13065
<i>Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans</i>	322	12148
<i>Ochrona i promocja zdrowia</i>	291	10219
<i>Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych</i>	207	7444

<i>Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej</i>	205	5526
<i>Wypoczynek dzieci i młodzieży</i>	204	6469
<i>Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego</i>	196	5814
<i>Turystyka i krajoznawstwo</i>	195	6455
<i>Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości</i>	193	5790
<i>Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka, swobód obywatelskich oraz działań wspomagających rozwój demokracji</i>	169	5252
<i>Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami</i>	162	5903
<i>Promocja i organizacja wolontariatu</i>	146	4711
<i>Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy</i>	132	3409
<i>Działalność charytatywna</i>	129	5219
<i>Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym</i>	102	3507
<i>Działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego</i>	92	1755
<i>Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</i>	81	2353
<i>Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym</i>	65	2472
<i>Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn</i>	60	2065
<i>Porządek i bezpieczeństwo publiczne</i>	56	1958
<i>Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechnianie i ochrona praw dziecka</i>	51	1923
<i>Wspieranie organizacji pozarządowych</i>	49	1571
<i>Promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą</i>	47	1116
<i>Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą</i>	36	1283
<i>Wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności, rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w gospodarce</i>	35	973
<i>Ratownictwo i ochrona ludności</i>	35	1186
<i>Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów</i>	25	809
<i>Pomoc Polonii i Polakom za granicą</i>	23	454
<i>Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej</i>	22	639
<i>Działalność na rzecz kombatantów i osób represjonowanych</i>	11	377
<i>Obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej</i>	11	344
<i>Inne</i>	121	4700

Dane na temat liczby zarejestrowanych w województwie podlaskim organizacji pozarządowych pochodzą z rejestru REGON (stan na 31 grudnia 2015 roku). Zaznaczmy, że liczba figurujących w rejestrze organizacji nie jest tożsama z faktyczną wielkością podlaskiego sektora pozarządowego. Spora część organizacji zawiesza lub kończy swoją działalność, nie wyrejestrowując się z wykazów REGON. Bazując na ostatniej weryfikacji rejestru REGON, przeprowadzonej przez Główny Urząd Statystyczny przy okazji badań organizacji w 2008 roku, można zakładać że udział „martwych dusz” w całej populacji organizacji pozarządowych nie przekracza 25% ogółu zarejestrowanych podmiotów. Przy założeniu, że w przypadku sektora podlaskiego odsetek ten jest podobny, można szacować, że w regionie podlaskim działa 2,2 tys. organizacji pozarządowych (bez OSP).

Poniższa analiza przeprowadzona na podstawie badania Stowarzyszenia Klon/Jawor dotyczy właśnie tych działających, a nie zarejestrowanych organizacji. Badanie uwzględniało wyłącznie fundacje i stowarzyszenia bez Ochotniczych Straży Pożarnych (zgodnie z tzw. wąską definicją sektora pozarządowego).

1.2. Obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych

1.2.1. Wszystkie obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe działają zazwyczaj w kilku obszarach jednocześnie. Sytuacja, w której organizacja prowadzi działania tylko i wyłącznie w jednym obszarze dotyczy 26% organizacji z województwa podlaskiego. Oznacza to, że pozostałe 74% podlaskich stowarzyszeń i fundacji w swojej aktywności łączy kilku obszarów tematycznych. Organizacja z regionu podlaskiego jest aktywna w średnio 3,0 obszarach, biorąc pod uwagę organizacje z całej Polski wskaźnik ten wynosi 2,8. Przyjrzyjmy się obszarom aktywności podlaskich stowarzyszeń i fundacji.

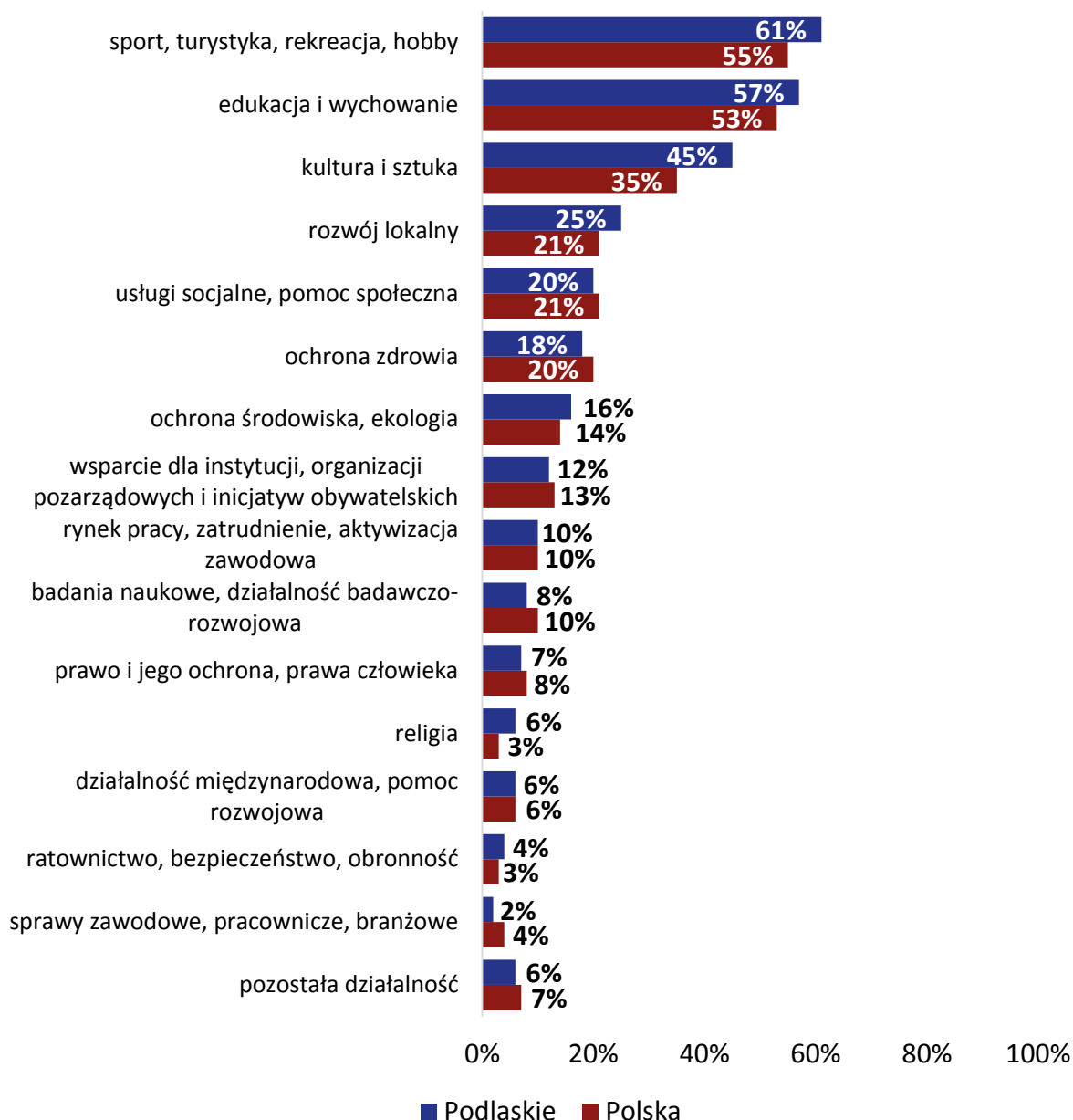
Najpowszechniejszym obszarem aktywności podlaskich organizacji pozarządowych jest „sport, turystyka, rekreacja i hobby”, 61% stowarzyszeń i fundacji prowadzi działania w tym zakresie. Drugą co do wielkości branżą podlaskiego sektora pozarządowego jest „edukacja i wychowanie” – działaniami edukacyjnymi zajmuje się 57% organizacji. Trzecia w rankingu branża to „kultura i sztuka”, 45% stowarzyszeń i fundacji działa w tym zakresie. 25% zajmuje się „rozwojem lokalnym”, 20% – „usługami socjalnymi i pomocą społeczną”, a 18% działa w polu „ochrona zdrowia”.

Tym sześciu największym branżom podlaskiego trzeciego sektora będziemy przyglądać się w dalszej części raportu. We wszelkich analizach mówiąc o organizacjach działających w różnych obszarach aktywności, będziemy odnosić się właśnie do tych branż.

Inne, mniej popularne obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych to m.in. obszar ekologii i ochrony środowiska, w którym działa 16% organizacji, 12% organizacji deklaruje, że wspiera organizacje pozarządowe, a 10% zajmuje się rynkiem pracy i zatrudnieniem. Mniej niż co dziesiąta organizacja z województwa podlaskiego zajmuje się działalnością badawczo-rozwojową (8%), prawem i jego ochroną, prawami człowieka (7%), religią (6%), działalnością międzynarodową, pomocą rozwojową (6%), ratownictwem (4%),

sprawami pracowniczymi, branżowymi (2%). Inną, nie dającą się zakwalifikować w zaproponowane kategorie działalność, prowadzi 6% podlaskich stowarzyszeń i fundacji. Ranking popularności branż ogólnopolskiego sektora pozarządowego wygląda niemal identycznie, choć mniej organizacji z całej Polski niż z województwa podlaskiego wskazuje na działania sportowe (55%), edukacyjne (53%), kulturalne (35%) oraz w zakresie rozwoju lokalnego (21%). W całej Polsce znajdziemy natomiast podobny co w województwie podlaskim odsetek organizacji zajmujących się usługami socjalnymi i pomocą społeczną (21%) oraz ochroną zdrowia (20%).

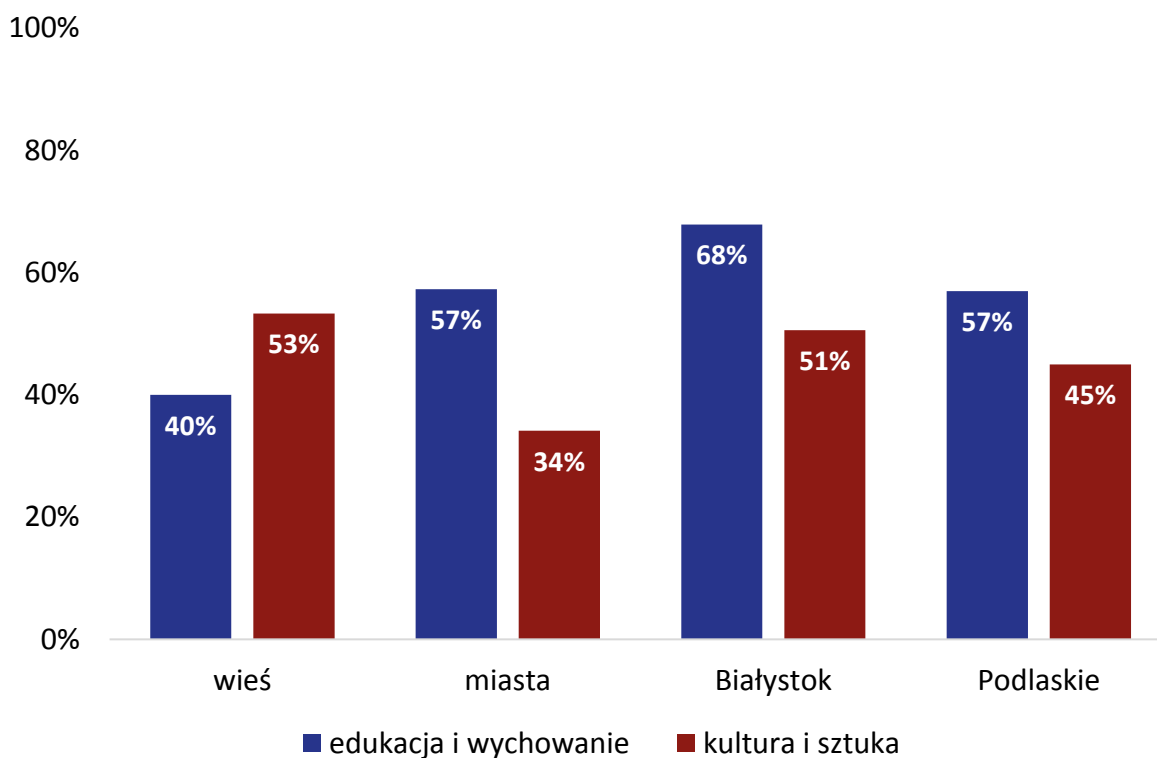
Wykres 1. Wszystkie obszary działań organizacji

Analizując branżowe zróżnicowanie wewnątrz województwa podlaskiego widzimy, że statystycznie istotnie różnice dotyczą dwóch branż: edukacji i wychowania oraz kultury i sztuki. W Białymstoku i innych miastach jest istotnie większy odsetek organizacji zajmujących się

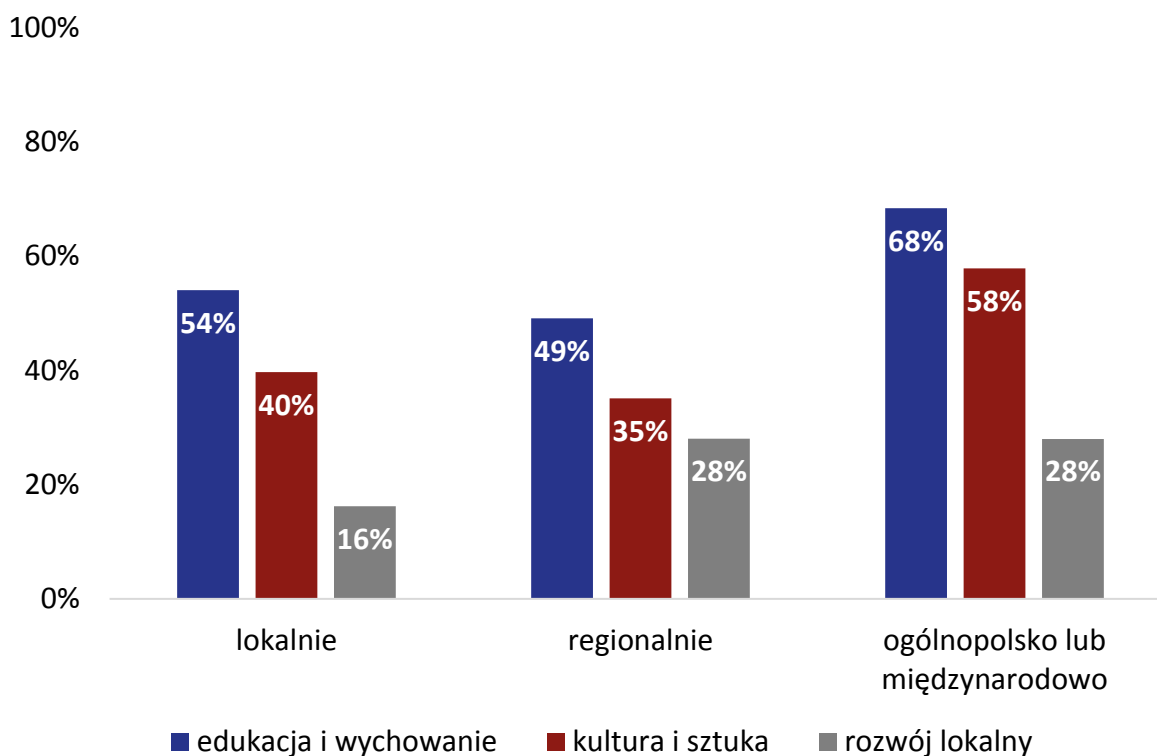
działalnością edukacyjną niż na wsi. 68% białostockich organizacji działa w obszarze edukacji i wychowania, odsetek ten dla innych podlaskich miast wynosi 57%, a dla wsi – 40%. Przypomnijmy, że w skali całego województwa 57% organizacji działa w obszarze edukacyjnym. Województwo podlaskie jest też wewnętrznie zróżnicowane, gdy pod uwagę weźmiemy branżę kulturalną. Największa proporcja organizacji kulturalnych jest na wsi (53%) oraz w Białymstoku (51%), a najmniejsza w innych miastach województwa (34%). W przypadku innych branż sektora nie obserwujemy istotnie statystycznych różnic między Białymstokiem, innymi miastami a wsią.

Wykres 2. Popularność różnych branż wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

Popularność różnych branż sektora pozarządowego możemy obejrzyć także w perspektywie skali działania organizacji. Podobnie jak w przypadku lokalizacji organizacji (wieś, miasto, Białystok), tak i tutaj, zróżnicowanie istotnie statystycznie obserwujemy w odniesieniu do kilku branż podlaskiego sektora pozarządowego. Dotyczy ono trzech branż: edukacyjnej, kulturalnej oraz rozwoju lokalnego. Spójrzmy na branżę edukacyjną: stowarzyszeń i fundacji edukacyjnych jest więcej wśród organizacji o ogólnopolskim lub międzynarodowym (68%) niż regionalnym (49%) czy lokalnym (54%) zasięgu działań. Podobnie sytuacja wygląda wśród organizacji kulturalnych, najwięcej stowarzyszeń i fundacji działających w polu kultury i sztuki to organizacje o zasięgu ogólnopolskim lub międzynarodowym (58%). Organizacji zajmujących się rozwojem lokalnym jest z kolei tyle samo wśród organizacji działających na skalę regionalną oraz ogólnopolską lub międzynarodową (po 28%), a istotnie mniej wśród organizacji o lokalnej skali działania (16%).

Wykres 3. Popularność różnych branż wśród organizacji działających na różną skalę

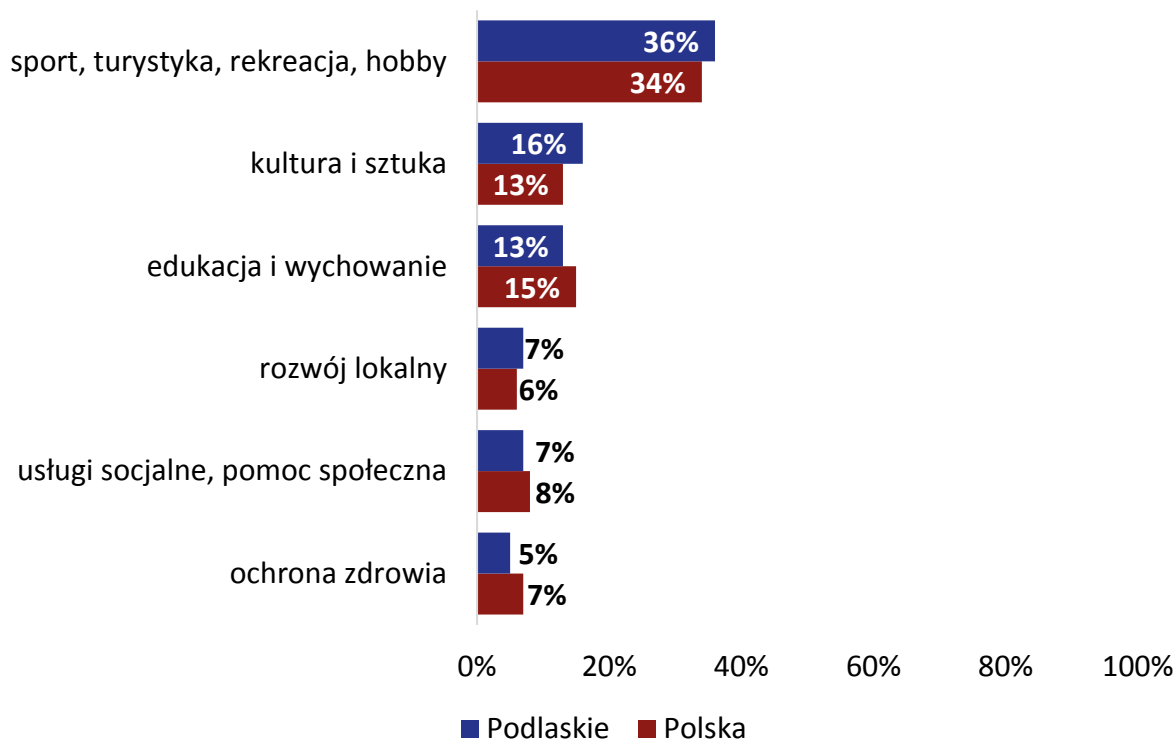

1.2.2. Obszary specjalizacji podlaskich organizacji pozarządowych

W wyżej analizowanym pytaniu o pola aktywności organizacje wskazywały wszystkie obszary, w których prowadzą działania – i jak już wspomnieliśmy – takich obszarów było z reguły więcej niż jeden. Aby sprawdzić, który obszar jest dla badanych organizacji podstawowy, zapytaliśmy o główne pole działań – i tu organizacje mogły wskazać tylko jeden obszar.

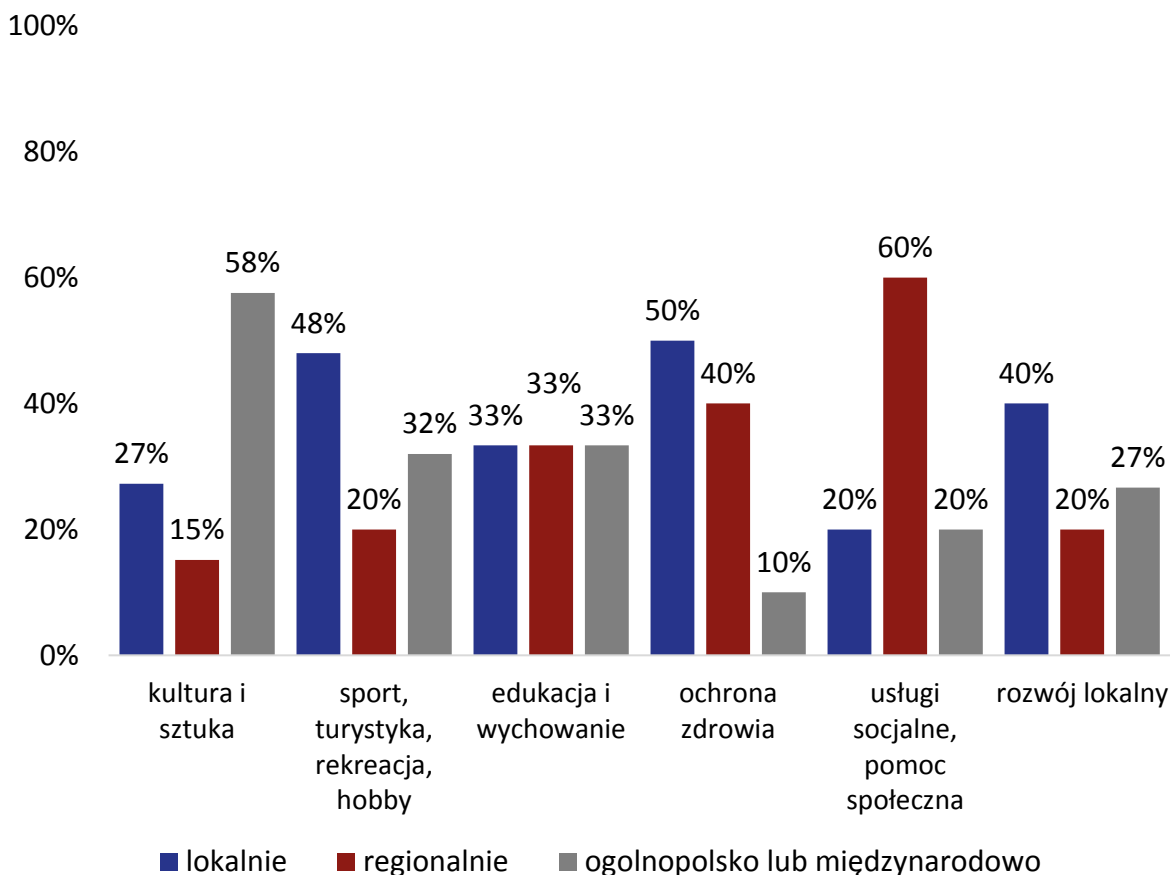
Dla 36% stowarzyszeń i fundacji z województwa podlaskiego podstawowym obszarem aktywności jest „sport, turystyka, rekreacja, hobby”. Ponad dwukrotnie mniej organizacji, bo 16%, specjalizuje się w „kulturze i sztuce”, a 13% w „edukacji i wychowaniu”. Profil 7% organizacji nastawiony jest na „rozwój lokalny”, kolejnych 7% na „usługi socjalne i pomoc społeczną”, a 5% na „ochronę zdrowia”. Dla organizacji z całej Polski te same branże zaliczymy do najpopularniejszych, choć ich kolejność w rankingu będzie inna. Najwięcej organizacji specjalizuje się na branżę sportowej (34%), następnie edukacyjnej (15%) oraz kulturalnej (13%). Mniej organizacji koncentruje się na pomocy społecznej (8%), ochronie zdrowia (7%) oraz rozwoju lokalnym (6%).

Wykres 4. Obszar specjalizacji organizacji

Nie obserwujemy istotnych statystycznie różnic między wielkością miejscowości, w której organizacje są zlokalizowane, a specjalizacją organizacji. Istnieje jednak statystycznie istotna zależność między zasięgiem działań organizacji, a branżą sektora, w jakiej organizacja się specjalizuje. Wśród organizacji koncentrujących się na kulturze i sztuce ponad połowa działa na skalę ogólnopolską lub międzynarodową (58%), najmniej organizacji prowadzi działania co najwyżej na skalę województwa (15%). Organizacje specjalizujące się w sporcie, turystyce, rekreacji i hobby działają głównie na skalę lokalną (48%). Wśród organizacji skupionych na edukacji i wychowaniu tyle samo organizacji działa lokalnie, co regionalnie czy ogólnopolsko lub międzynarodowo (po 33%). Działalność wyłącznie lokalna charakteryzuje dokładnie połowę organizacji specjalizujących się w ochronie zdrowia (50%). Z kolei najczęstszą skalą działania organizacji skupionych na usługach socjalnych i pomocy społecznej jest skala wojewódzka, poza granicę regionu nie wykracza 60% z nich. Stowarzyszenia i fundacje skoncentrowane na rozwoju lokalnym działają przede wszystkim na skalę lokalną (40%).

Wykres 5. Obszar specjalizacji wśród organizacji działających na różną skalę

1.3. Szczegółowe obszary aktywności podlaskich organizacji pozarządowych

W ramach każdej z branż organizacje prowadzą niejednorodną działalność, branże bowiem są na tyle pojemne, że pozwalają na różnorodność aktywności. Aby lepiej zrozumieć charakter i specyfikę podlaskich organizacji pozarządowych, przyjrzelśmy się, w czym specjalizują się fundacje i stowarzyszenia działające w sześciu głównych branżach sektora pozarządowego.

Działalność w obszarze **sportu, turystyki, rekreacji i hobby** polega głównie na prowadzeniu zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu, organizowaniu zawodów, zajęć sportowych, a także na prowadzeniu obiektów sportowych – taką aktywność podejmuje 80% stowarzyszeń i fundacji działających w tym obszarze. Nieco mniej powszechne jest organizowanie imprez turystycznych i rekreacyjnych oraz prowadzenie obiektów służących tym celom – taką aktywność realizuje 66% organizacji. Zdecydowanie najrzadziej organizacje z omawianej branży prowadzą działalność hobbystyczną, prowadzą kluby i koła zainteresowań – robi to 16% organizacji.

Najwięcej **organizacji kulturalnych** (71%) zajmuje się organizowaniem lokalnych wydarzeń kulturalnych – świąt, festiwali, festynów. 56% skupia się na podtrzymywaniu tradycji lokalnych, regionalnych oraz na kulturze ludowej, a nieco mniej niż połowa (48%) na edukacji i animacji kultury. Działania w zakresie środków masowego przekazu (produkcja telewizyjna

lub radiowa, wydawanie czasopism lub książek) podejmuje 30% organizacji kulturalnych, nieznacznie mniej zajmuje się ochroną zabytków (29%) oraz działalnością muzyczną (28%). Po 24% organizacji kulturalnych zajmuje się sztukami plastycznymi, malarstwem, fotografią, rzeźbą, architekturą oraz działalnością teatralną i tańcem. 14% realizuje działalność filmową, a najmniej organizacji, bo 9%, zajmuje się prowadzeniem ośrodka kultury, biblioteki lub muzeum.

Stowarzyszenia i fundacje specjalizujące się w **edukacji i wychowaniu** zajmują się przede wszystkim edukacją pozalekcyjną, prowadzeniem zajęć dodatkowych, warsztatów i spotkań dla dzieci i młodzieży – tak działa 74% z nich. Kolejne działania są już dużo mniej powszechne. Edukacja dorosłych, a więc kształcenie ustawiczne, prowadzenie uniwersytetów trzeciego wieku oraz szkoleń i kursów to aktywność podejmowana przez 26% organizacji edukacyjnych. Nieco mniej, bo 22% organizacji, prowadzi adresowaną do młodzieży działalność wychowawczą i formacyjną, np. harcerstwo. 12% prowadzi szkoły podstawowe lub średnie, edukacją i opieką przedszkolną oraz prowadzeniem przedszkoli zajmuje się 10% organizacji edukacyjnych. Najmniej, bo 6%, działa na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego, prowadzi działania edukacyjne skierowane do studentów.

Aktywność w obszarze **rozwoju lokalnego** w wymiarze społecznym lub ekonomicznym polega przede wszystkim na animowaniu różnorodnych działań wspólnot lokalnych, działaniach sąsiedzkich oraz sąsiedzkiej samopomocy. W tym zakresie aktywnych jest 81% organizacji zajmujących się rozwojem lokalnym. 60% organizacji omawianej branży pracuje na rzecz rozwoju terenów wiejskich, rolnictwa, a 42% na rzecz lokalnego rozwoju ekonomicznego. Rozwojem lokalnej infrastruktury technicznej zajmuje się 19% organizacji, 17% prowadzi instytucje wzajemnościowe, spółdzielcze, przedsiębiorstwa ekonomii społecznej. Rozwojem terenów miejskich zajmuje się 13% stowarzyszeń i fundacji specjalizujących się w rozwoju lokalnym, a 3% mieszkalnictwem i budownictwem.

Organizacje z obszaru **usług socjalnych i pomocy społecznej** realizują swoją misję głównie poprzez wsparcie dla dzieci i młodzieży oraz opieką nad nimi (43%), działania wspomagające rodziny niewydolne wychowawczo lub znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej (41%) oraz działania pomocowe dla osób niepełnosprawnych (41%). Aktywność skierowana na osoby starsze jest celem 33% organizacji socjalnych, na rzecz osób skrajnie ubogich działa 31% organizacji omawianej branży, a na rzecz chorych – 20% organizacji. Po 17% stowarzyszeń i fundacji pomaga osobom bezdomnym oraz uzależnionym. Po 10% prowadzi lub wspiera domy dziecka oraz organizuje dystrybucję darów żywnościowych, rzeczowych oraz odzieży. Nieco mniej, bo 9%, pomaga uchodźcom, 6% – ofiarom klęsk żywiołowych, a 4% – więźniom.

W obszarze **ochrony zdrowia** dominują działania związane z promocją zdrowia, profilaktyką oraz edukacją zdrowotną – w ten sposób działa 74% organizacji zdrowotnych. Mniej powszechne są rehabilitacja i terapia, a więc prowadzenie lub wsparcie zakładów opiekuńczych lub hospicjów – taką działalność prowadzi 43% organizacji. Dystrybucją leków czy sprzętu medycznego lub wsparciem finansowym ich zakupem zajmuje się 26% organizacji zdrowotnych, a interwencjami kryzysowymi lub wsparciem psychologicznym – 15%

organizacji. 11% organizacji prowadzi ratownictwo medyczne. Opieka szpitalna lub ambulatoryjna i badania medyczne to dziedzina, w której działa 6% organizacji tej branży. Dane na temat szczegółowych pól działań organizacji z całej Polski znajdują się w aneksie – spisie tabel.

Tabela 5. Szczegółowe pola działań podlaskich organizacji

<i>sport, turystyka, rekreacja, hobby</i>	Prowadzenie zajęć w zakresie kultury fizycznej i sportu, organizowanie zawodów sportowych, prowadzenie obiektów sportowych	80%
	Organizowanie imprez turystycznych i rekreacyjnych, prowadzenie obiektów służących turystyce lub rekreacji	66%
	Działalność hobbystyczna, kluby i koła zainteresowań kierujące działaniami do własnych członków, kluby członkowskie, kluby kolekcjonerów	16%
	Inna działalność w dziedzinie sportu, turystyki i rekreacji	11%
<i>kultura i sztuka</i>	Organizacja lokalnych wydarzeń kulturalnych - świąt, festiwali, festynów	71%
	Podtrzymywanie zwyczajów, praktyk oraz tradycji lokalnych i regionalnych, kultura ludowa	56%
	Animacja i edukacja kulturalna	48%
	Środki masowego przekazu, produkcja telewizyjna lub radiowa, wydawanie czasopism lub książek	30%
	Ochrona zabytków i miejsc pamięci narodowej, podtrzymywanie tradycji narodowych	29%
	Działalność muzyczna	28%
	Sztuki plastyczne, malarstwo, rzeźba, fotografia, architektura, wzornictwo itp.	24%
	Działalność teatralna, taniec	24%
	Działalność filmowa	14%
	Prowadzenie ośrodka kultury, biblioteki, muzeum	9%
Inna działalność w dziedzinie kultury i sztuki	17%	
<i>edukacja i wychowanie</i>	Edukacja pozalekcyjna, prowadzenie zajęć dodatkowych, warsztatów, konkursów, spotkań dla dzieci i młodzieży	74%
	Edukacja dorosłych, uniwersytety trzeciego wieku, szkolenia uzupełniające i kursy, kształcenie ustawiczne	26%
	Prowadzenie działalności wychowawczej i formacyjnej dzieci i młodzieży, np. harcerstwo	22%
	Prowadzenie szkół podstawowych lub średnich	12%
	Edukacja i opieka przedszkolna, prowadzenie przedszkoli	10%
	Rozwój szkolnictwa wyższego, działania edukacyjne skierowane do studentów	6%

	Inne działania o charakterze edukacyjnym lub wychowawczym	17%
<i>rozwój lokalny</i>	Animowanie działań wspólnot lokalnych, działania sąsiedzkie, samopomoc sąsiedzka	81%
	Rozwój terenów wiejskich, rolnictwa	60%
	Lokalny rozwój ekonomiczny, rozwój lokalnej przedsiębiorczości lub infrastruktury finansowej, usługi finansowe\doradcze dla przedsiębiorstw	42%
	Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej - drogi, transport, wodociągi, telefonizacja, upowszechnianie dostępu do Internetu etc.	19%
	Instytucje wzajemnościowe, spółdzielcze, przedsiębiorstwa ekonomii społecznej	17%
	Rozwój terenów miejskich, ruchy miejskie	13%
	Mieszkalnictwo, budownictwo w tym budownictwo socjalne	3%
	Inne działania w dziedzinie rozwoju lokalnego	6%
	<i>usługi socjalne, pomoc społeczna</i>	Wsparcie dla dzieci i młodzieży (zaniedbanej, z rodzin ubogich, dzieci ulicy), opieka nad nimi
Działania wspomagające rodziny (w tym osoby samotnie wychowujące dzieci) niewydolne wychowawczo, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, pomoc rodzinom wielodzietnym, interwencje w przypadku przemocy w rodzinie		42%
Inna niż medyczna pomoc osobom niepełnosprawnym		41%
Pomoc osobom starszym		33%
Pomoc osobom skrajnie ubogim		31%
Inna niż medyczna pomoc osobom chorym		20%
Pomoc osobom bezdomnym, w tym prowadzenie schronisk		17%
Pomoc osobom uzależnionym lub ich bliskim, profilaktyka uzależnień		17%
Prowadzenie lub wspieranie domów dziecka, rodzin zastępczych, usługi adopcyjne, pomoc sierotom		10%
Zorganizowana dystrybucja darów rzeczowych, odzieży i żywności (w tym np. Banki Żywności) oraz wsparcia finansowego (pożyczki, zasiłki etc.)		10%
Pomoc uchodźcom		9%
Pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i wypadków losowych w Polsce		6%
Pomoc więźniom, pomoc postpenitencjarna, resocjalizacja		4%
Inne działania w zakresie usług socjalnych i pomocy społecznej	20%	
<i>ochrona zdrowia</i>	Promocja zdrowia, profilaktyka i edukacja zdrowotna	74%
	Rehabilitacja i terapia - prowadzenie lub wsparcie finansowe; opieka długoterminowa (zakłady opiekuńcze, hospicja)	43%

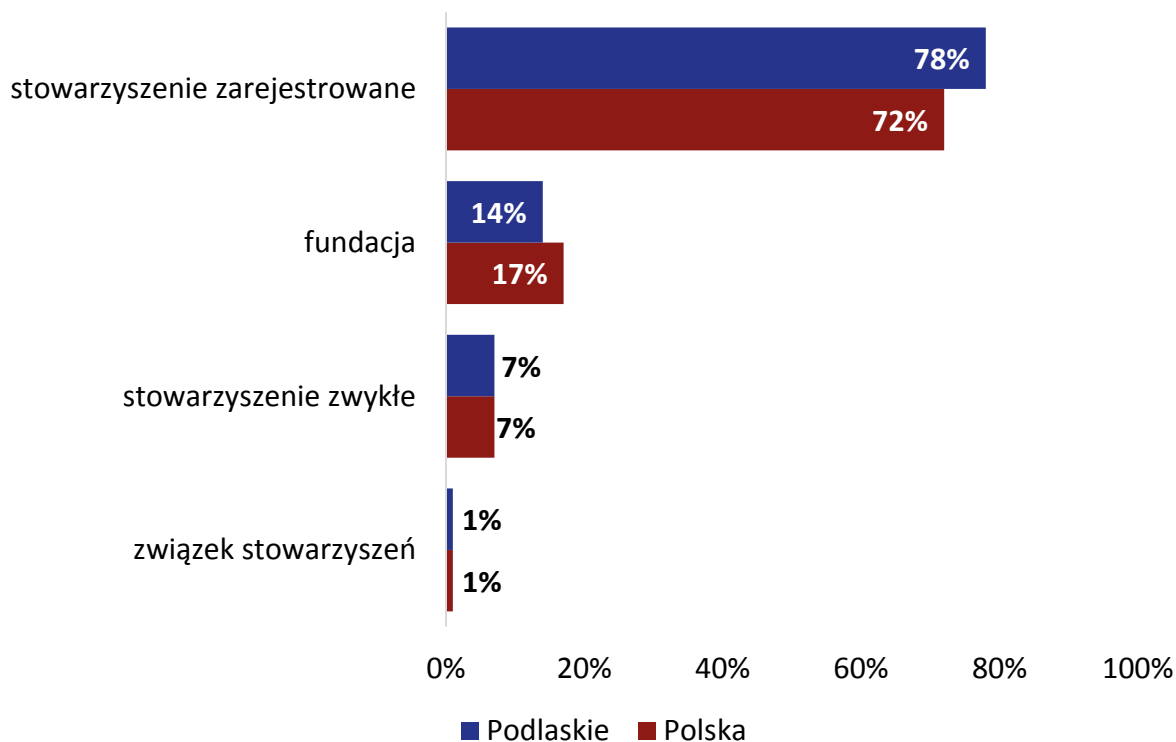
Dystrybucja lub wsparcie finansowe zakupu leków, materiałów i sprzętu medycznego	26%
Prowadzenie interwencji kryzysowej lub wsparcia psychologicznego	15%
Ratownictwo medyczne	11%
Opieka szpitalna lub ambulatoryjna (przychodnie, poradnie, gabinety), badania medyczne (np. RTG, EKG, mammografia etc.)	6%
Krwiodawstwo	0%
Inne działania w dziedzinie ochrony zdrowia	5%

2. Podstawowe informacje o organizacjach pozarządowych działających w województwie podlaskim

2.1. Forma prawna podlaskich organizacji pozarządowych

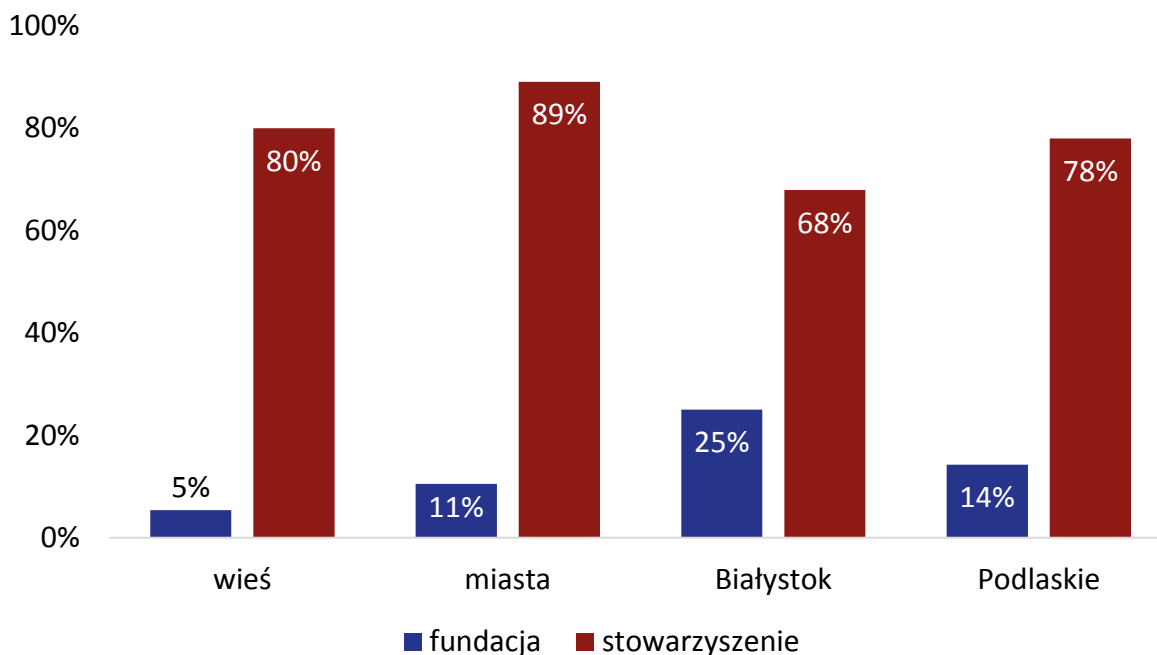
Tak jak i w całej Polsce, tak w województwie podlaskim, najpowszechniejszą formą prawną organizacji pozarządowych jest stowarzyszenie, choć w podlaskim działa ich jeszcze więcej, niż w całym kraju – odpowiednio 78% i 72%. Mniej powszechne są z kolei fundacje, których w województwie podlaskim funkcjonuje 14%, a w całej Polsce jest ich 17%. Odsetek stowarzyszeń zwykłych oraz związków stowarzyszeń jest na identycznym poziomie – odpowiednio po 7% oraz 1% w województwie podlaskim i w całej Polsce.

Wykres 6. Forma prawna organizacji

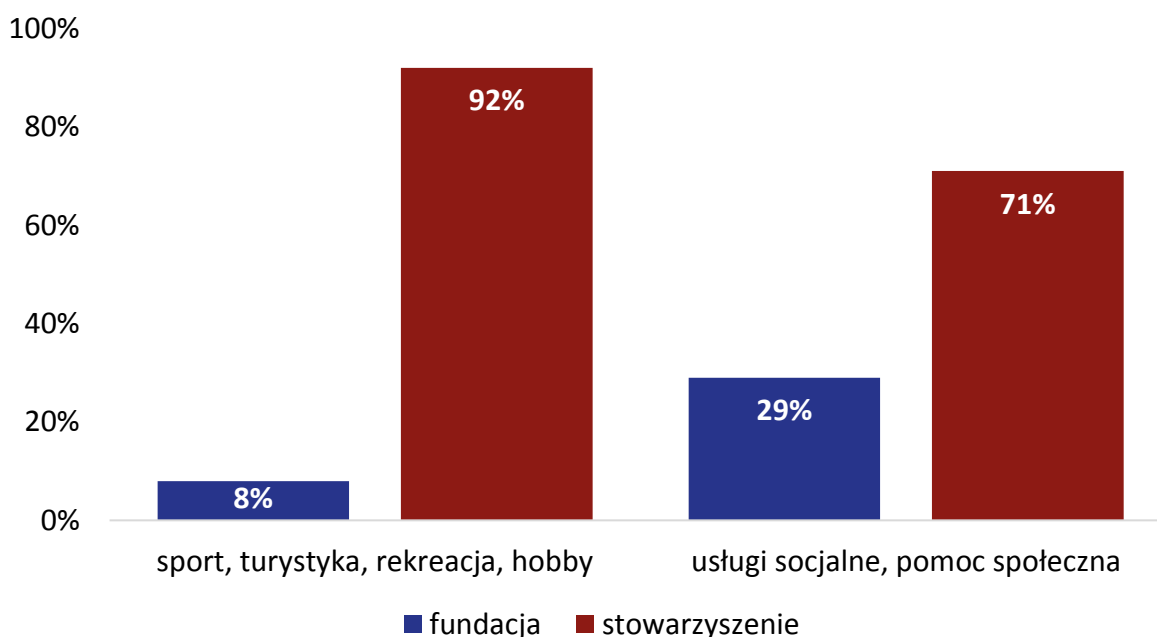
Organizacje działające w miejscowościach różnych wielkości przybierają różne formy prawne. Na wsi jest niemal tyle samo stowarzyszeń (80%, mówimy tu o stowarzyszeniach zarejestrowanych), co w całym województwie podlaskim. Dużo niższy jest z kolei odsetek działających fundacji, których na wsiach województwa podlaskiego jest 5%, a w całym województwie – 14%. Oznacza to, że na wsiach jest więcej organizacji innego typu, np. stowarzyszeń zwykłych. Z kolei w Białymstoku odsetek stowarzyszeń jest niższy niż w całym regionie podlaskim, gdyż wynosi 68%. Dużo wyższy jest tam natomiast odsetek fundacji – co czwarta (25%) organizacja w Białymstoku to właśnie fundacja.

Wykres 7. Forma prawna organizacji wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

Dwie branże podlaskiego sektora pozarządowego wyróżniają się pod względem proporcji między formami prawnymi organizacji. Wśród organizacji sportowych w sposób zdecydowany dominują stowarzyszenia, których jest 92%. Tylko 8% organizacji z obszaru „sport, turystyka, rekreacja, hobby” ma status prawny fundacji. Inaczej dzieje się w przypadku organizacji z branży „usługi socjalne, pomoc społeczna”, gdzie 29% organizacji to fundacje, z 71% to stowarzyszenia.

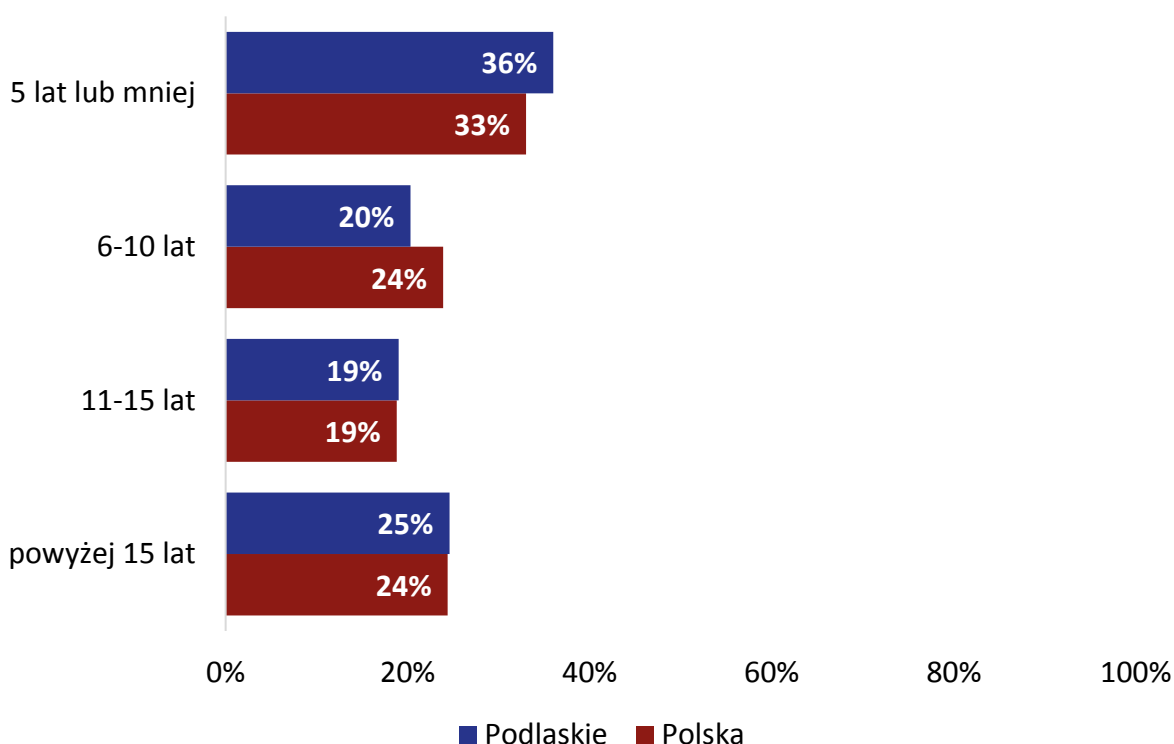
Wykres 8. Forma prawna organizacji różnych branż

2.2. Staż działania podlaskich organizacji pozarządowych

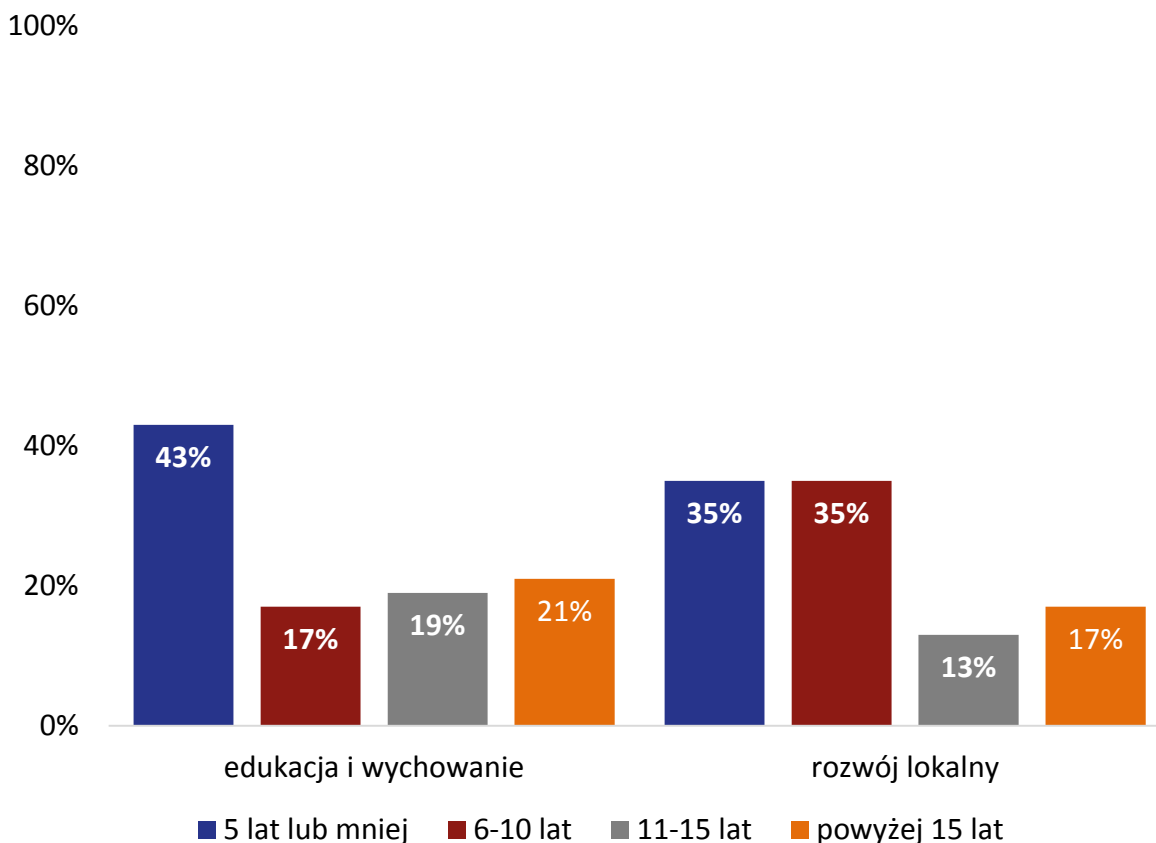
Wśród podlaskich stowarzyszeń i fundacji najwięcej jest organizacji najmłodszych, działających nie dłużej niż 5 lat – jest ich 36%. Organizacji mających 6-10 lat oraz powyżej 15 lat jest tyle samo, czyli po 24%. Najmniej jest organizacji „w średnim wieku”, czyli liczących sobie między 11 a 15 lat – 19%. Wśród organizacji z całej Polski, w porównaniu do struktury „wieku” organizacji z województwa podlaskiego, jest nieco mniej organizacji najmłodszych, działających co najwyżej 5 lat (33%) oraz nieco więcej organizacji liczących sobie 6-10 lat (24%).

Wykres 9. Staż działania organizacji

Organizacje pozarządowe działające w różnych branżach charakteryzują się zróżnicowaną strukturą „wieku”. W branży edukacyjnej zdecydowanie najwięcej jest organizacji najmłodszych, działających nie dłużej niż 5 lat. Dwa razy mniej jest z kolei organizacji najstarszych, czyli takich, których staż liczy więcej niż 15 lat. Z kolei branża „rozwój lokalny” jest nieco „starsza” niż edukacyjna – odsetek organizacji o najkrótszym stażu działania jest w niej mniejszy i wynosi 35%. Dokładnie tyle samo jest w niej organizacji liczących sobie 6-10 lat. Wśród wszystkich organizacji zajmujących się rozwojem lokalnym 17% stanowią te, których staż wynosi ponad 15-lat. Wśród organizacji pozarządowych pozostałych branż nie stwierdzono istotnie statystycznego zróżnicowania wieku organizacji.

Wykres 10. Staż działania organizacji różnych branż

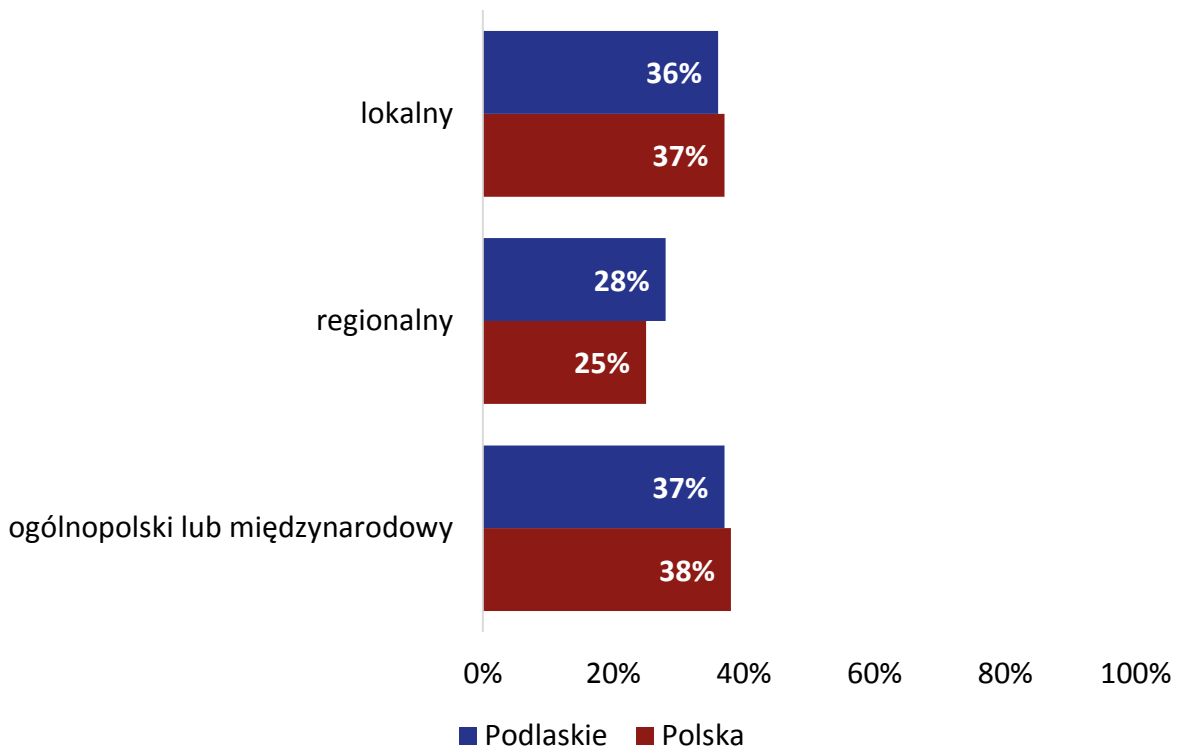

Nie obserwujemy istotnych statystycznie różnicowań stażu działania organizacji wewnątrz grup wyróżnionych ze względu na lokalizację organizacji (wieś, miasto, Białystok).

2.3. Zasięg działania podlaskich organizacji pozarządowych

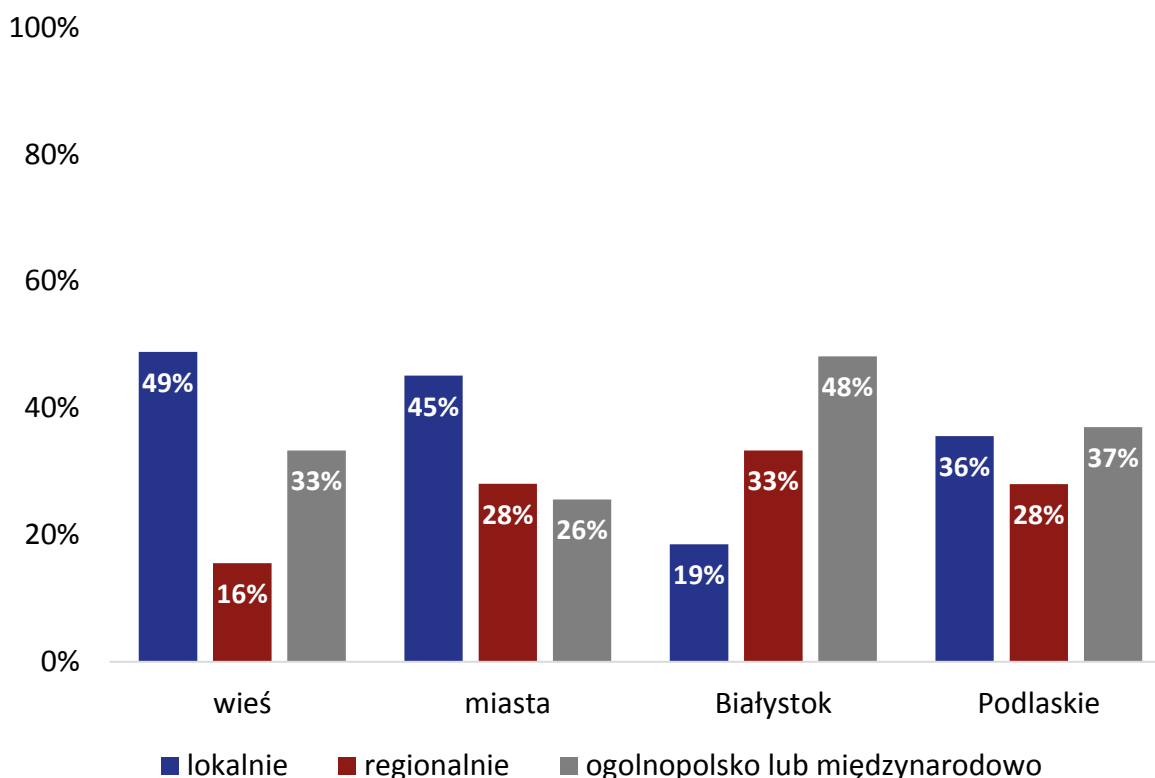
Lokalny zasięg działania charakteryzuje 36% organizacji z województwa podlaskiego. Oznacza to, że w swojej aktywności nie wykraczają one poza granice najbliższego sąsiedztwa, np. wsi, osiedla, dzielnicy (4%) oraz gminy czy powiatu (32%). Wśród organizacji z całej Polski lokalna skala działania charakteryzuje 37% organizacji. Działania o zasięgu co najwyżej regionalnym prowadzi 28% stowarzyszeń i fundacji z województwa podlaskiego. Inaczej mówiąc, nieco więcej niż co czwarta organizacja z podlaskiego działa nie szerzej niż na terenie województwa (choć może działać też na niższym, lokalnym poziomie). Regionalny zasięg ma natomiast 25% organizacji z terenu całej Polski. Kolejne 24% organizacji z regionu podlaskiego obejmuje swoimi działaniami cały kraj (mogąc jednocześnie działać na poziomie lokalnym i wojewódzkim). Na skalę międzynarodową działa 13% stowarzyszeń i fundacji z województwa podlaskiego. Oznacza to, że 37% podlaskich organizacji działa na skalę ogólnopolską lub międzynarodową. Kiedy pod uwagę weźmiemy organizacje z całej Polski, to ogólnopolski lub międzynarodowy zasięg będzie miało 38% z nich.

Wykres 11. Zasięg działania organizacji

Wśród organizacji zlokalizowanych w miejscowościach różnych wielkości obserwujemy zróżnicowany zasięg działania. I tak, wśród organizacji wiejskich niemal połowa (49%) działa co najwyżej na skalę lokalną, czyli we własnym sołectwie, gminie czy powiecie. Dużo rzadziej znajdziemy na wsi organizacje o ogólnopolskim lub międzynarodowym zasięgu działania (33%). Choć zdecydowanie najmniej jest tam organizacji działających na skalę województwa (16%). We wszystkich podlaskich miastach poza Białymstokiem 25% organizacji działa wyłącznie na skalę lokalną, 28% nie wykracza ze swoimi działaniami poza granice województwa, a 26% prowadzi działania o szerokim zasięgu – ogólnopolskim lub międzynarodowym. W Białymstoku struktura zasięgu działania organizacji wygląda odwrotnie niż na podlaskiej wsi. Niemal połowa (48%) białostockich stowarzyszeń i fundacji działa ogólnopolsko lub międzynarodowo, a najmniej organizacji (19%) jest aktywnych tylko i wyłącznie lokalnie, czyli na terenie osiedla, dzielnicy lub całego miasta. Co trzecia organizacja z Białegostoku (33%) działa na skalę nie większą niż regionalną.

Wykres 12. Zasięg działania organizacji wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

2.4. Formy (praktyki) działania podlaskich organizacji pozarządowych na tle ogólnopolskim

Organizacje pozarządowe swoje działania mogą realizować poprzez różnorodne formy. W województwie podlaskim najczęściej podejmowaną formą działań jest organizowanie wydarzeń, np. koncertów, festynów czy zawodów, robi to 64% organizacji z regionu. Nieco mniej powszechne jest bezpośrednie świadczenie usług członkom, podopiecznym lub klientom organizacji – w ten sposób pracuje 56% podlaskich organizacji. 36% stowarzyszeń i fundacji z województwa podlaskiego prowadzi działalność informacyjną, do tego zalicza się też prowadzenie serwisów internetowych, a 31% mobilizuje i edukuje opinię publiczną dla poparcia działań organizacji, prowadzi kampanie społeczne. Organizacją debat, seminariów i konferencji zajmuje się 29% organizacji z województwa, a 27% animuje współpracę między organizacjami/instytucjami w Polsce, np. poprzez inicjowanie wspólnych akcji, spotkań. Reprezentowanie i rzecznictwo interesów członków, podopiecznych bądź klientów organizacji to praktyka stosowana przez 26% podlaskich organizacji, z kolei 25% uczestniczy w debatach, sporach z administracją publiczną i samorządem, np. w konsultacjach społecznych, kampaniach, protestach.

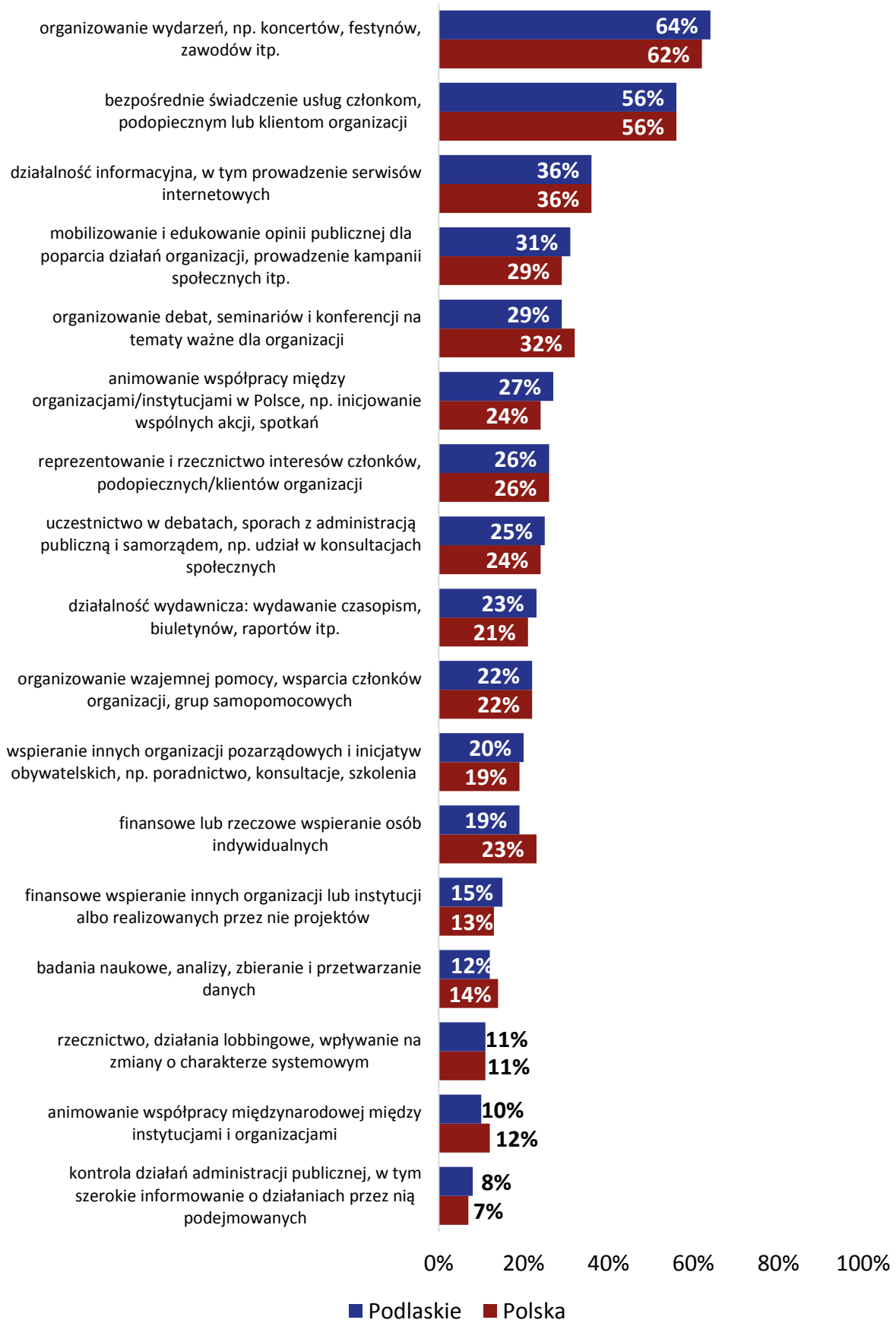
Mniej niż jedna czwarta organizacji prowadzi działalność wydawniczą (23%), organizuje wzajemną pomoc członkom organizacji (22%), wspiera inne organizacje pozarządowe, np. poprzez szkolenia czy poradnictwo (20%). Mniej niż jedna piąta stowarzyszeń i fundacji z

województwa podlaskiego zajmuje się finansowym lub rzeczowym wspieraniem osób indywidualnych (19%) lub organizacji i instytucji (15%), prowadzeniem badań naukowych (12%) oraz rzecznictwem i działaniami lobbingsowymi (11%). Co dziesiąta organizacja (10%) animuje współpracę międzynarodową między organizacjami i instytucjami, a najmniej organizacji, bo 8%, zajmuje się kontrolowaniem działań administracji publicznej.

Popularność różnych form działań wśród organizacji z całej Polski jest bardzo zbliżona do tej w województwie podlaskim. Przedstawia ją Wykres 13.

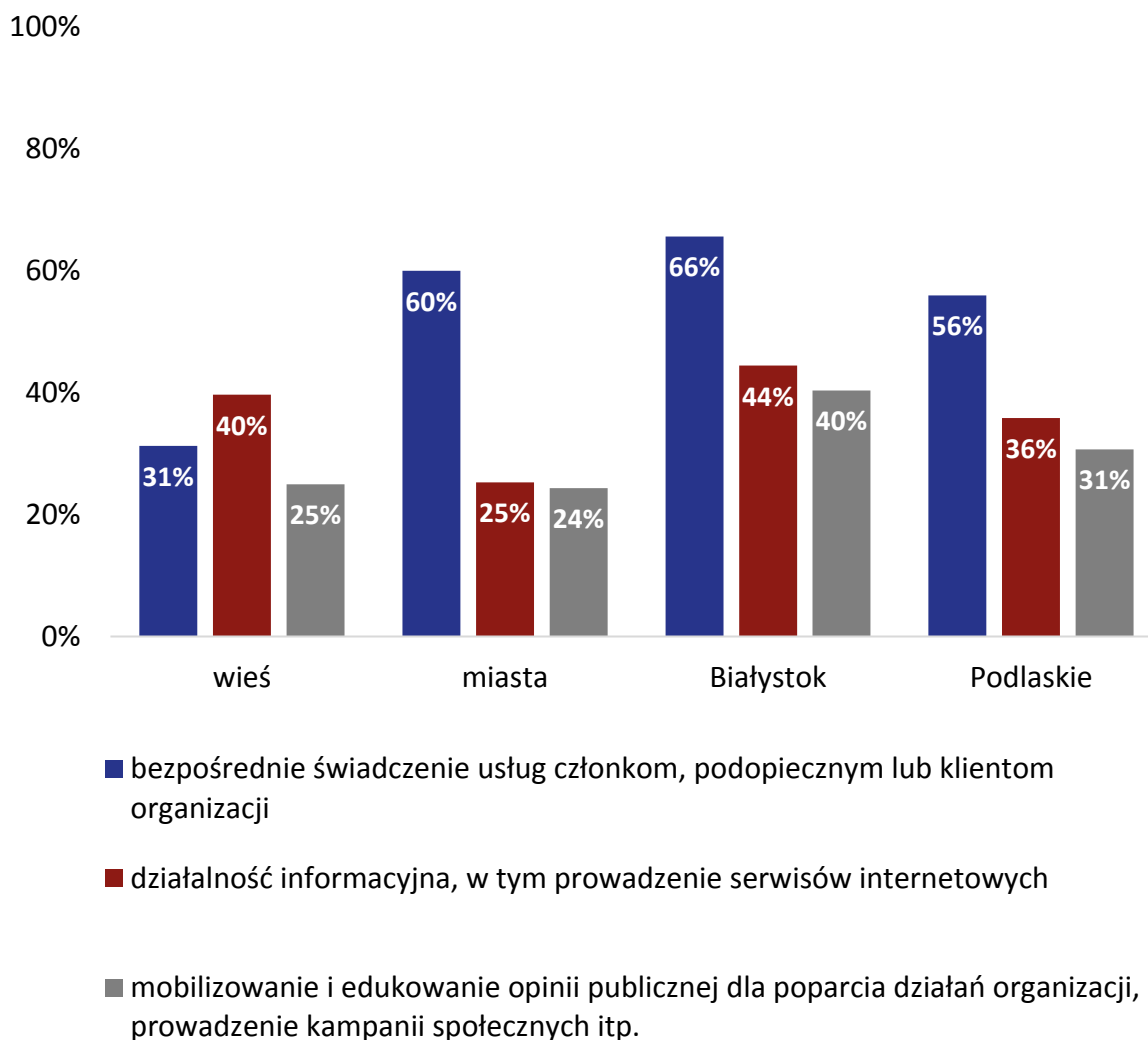
Generalnie, podlaskie organizacje działają bardziej różnorodnie niż te z całej Polski. Połowa organizacji z województwa podlaskiego działa na co najmniej 4 różne sposoby, podczas gdy w całym sektorze jest to ponad 3 różne formy działań.

Wykres 13. Formy (praktyki) działania organizacji

Formy działań stosowane przez organizacje występują z różną częstotliwością w zależności od tego, gdzie organizacja jest zlokalizowana. Bezpośrednie świadczenie usług członkom, podopiecznym lub klientom organizacji najczęściej prowadzą organizacje z Białegostoku (66%), nieco rzadziej te z innych miast województwa podlaskiego (60%), a najrzadziej stowarzyszenia i fundacje ze wsi (31%). Działalność informacyjna, w tym prowadzenie serwisów internetowych jest ponownie najbardziej popularna wśród organizacji białostockich (44%), tylko nieco rzadziej prowadzą ją organizacje ze wsi (40%), a zdecydowanie najrzadziej organizacje z innych miast regionu (35%). Mobilizowanie i edukowanie opinii publicznej dla poparcia działań organizacji, prowadzenie kampanii społecznych itp. to znowu domena stowarzyszeń i fundacji z Białegostoku (40%), dużo rzadziej prowadzą ją organizacje z innych miast województwa oraz organizacje ze wsi (odpowiednio 24% i 25%).

Wykres 14. Formy (praktyki) działania organizacji wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

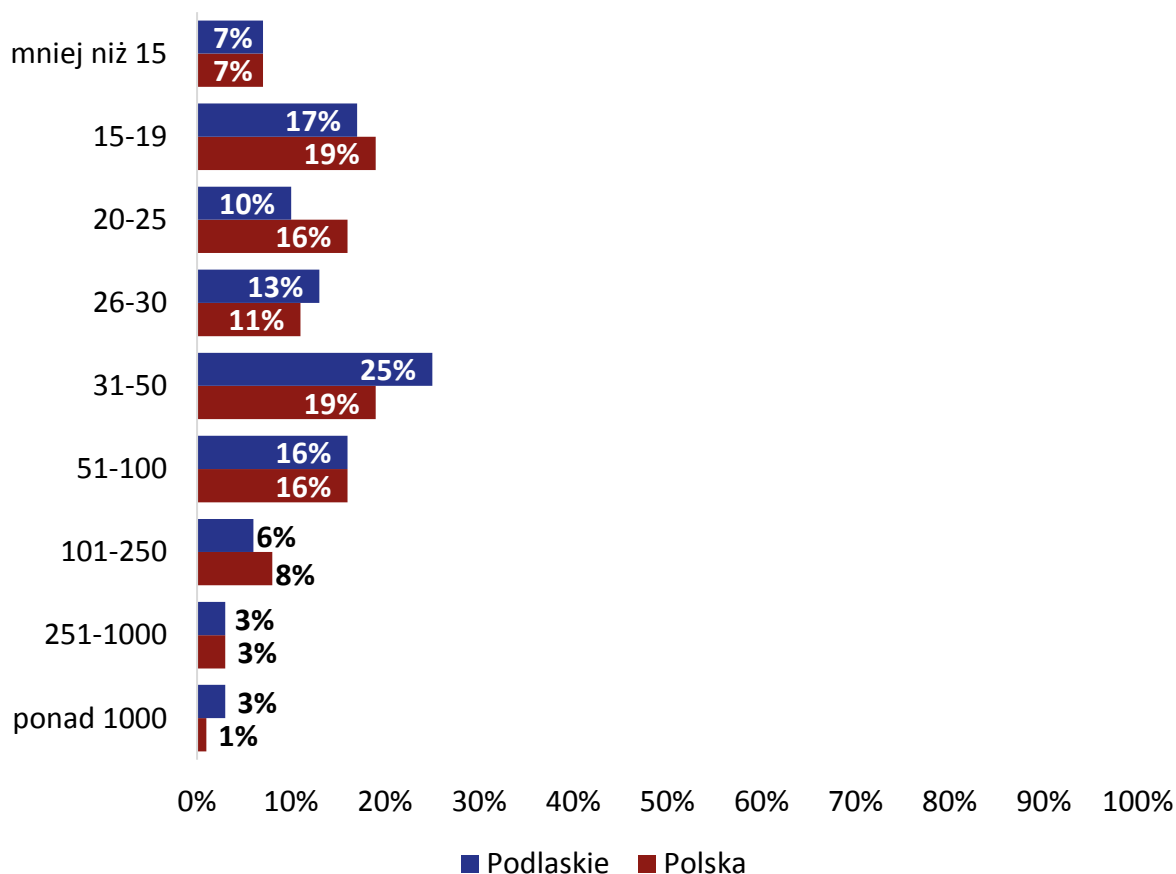

3. Potencjał ludzki organizacji pozarządowych w województwie podlaskim

3.1. Członkostwo w podlaskich stowarzyszeniach

Członkostwo w organizacjach pozarządowych dotyczy tylko stowarzyszeń, więc nimi zajmujemy się w rozdziale 3.1. Przeciętne stowarzyszenie z terenu Polski zrzesza 30 osób, przy czym w 2010 roku członków było jeszcze 35. Od kilku lat obserwujemy więc trend spadkowy jeśli chodzi o liczebność polskich stowarzyszeń. Stowarzyszenia z regionu podlaskiego są dużo liczniejsze niż te z terenu całej Polski, gdyż zrzeszają przeciętnie 40 osób. Nie wiemy jednak, czy wielkość podlaskich stowarzyszeń zmienia się w czasie, gdyż analiza liczebności stowarzyszeń województwa podlaskiego prowadzona jest po raz pierwszy.

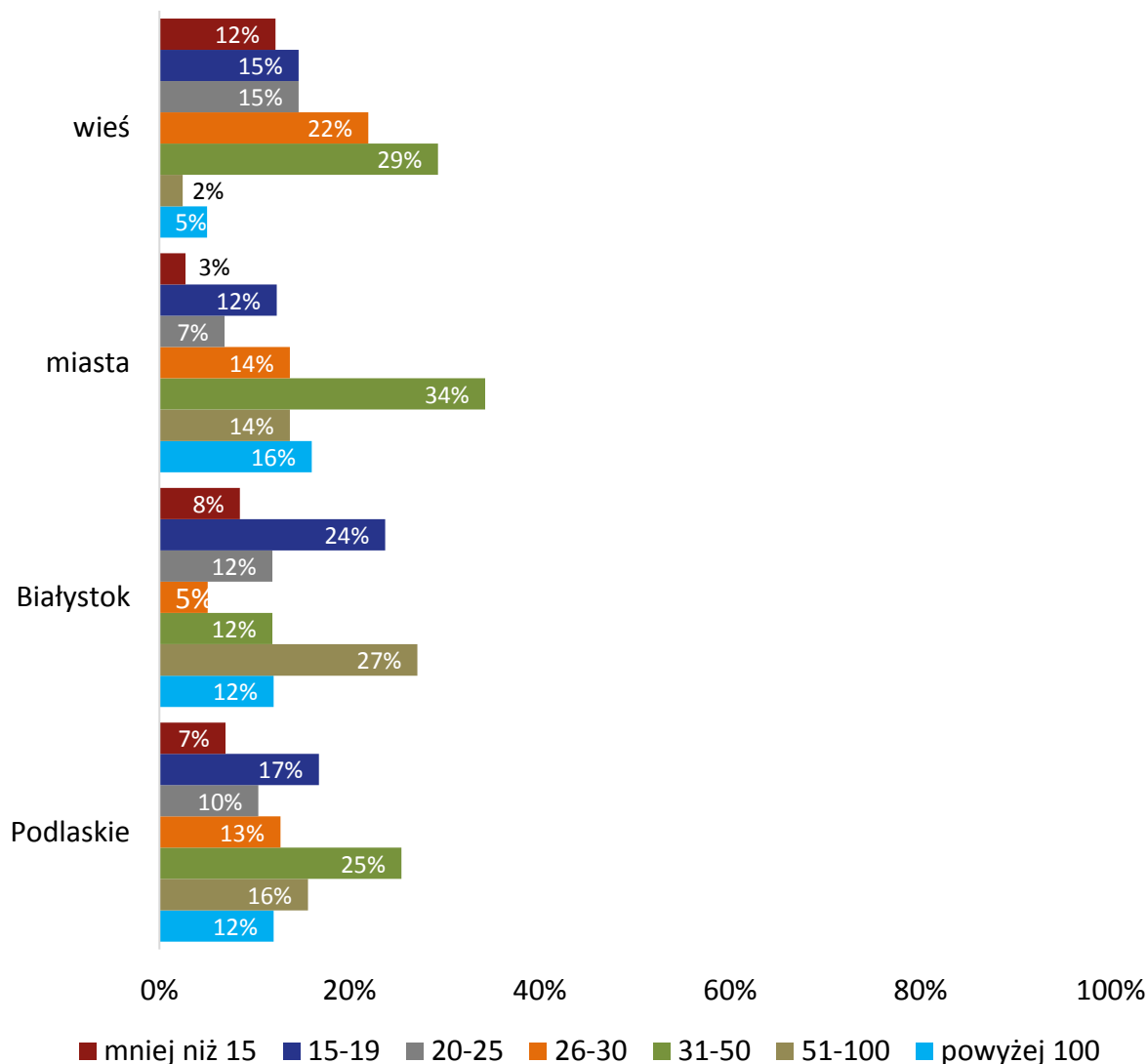
Wykres 15. Liczba członków stowarzyszeń

Podlaskie stowarzyszenia wyróżniają się na tle ogólnopolskim nie tylko swoją liczebnością, ale też liczbą kobiet wśród członków. W przeciętnym polskim stowarzyszeniu jest ich nieco mniej niż połowa (47%), podczas gdy w regionie podlaskim stanowią 60% wszystkich zrzeszonych. Podobnie jak w całej Polsce, tak i w regionie podlaskim, około połowa członków stowarzyszeń (odpowiednio 47% oraz 48%) aktywnie, włączając się w życie organizacji.

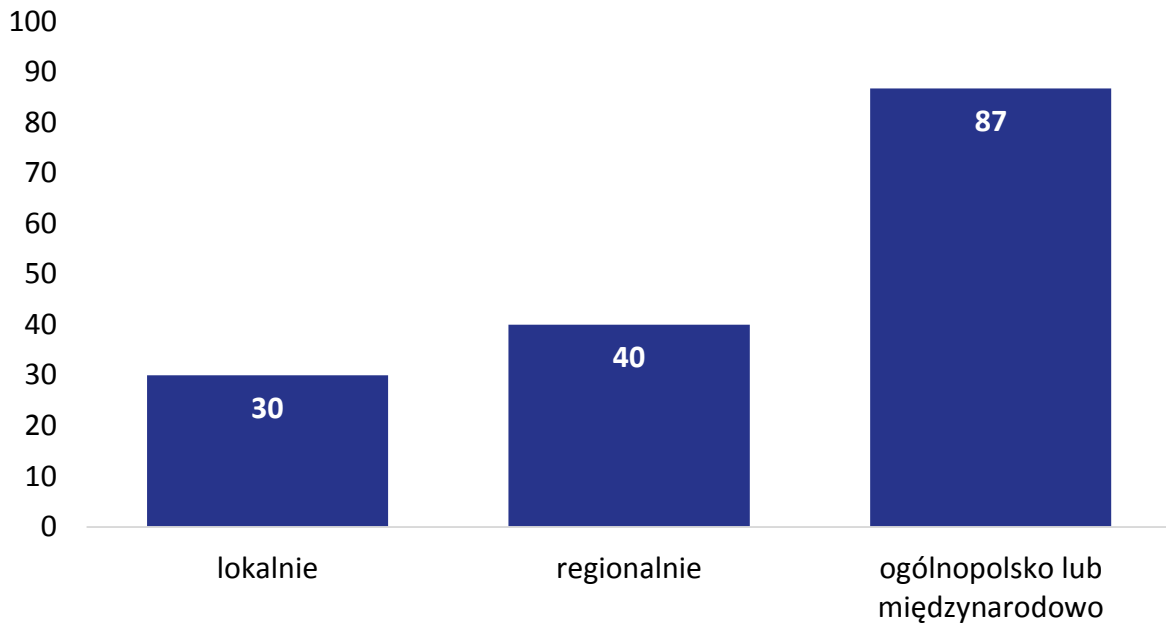
Najliczniejsze są stowarzyszenia zlokalizowane w Białymstoku, przeciętnie zrzeszają 51 osób. Stowarzyszenia innych podlaskich miast liczą sobie przeciętnie 44 osoby. Najmniej liczne są natomiast stowarzyszenia wiejskie województwa podlaskiego, ich przeciętna wielkość to 30 członków. Szczegółowy rozkład dotyczący liczebności stowarzyszeń w miejscowościach różnych wielkości przedstawia Wykres 16.

Wykres 16. Liczba członków stowarzyszeń wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

Przeciętna liczba osób zrzeszonych w stowarzyszeniach jest też zróżnicowana, jeśli pod uwagę weźmiemy organizacje działające na różną skalę. Najliczniejsze są organizacje działające ogólnopolsko lub międzynarodowo – zrzeszają przeciętnie 87 osób. Ponad dwukrotnie mniej liczne są stowarzyszenia działające co najwyżej regionalnie, mają przeciętnie 40 członków. Z kolei najmniejszą bazę członkowską mają organizacje działające wyłącznie lokalnie, gdyż zrzeszają przeciętnie 30 osób.

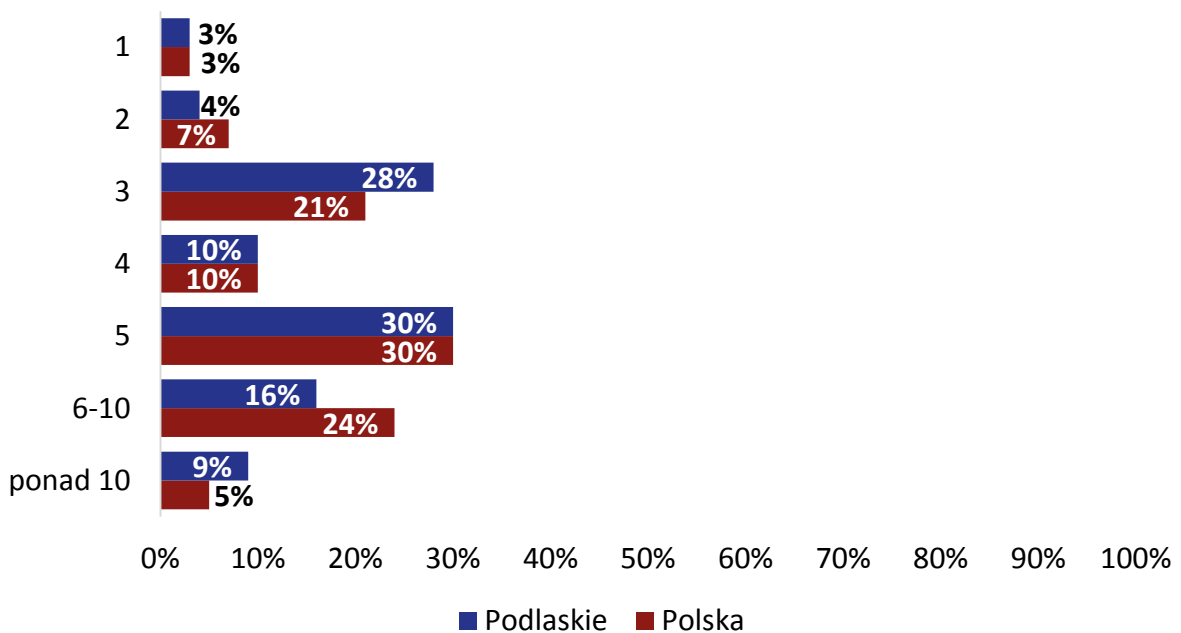
Wykres 17. Liczba członków stowarzyszeń wśród organizacji działających na różną skalę

3.2. Zarządy podlaskich organizacji pozarządowych

Podobnie jak w całej Polsce, tak i w województwie podlaskim, zarząd przeciętnej organizacji liczy 5 osób, w tym 2 kobiety. 35% podlaskich organizacji ma zarządy liczące co najwyżej 3 osoby, a w przypadku 25% organizacji w zarządzie zasiada 6 osób lub więcej. Przyglądając się zarządom organizacji z terenu całej Polski widzimy, że nieco rzadziej mają one małoliczne, co najwyżej 3 osobowe zarządy (31%) i nieco częściej zarządy liczące więcej niż 5 osób (29%).

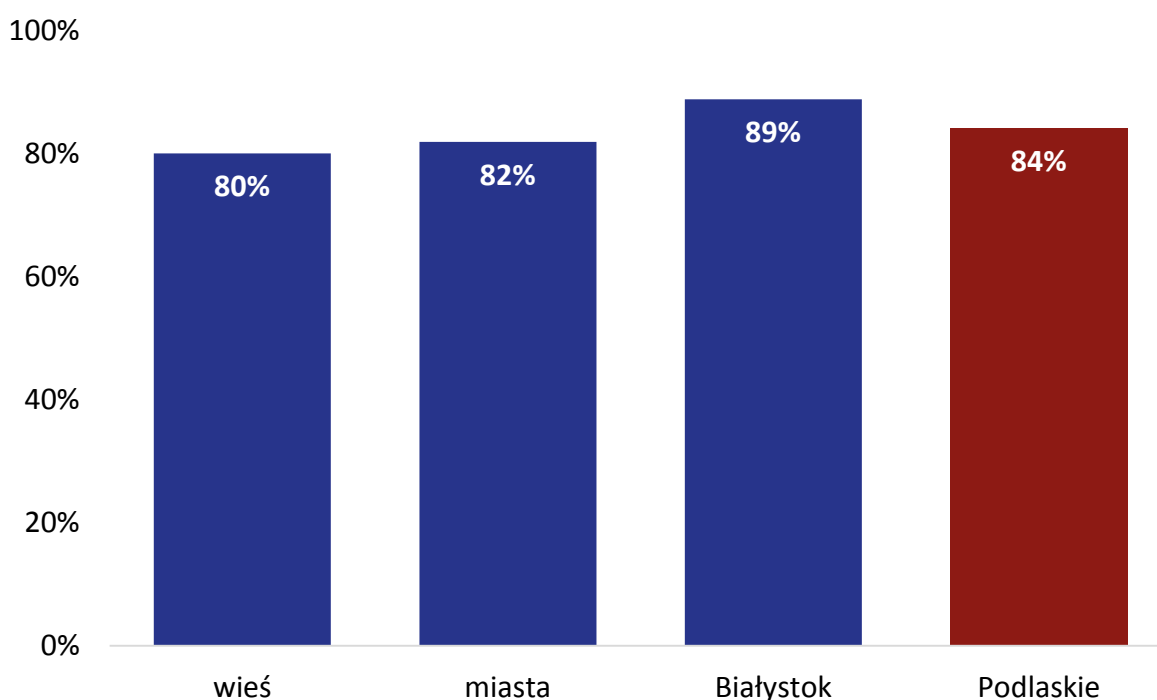
Wykres 18. Liczebność zarządów organizacji

Jeśli pod uwagę weźmiemy poziom aktywności członków stowarzyszeń to okaże się, że jest ona na podobnym poziomie w województwie podlaskim, jak i w całej Polsce, wynosi odpowiednio 84% i 86%.

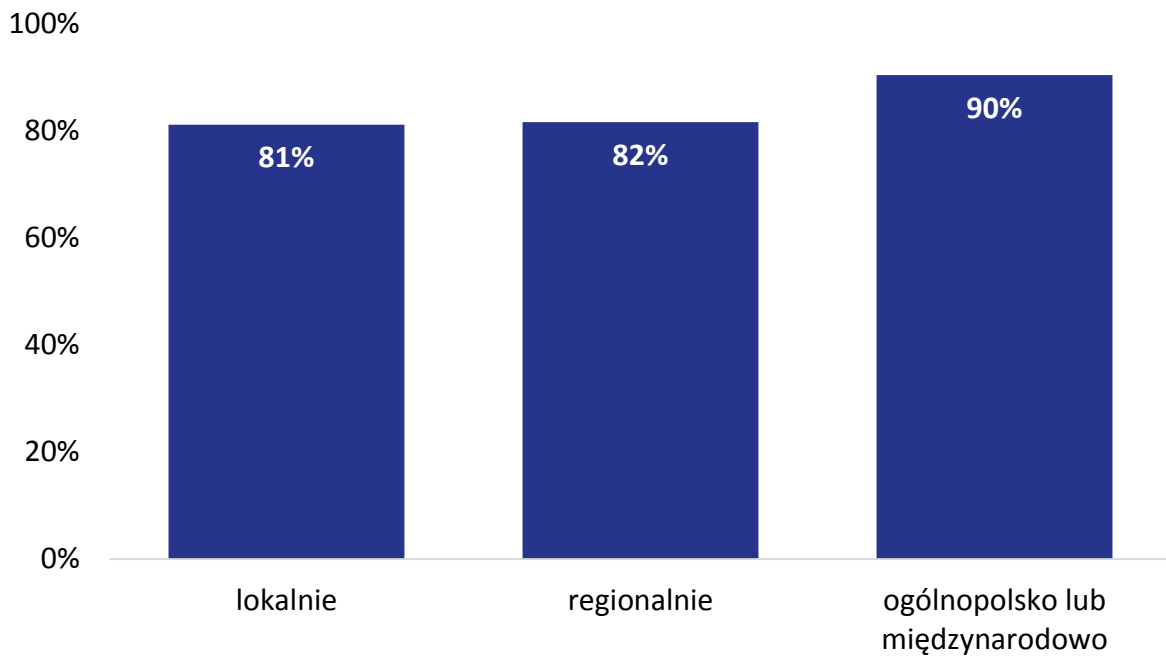
Poziom aktywności członków zarządów jest różny w zależności od lokalizacji organizacji. Najaktywniejsze okazują się zarządy białostockich stowarzyszeń i fundacji, przeciętnie 89% ich członków aktywnie włącza się w życie organizacji i podejmowanie najważniejszych decyzji dotyczących jej działania. W pozostałych miastach województwa przeciętnie 82% członków zarządu jest aktywnych. Najmniej aktywne są natomiast zarządy podlaskich wsi, przeciętnie 80% osób w nich zasiadających na bieżąco uczestniczy w pracach organizacji.

Wykres 19. Aktywność członków zarządu wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

Aktywność członków zarządów organizacji jest też zróżnicowana, jeśli spojrzymy na organizacje o różnym zasięgu działania. Największa część członków zarządu aktywnie włącza się w życie organizacji i podejmowanie najważniejszych decyzji wśród organizacji działających na szeroką skalę: ogólnopolską lub międzynarodową – aktywnych jest 90% członków zarządów tych organizacji. Zaangażowanie na nieco niższym poziomie wykazują członkowie zarządów organizacji o lokalnym oraz regionalnym zasięgu działań. W bieżące prace zarządu włącza się odpowiednio 81% oraz 82% wszystkich osób w nim zasiadających.

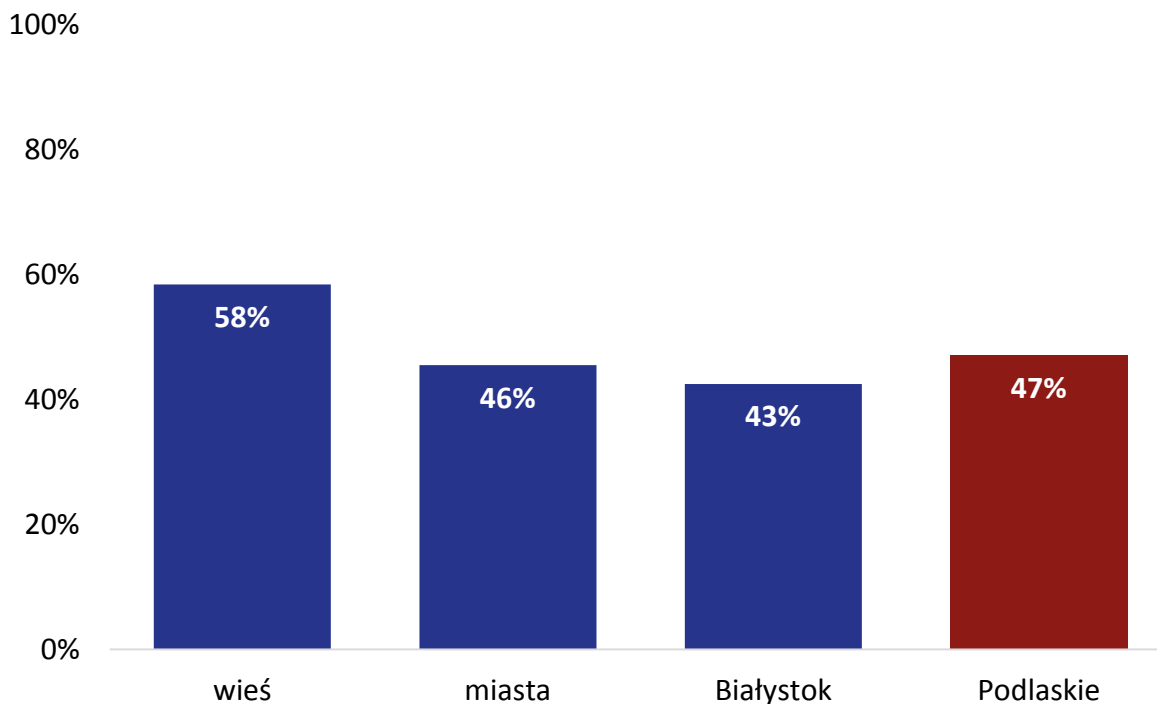
Wykres 20. Aktywność członków zarządu wśród organizacji działających na różną skalę

3.3. Profil członka zarządu podlaskiej organizacji pozarządowej

W zarządzie przeciętnej organizacji pozarządowej z województwa podlaskiego zasiada 47% kobiet. Odsetek ten jest zróżnicowany w zależności od lokalizacji organizacji. Najbardziej sfeminizowane są zarządy organizacji ze wsi, gdzie kobiety stanowią 58% składu zarządu. Z kolei najmniej jest ich w zarządach organizacji z Białegostoku – 43%.

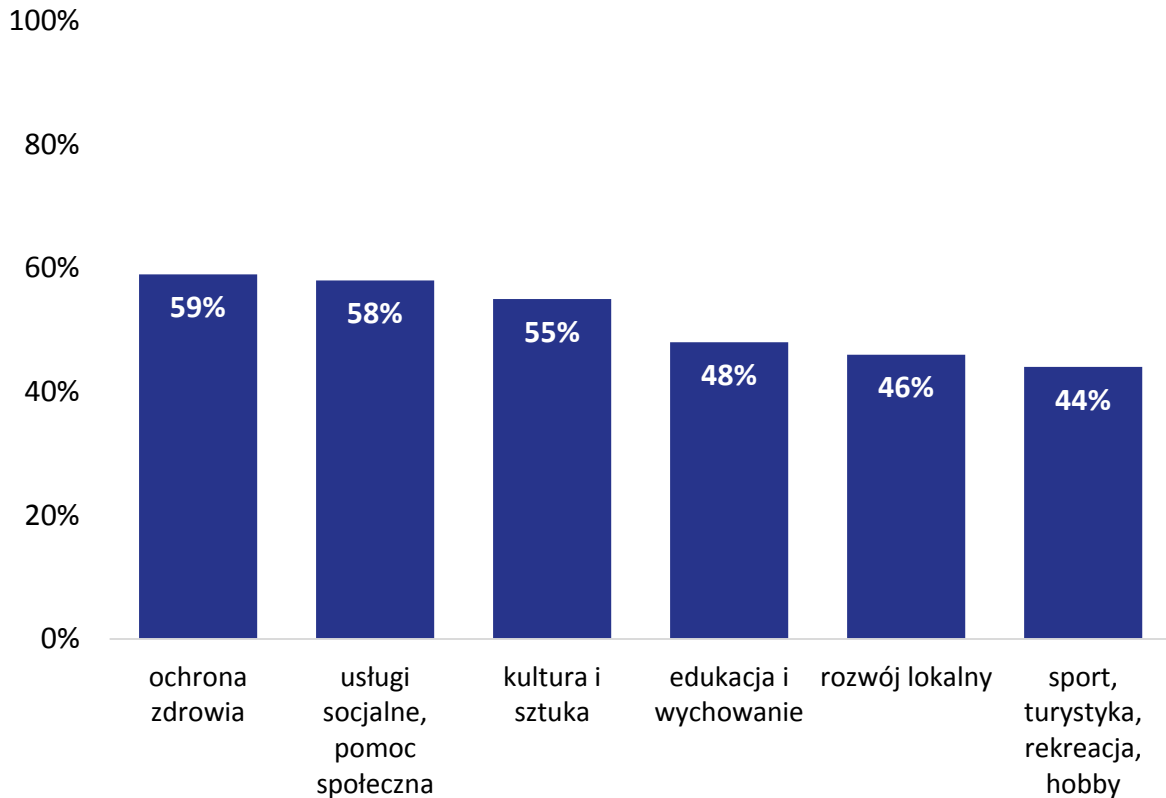
Wykres 21. Procent kobiet w zarządach podlaskich organizacji wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

Jeśli spojrzymy na organizacje działające na różną skalę, to okaże się, że różny jest w nich odsetek kobiet – członkiń zarządu. Generalnie – im szerszy zasięg działania organizacji, tym mniej kobiet zasiada w jej organie zarządczym. Wśród stowarzyszeń i fundacji działających tylko lokalnie kobiety stanowią 57% osób w zarządzie, w organizacjach o regionalnym zasięgu kobiet w zarządzie jest 48%. W organizacjach o ogólnopolskiej lub międzynarodowej skali działania 37% osób w zarządzie to kobiety.

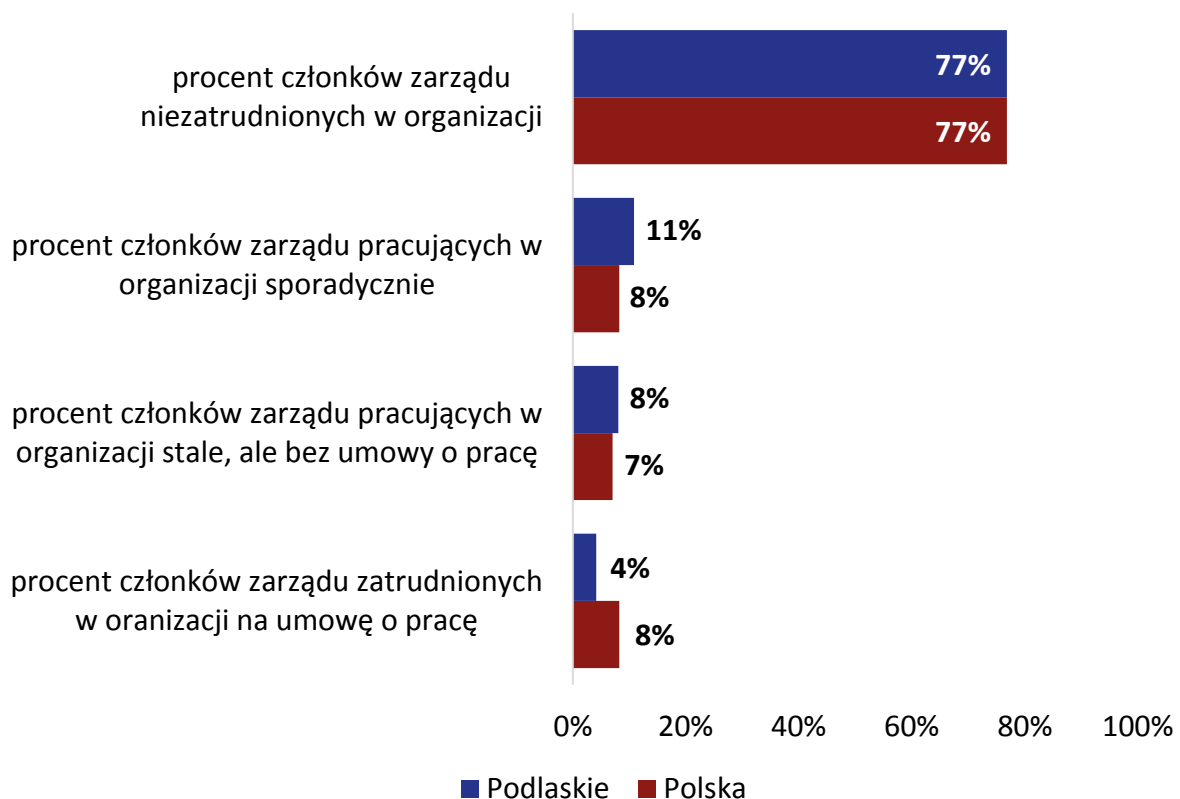
Odsetek kobiet wśród członków zarządów jest też różny w różnych branżach podlaskiego sektora pozarządowego. Najwięcej działa ich w branży zdrowotnej (59%), socjalnej (58%) oraz kulturalnej (55%). W każdym z tych obszarów stanowią ponad połowę składu organu zarządczego. Najmniej działa ich z kolei w branży sportowej, zajmują średnio 44% miejsc w zarządach organizacji tych branż.

Wykres 22. Procent kobiet w zarządach podlaskich organizacji różnych branż

Podobnie jak wśród organizacji z całej Polski, tak i w przypadku organizacji z województwa podlaskiego, zdecydowana większość członków zarządów działa w nim społecznie. 77% członków zarządów z organizacji z całej Polski oraz z regionu podlaskiego to działacze społeczni. 11% członków zarządów z podlaskiego oraz 8% z całej Polski pracuje w organizacji odpłatnie, ale tylko sporadycznie. Kolejne 8% osób zasiadających w zarządach podlaskich organizacji oraz 7% z organizacji z terenu całej Polski pracuje w niej na stałe, ale bez umowy o pracę. 4% członków zarządów z województwa podlaskiego oraz 8% z całej Polski pracuje w organizacji etatowo, choć niekoniecznie w pełnym wymiarze czasu pracy.

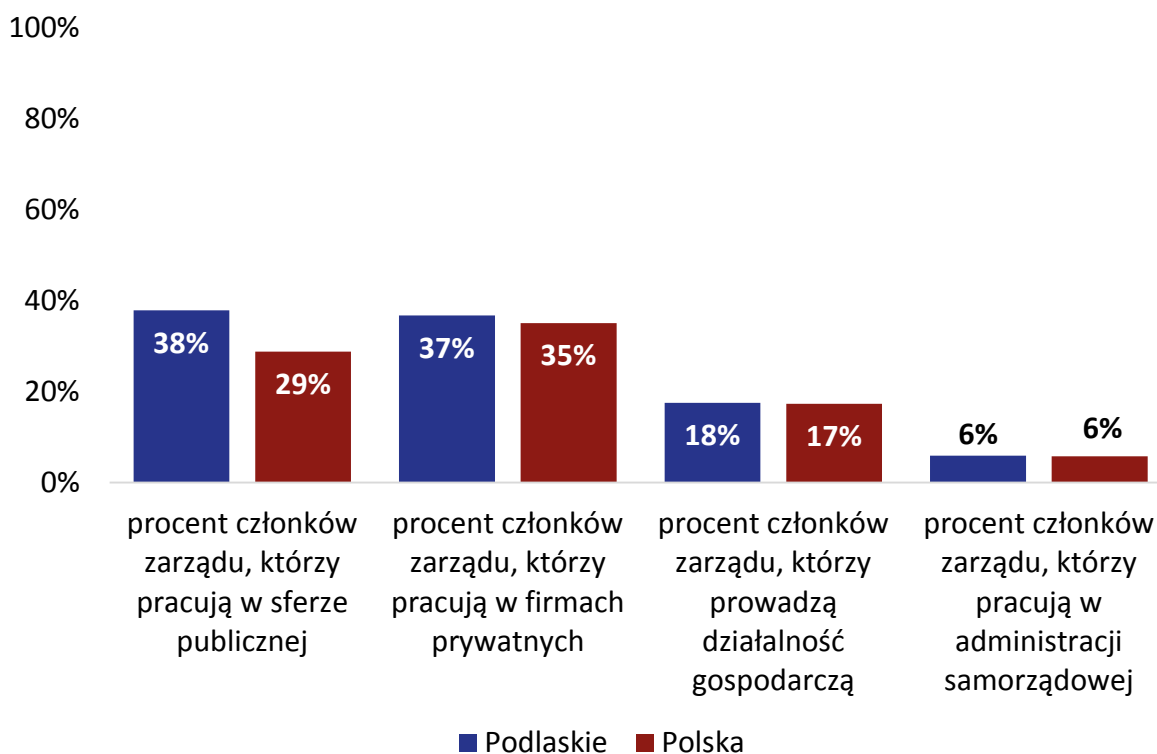
Wykres 23. Zatrudnienie wśród członków zarządów organizacji

Mimo niemalże identycznej struktury zatrudnienia w zarządach organizacji z województwa podlaskiego i całej Polski, obserwujemy zdecydowaną różnicę funkcji, jaką dla członków zarządów pełni działalność w organizacji. W przypadku podlaskiego dla 19% członków zarządu działalność w organizacji to główna aktywność zawodowa, a przypadku całej Polski – dla 26% członków zarządu.

Przyglądając się sferze zawodowej członków zarządów organizacji z regionu podlaskiego i całej Polski widzimy, że dużo większa część członków zarządów z podlaskiego pracuje (obecnie lub w ciągu ostatnich 2 lat) w sferze publicznej, tzn. w szkołach, domach kultury, bibliotekach, ośrodkach pomocy społecznej, urzędach pracy itp. W ten sposób pracuje 38% osób z zarządów podlaskich organizacji i 29% z zarządów organizacji z całej Polski. Z kolei podobny odsetek członków zarządów organizacji z regionu podlaskiego oraz z całej Polski pracuje w firmach prywatnych (odpowiednio 37% i 35%), prowadzi własną działalność gospodarczą (odpowiednio 18% i 17%) oraz pracuje w administracji samorządowej (obecnie lub w ciągu ostatnich 2 lat) jako wójt, burmistrz, radny (po 6%).

Wykres 24. Sytuacja zawodowa członków zarządów organizacji

Zarządy podlaskich stowarzyszeń i fundacji są „lepiej wykształcone” w porównaniu do zarządów ogólnopolskich. 77% członków zarządów organizacji z regionu podlaskiego to osoby z wykształceniem wyższym. Odsetek ten dla organizacji z całej Polski wynosi 68%.

Pełnienie funkcji członka zarządu w kilku organizacjach charakteryzuje podobną część członków zarządów z województwa podlaskiego, co z całej Polski, odpowiednio 16% i 15%. Z kolei większa część członków zarządów podlaskich organizacji niż tych z całej Polski zasiada w zarządzie od początku założenia organizacji – w regionie podlaskim 55%, a w całej Polsce 47%.

3.4. Zatrudnienie w podlaskich organizacjach pozarządowych

Organizacje podlaskiego sektora pozarządowego równie często, co sektora ogólnopolskiego, oferują swoim pracownikom umowę o pracę. Co piąta (20%) organizacja z województwa podlaskiego oraz co piąta organizacja z całej Polski zatrudnia co najmniej jedną osobę na podstawie umowy o pracę. Stałych, regularnych pracowników zatrudnionych na podstawie innych umów niż umowa o pracę rzadziej mają organizacje z regionu podlaskiego niż z całej Polski, odpowiednio 11% i 15%. Te dwie grupy pracowników – osoby pracujące w organizacji stale i regularnie na podstawie umowy o pracę oraz innych umów – traktowane łącznie stanowią zespół organizacji. Takim zespołem stałych, regularnych pracowników dysponuje zatem 31% organizacji z regionu podlaskiego oraz 35% organizacji z całej Polski.

Częściej niż w całej Polsce, organizacje z województwa podlaskiego mają stałych współpracowników, którym organizacja od czasu do czasu lub sporadycznie zleca płatną pracę. Takich współpracowników ma 15% organizacji z podlaskiego oraz 9% z terenu całej Polski. Kolejne 9% stowarzyszeń i fundacji z podlaskiego oraz 10% z całej Polski sporadycznie zleca

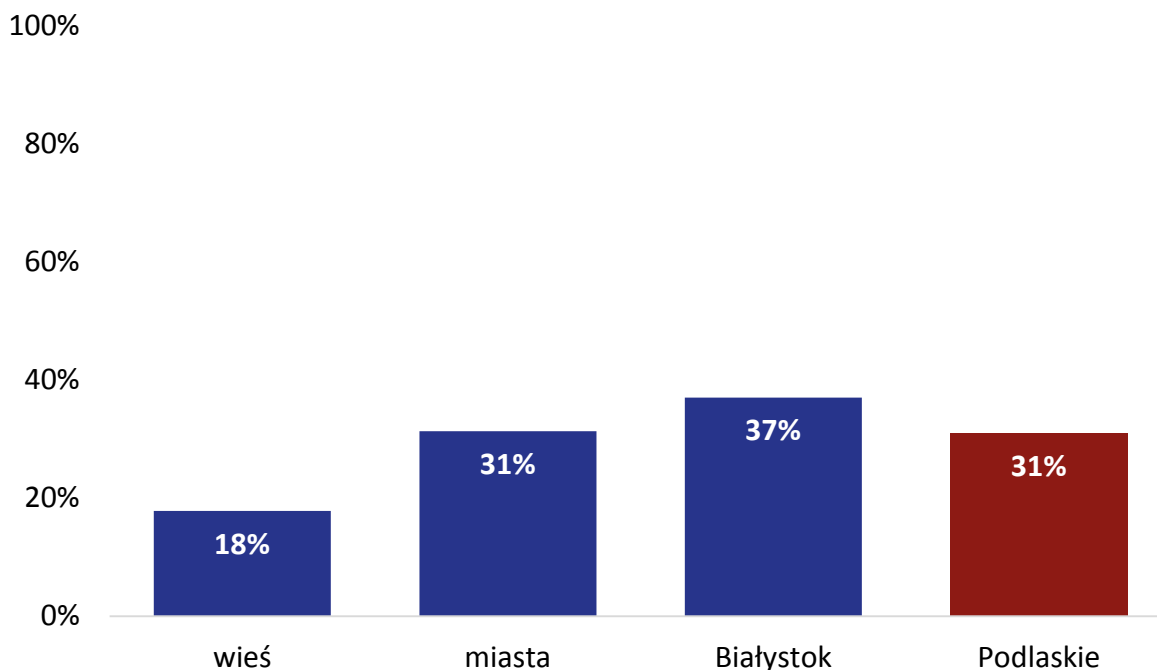
płatną pracę. Organizacji w żaden sposób nie płacących za pracę na swoją rzecz jest niemal tyle samo w regionie podlaskim, co w całej Polsce, odpowiednio 44% i 45%. Organizacje te opierają się wyłącznie na wolontariacie.

Wykres 25. Zatrudnienie w organizacjach

Przyjrzyjmy się organizacjom posiadającym stały zespół. Przypomnijmy, że na stały zespół pracowników organizacji składają się osoby zatrudnione na podstawie umów o pracę jak i powtarzalnych umów zlecenie, umów o dzieło czy osoby prowadzące własną działalność gospodarczą. Zespoły stałych pracowników częściej mają organizacje z Białegostoku i innych miast województwa, rzadziej natomiast organizacje zlokalizowane na wsi województwa podlaskiego. W ujęciu liczbowym to zróżnicowanie wygląda następująco: zespół stałych pracowników posiada 37% białostockich stowarzyszeń i fundacji, 31% organizacji z innych miast województwa oraz 18% organizacji z podlaskich wsi.

Wykres 26. Zespół stałych pracowników wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

Zespół częściej mają też organizacje z województwa podlaskiego działające na skalę ogólnopolską lub międzynarodową (33%) niż na skalę regionalną (32%) czy lokalną (24%). Zespoły pracowników organizacji z województwa podlaskiego są tak samo liczne jak organizacje z terenu całego kraju – liczą przeciętnie 4 osoby. Jeśli przeliczymy godzinowe zaangażowanie osób niezatrudnionych na podstawie umowy o pracę na etaty (przyjmując, że etat to 40 godzin tygodniowo) to okaże się, że 4 osoby składające się na zespół przeciętnej organizacji z podlaskiego są zatrudnione na 2 „pełne etaty” – podobnie jak w przypadku organizacji z całego kraju. Upraszczając, można powiedzieć że osoby stanowiące zespół podlaskich organizacji pracują przeciętnie na pół etatu.

3.5. Profil pracownika podlaskiej organizacji pozarządowej

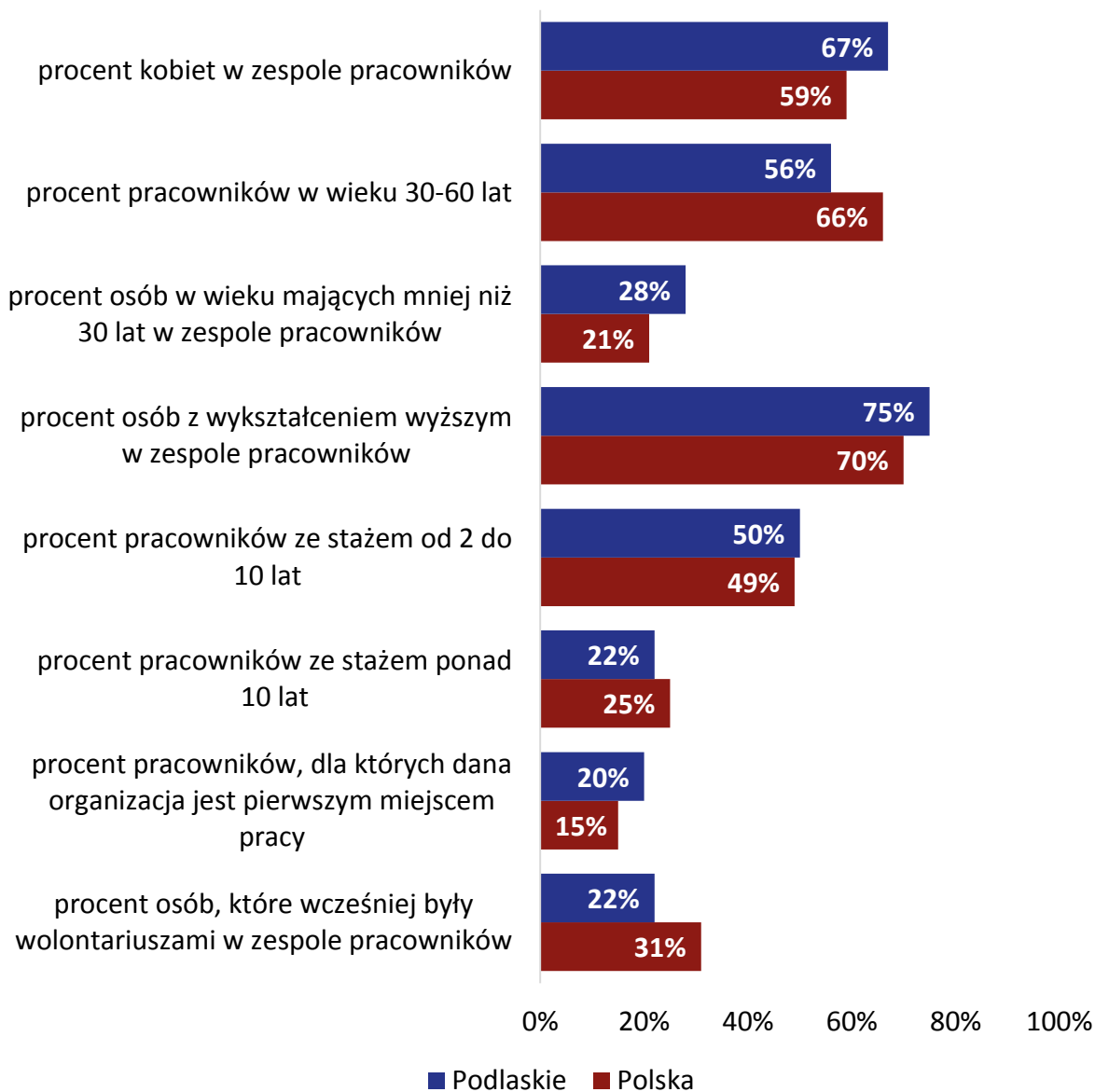
Kim jest typowy pracownik, czyli osoba będąca w zespole przeciętnej organizacji pozarządowej z regionu podlaskiego? Jest to kobieta, z wyższym wykształceniem między 30 a 60 rokiem życia i stażem w organizacji wynoszącym między 2 a 10 lat. 67% zespołu organizacji z województwa podlaskiego to kobiety, 75% osób będących stałymi pracownikami organizacji to osoby z wyższym wykształceniem, 56% liczy sobie między 30 a 60 lat, a dokładnie połowa zespołu pracowników organizacji z podlaskiego pracuje w danej organizacji minimum 2 a maksimum 10 lat.

Analogiczne cechy pracowników organizacji pozarządowych z terenu całej Polski przedstawiają się dość podobnie: 59% członków zespołu to kobiety, 70% ma wykształcenie wyższe, 66% to osoby w wieku 30-60 lat, a 49% ma staż między 2 a 10 lat.

28% pracowników podlaskich organizacji i 26% spośród pracowników organizacji z całej Polski ma staż krótszy niż 2 lata. Długi, ponad 10 letni staż, zdarza się rzadziej w regionie podlaskim niż w całej Polsce, 22% pracowników z województwa podlaskiego oraz 25% z całej Polski pracuje w danej organizacji od ponad dekady.

Dla 20% pracowników z województwa podlaskiego organizacja pozarządowa, w której pracują obecnie, była ich pierwszym miejscem pracy (w przypadku całej Polski wskaźnik ten wynosi 15%). Z kolei w podlaskim kariera w sektorze pozarządowym rzadziej niż w całej Polsce zaczyna się od bycia wolontariuszem. W przypadku 22% członków zespołu organizacji z rejonu podlaskiego oraz 31% z całej Polski stała praca w organizacji rozpoczęła się od wolontariatu w danej organizacji.

Wykres 27. Charakterystyki pracowników organizacji

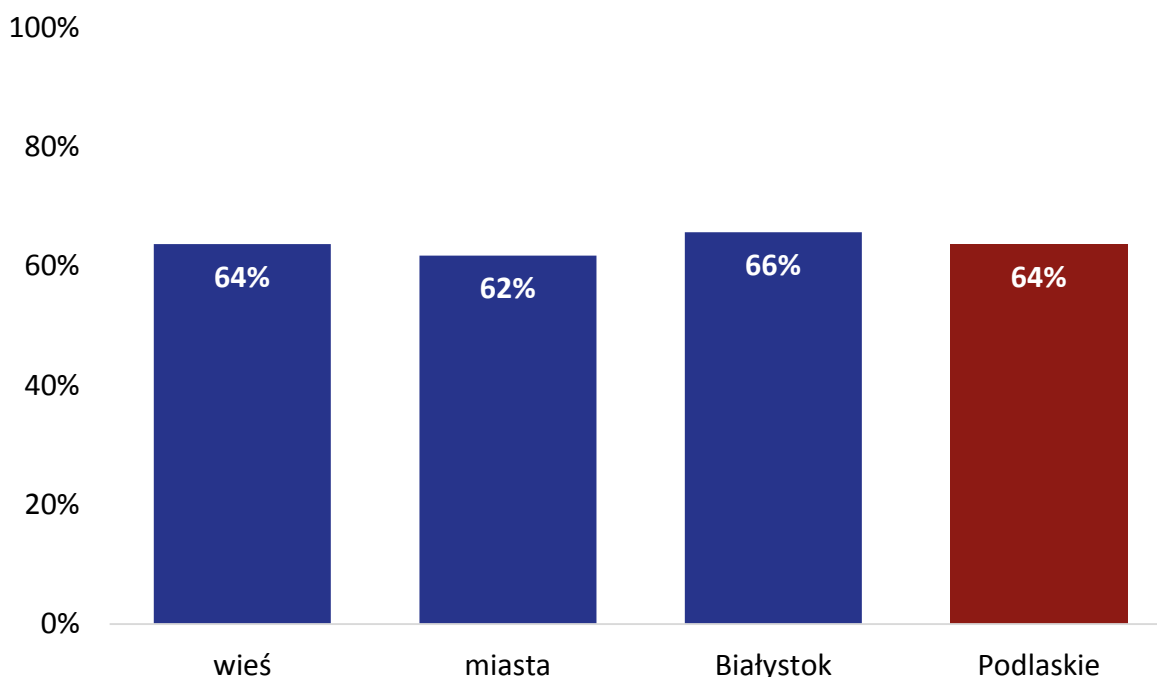
3.6. Wolontariat w podlaskich organizacjach pozarządowych

Poza społeczną pracą członków organizacji oraz członków ich władz w funkcjonowanie fundacji i stowarzyszeń włączają się także osoby spoza organizacji, takie osoby nazywamy wolontariuszami zewnętrznymi. Współpraca z wolontariuszami jest bardziej powszechna wśród organizacji z województwa podlaskiego niż z całej Polski – 64% organizacji z województwa podlaskiego angażuje w swoje działania wolontariuszy, podczas gdy w skali ogólnopolskiej takich organizacji jest 61%.

I choć w regionie podlaskim angażowanie wolontariuszy jest bardziej powszechne, to jeśli spojrzymy na przeciętną liczbę osób, z którymi organizacja współpracuje, to w regionie podlaskim jest ona niższa niż w całej Polsce. Przeciętna organizacja z województwa podlaskiego współpracuje z 8 wolontariuszami, przy czym 5 jest ściśle związanych z organizacją i wymiar ich zaangażowania jest nie mniejszy niż raz na miesiąc. Z perspektywy organizacji z całej Polski organizacje współpracują przeciętnie z 10 osobami, a z 5 w sposób ścisły.

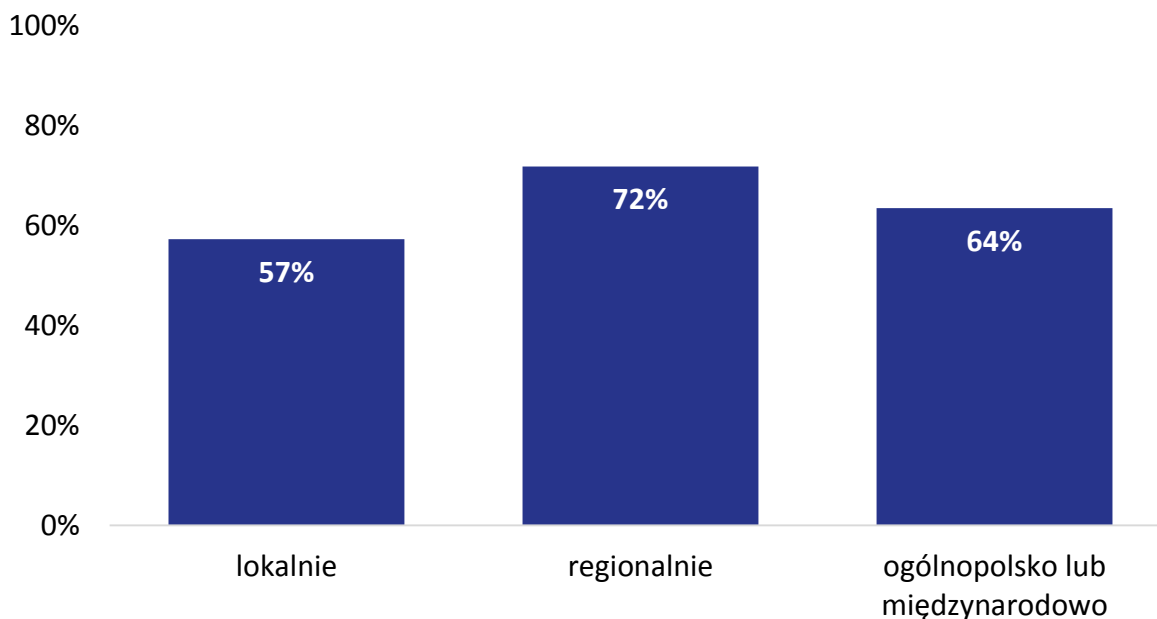
Współpraca z wolontariuszami jest bardziej typowa dla organizacji z Białegostoku (66%) niż dla organizacji z innych miast województwa (62%) czy wsi regionu podlaskiego (62%).

Wykres 28. Współpraca z wolontariuszami wśród organizacji działających w Białymstoku, innych miastach oraz na wsi

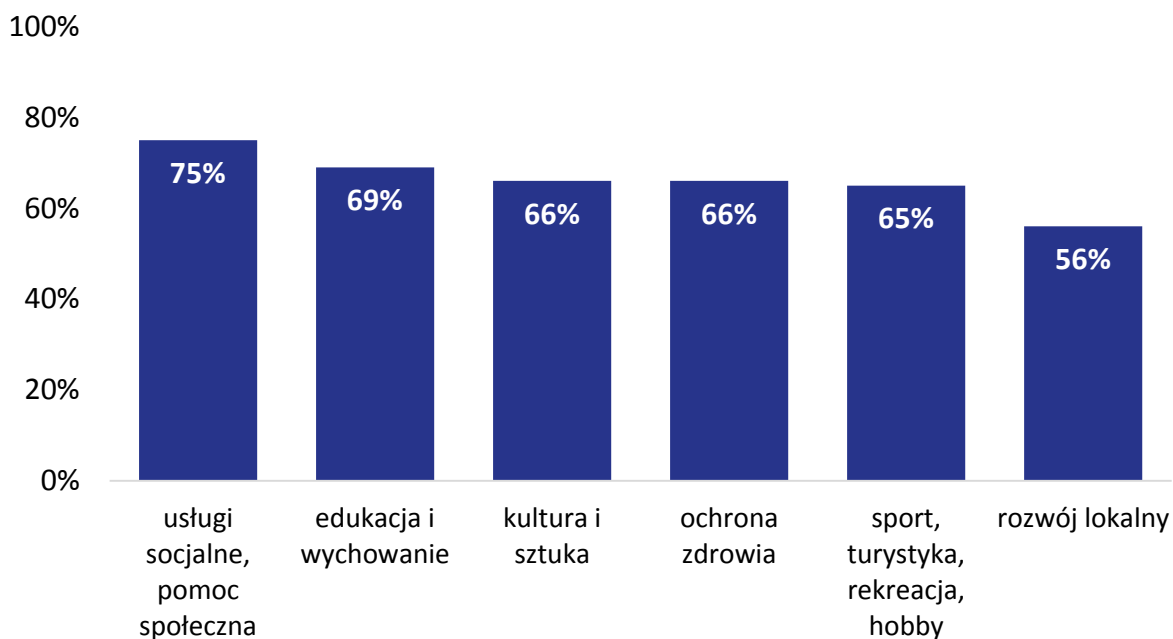
Stopień angażowania przez organizacje wolontariuszy jest też różny wśród organizacji o różnym zasięgu działania. Najczęściej współpracują z nimi organizacje o zasięgu regionalnym (72%), najrzadziej z kolei stowarzyszenia i fundacje działające wyłącznie lokalnie (57%). Wśród podlaskich organizacji, które swoimi działaniami obejmują cały kraj albo działają na arenie międzynarodowej, z wolontariuszami współpracuje 64% z nich.

Wykres 29. Współpraca z wolontariuszami wśród organizacji działających na różną skalę

Nie wszystkie branże sektora angażują w swoje działania wolontariuszy w tym samym stopniu. Zdecydowanie najczęściej robią to organizacje zajmujące się usługami socjalnymi i pomocą społeczną (75%). Rzadziej robią to organizacje z branży edukacyjnej (69%), kulturalnej (66%), zdrowotnej (66%) oraz sportowej (65%). Współpraca z wolontariuszami jest najmniej typowa dla organizacji zajmujących się rozwojem lokalnym – robi to 56% z nich.

Wykres 30. Współpraca z wolontariuszami wśród organizacji różnych branż

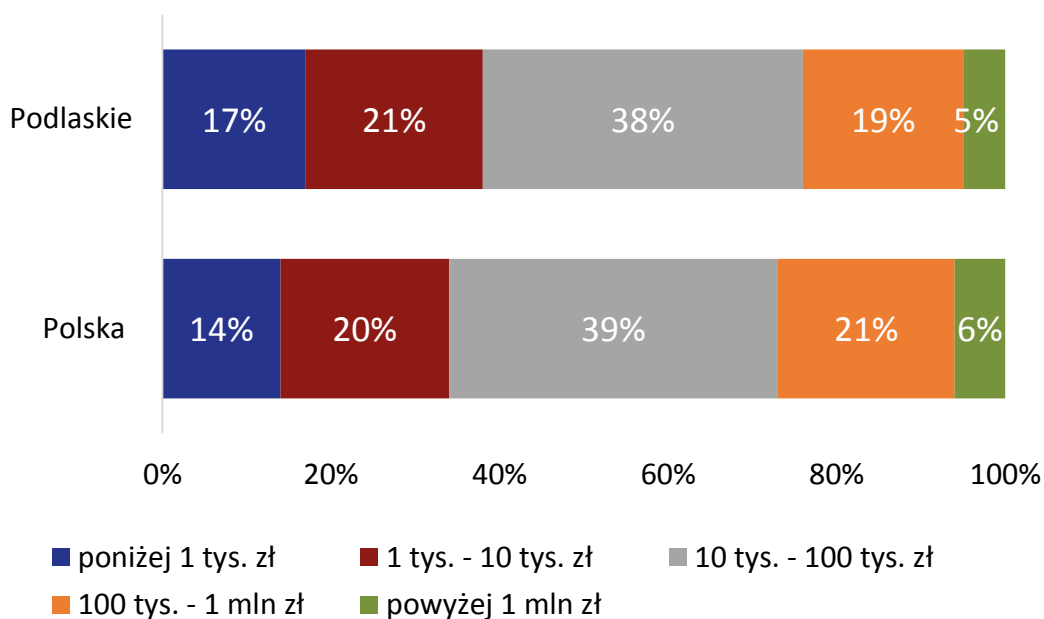
4. Potencjał finansowy organizacji pozarządowych w województwie podlaskim

4.1. Budżety podlaskich organizacji pozarządowych

4.1.1. Przychody podlaskich organizacji i ich rozwarstwienie na tle ogólnopolskim

Przeciętne (medianowe)¹ przychody organizacji podlaskich w 2014 roku wyniosły 26 tys. zł, a więc 1 tys. zł mniej niż w całym sektorze. Różnicę między strukturą przychodów organizacji z województwa podlaskiego i całej Polski obrazuje wykres 31. Widać na nim, że w województwie podlaskim jest o 4 punkty procentowe więcej niż w całej Polsce organizacji o niewielkich przychodach (nieprzekraczających 10 tys. zł rocznie), zaś o 3 punkty procentowe mniej stowarzyszeń i fundacji relatywnie zamożnych (które w 2014 roku dysponowały kwotą powyżej 100 tys. zł.). Najliczniejsza grupa NGO – o przychodach między 10 tys. a 100 tys. zł jest w województwie podlaskim i w całej Polsce niemal taka sama i wynosi 38% sektora podlaskiego i 39% wszystkich organizacji.

Wykres 31. Struktura budżetów organizacji pozarządowych w 2014 roku

Sektor pozarządowy jest rozwarstwiony pod względem wielkości przychodów. Zarówno w całej Polsce, jak i w województwie podlaskim dominują organizacje o małych (do 10 tys. zł) lub średnich (między 10 tys. a 100 tys. zł) budżetach – w sumie jest ich 73% w całym sektorze i 76% w województwie podlaskim. Jednak to 10% stowarzyszeń i fundacji o największych przychodach dysponuje większością pieniędzy dostępnych dla organizacji. W całej Polsce

¹ Mówiąc o wartości przeciętnej mamy na myśli medianę, a więc wartość środkową zbioru uporządkowanego rosnąco pod względem danej cechy. Mediana dzieli zbiór na dwie równe pod względem liczebności grupy. Przykładowo, jeśli przeciętne (medianowe) roczne przychody organizacji wynoszą 26 tys. zł to znaczy, że połowa organizacji ma przychody niższe niż 26 tys. zł, a połowa wyższe niż 26 tys. zł.

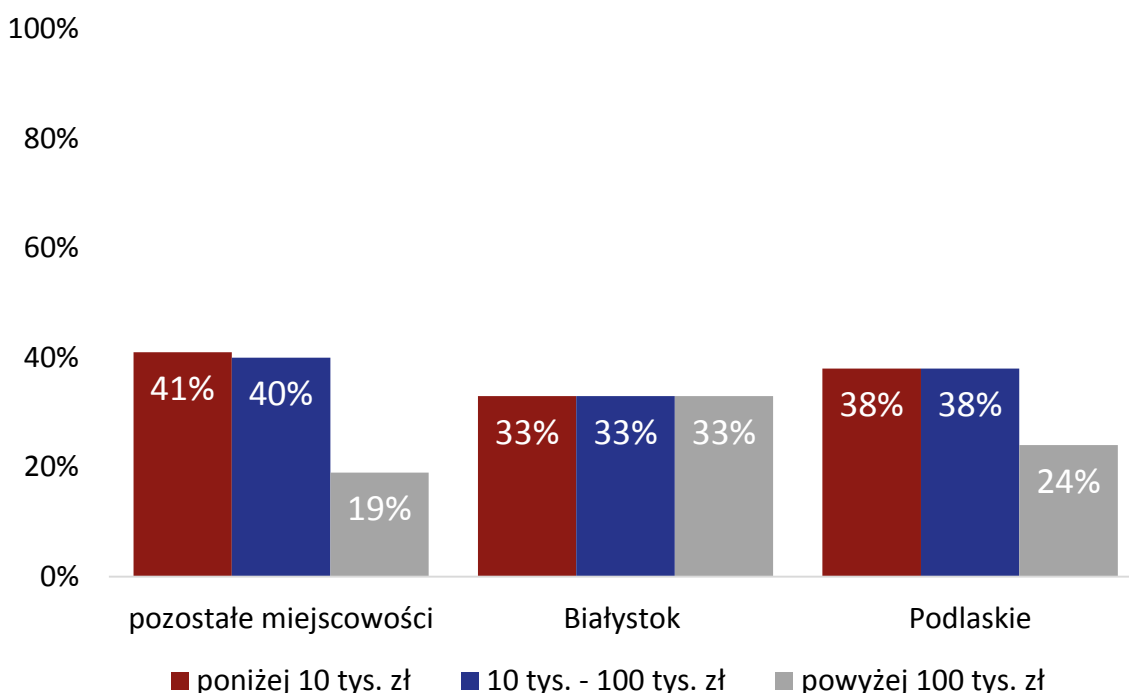
budżety 10% najbogatszych NGO stanowiły w sumie 84% wszystkich dostępnych dla organizacji w 2014 roku środków. W województwie podlaskim 10% najbogatszych organizacji dysponuje nieco mniejszą częścią sumy przychodów organizacji z regionu – 77% tej kwoty.

4.1.2. Wewnętrzne zróżnicowanie budżetów podlaskich organizacji

Podobnie jak w całej Polsce, w województwie podlaskim przeciętna wielkość budżetu rośnie wraz z wielkością miejscowości. Na terenach wiejskich połowa organizacji dysponowało w 2014 roku kwotami nie większymi niż 11 tys. zł, w gminach miejskich (z wyłączeniem Białegostoku) było to 24 tys. zł, zaś w stolicy województwa 38 tys. zł.

Analiza struktury budżetów organizacji podlaskich (w podziale na trzy grupy: organizacje o budżetach do 10 tys. zł, od 10 tys. od 100 tys. i powyżej 100 tys. zł) pozwala stwierdzić różnicę na poziomie tendencji statystycznej między stowarzyszeniami i fundacjami z Białegostoku a organizacjami zlokalizowanymi w pozostałych miejscowościach². O ile w stolicy województwa udziały organizacji o przychodach do 10 tys. zł, między 10 tys. a 100 tys. zł i powyżej 100 tys. zł są równe i wynoszą 33%, o tyle w pozostałych miejscowościach organizacje o budżetach do 10 tys. zł i do 100 tys. zł gromadziły po ok 40% organizacji, a budżet powyżej 100 tys. zł miało dwukrotnie mniej – 19% organizacji.

Wykres 32. Wewnętrzne zróżnicowanie struktury budżetów podlaskich organizacji – wielkość miejscowości

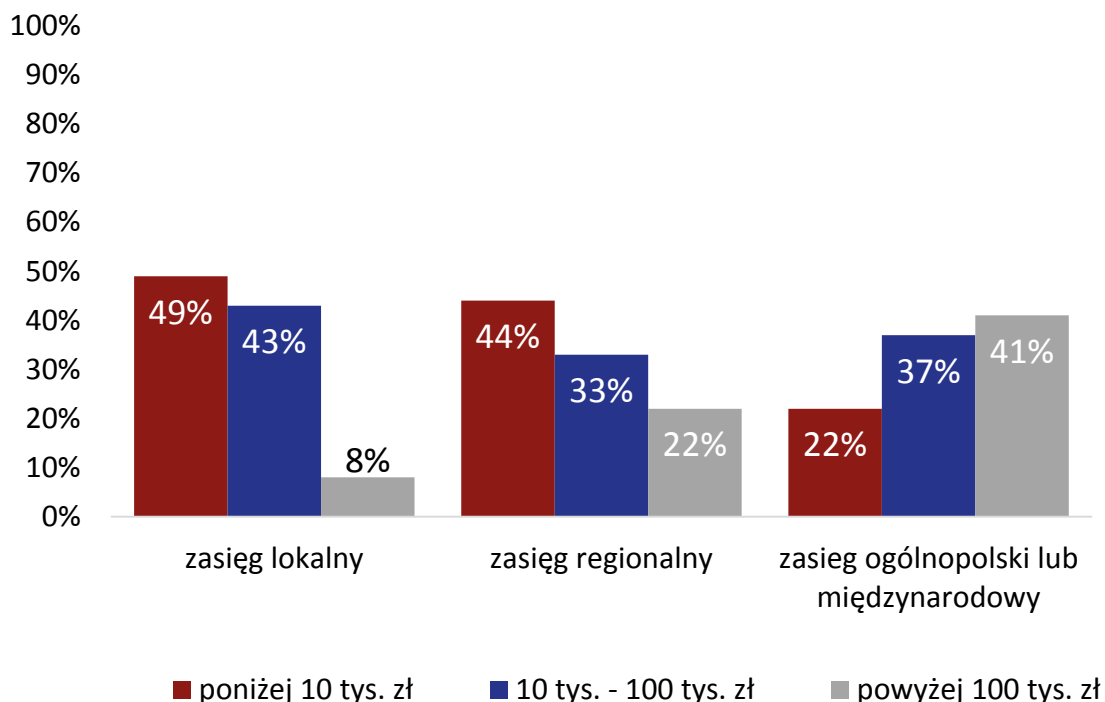

Wątpliwości nie pozostawia związek między wielkością budżetu a zasięgiem działania organizacji. Przeciętne (medianowe) przychody organizacji działających wyłącznie lokalnie

² Nie stwierdzono istotnych statystycznie różnic między strukturą budżetu organizacji z terenów wiejskich i gmin miejskich poza Białymstokiem.

wynosiły w 2014 roku 11 tys. zł, podczas gdy przeciętne roczne budżety organizacji działających na skalę nie większą niż region były dwa razy większe (22 tys. zł), a organizacji o ogólnopolskim lub międzynarodowym zasięgu działań niemal osiem razy większe (81 tys. zł). Zależność tą widać też kiedy porównamy organizacje o lokalnej, regionalnej i ogólnopolskiej lub międzynarodowej skali działań pod względem struktury budżetów. Niemal połowa (49%) podlaskich organizacji o zasięgu nie większym niż lokalny miała w 2014 roku roczne przychody nie większe niż 10 tys. zł, kolejne 43% dysponowało środkami w przedziale od 10 tys. do 100 tys. zł, a powyżej 100 tys. zł miało 8% lokalnych organizacji. Wśród organizacji działających na skalę nie większą niż region więcej było stowarzyszeń i fundacji o budżetach przekraczających 100 tys. zł (22%), mniej zaś tych o budżetach średnich: od 10 tys. do 100 tys. zł (33%) oraz najmniejszych: do 10 tys. zł (43%), choć te ostatnie także wśród NGO o zasięgu regionalnym stanowiły największą grupę. Proporcja między organizacjami o najmniejszych i największych budżetach odwraca się za to w grupie podlaskich organizacji o zasięgu ogólnopolskim lub międzynarodowym. Wśród nich najwięcej (41%) jest stowarzyszeń i fundacji, które dysponowały w 2014 roku budżetem przekraczającym 100 tys. zł, nieco mniej organizacji średnich budżetach: od 10 tys. do 100 tys. zł (37%), a najmniej tych, których przychody nie przekroczyły 10 tys. zł (22%).

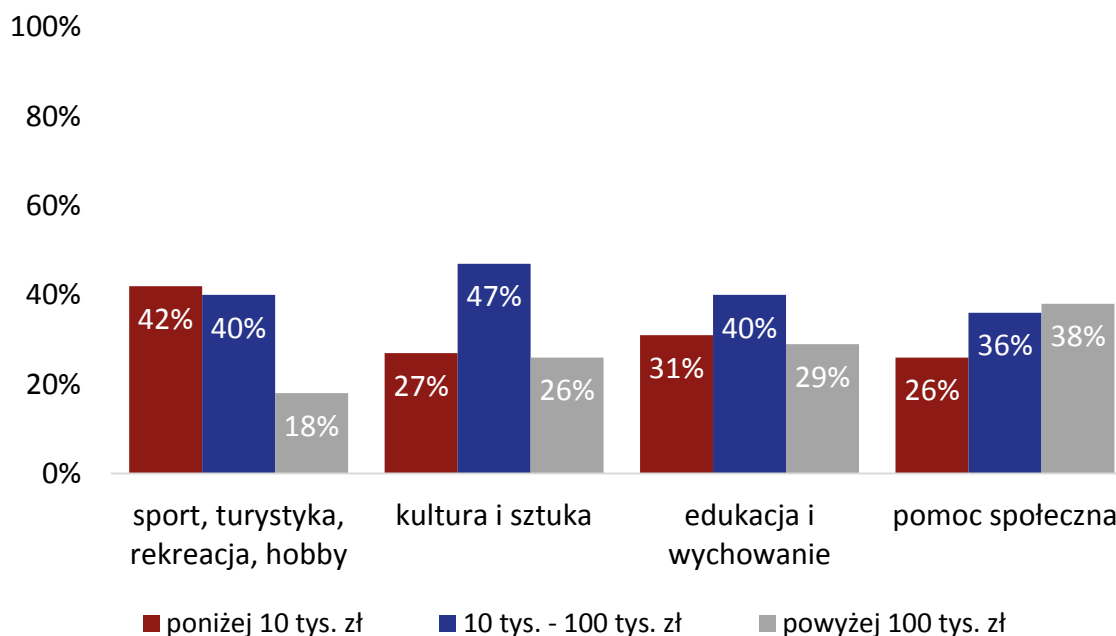
Wykres 33. Wewnętrzne zróżnicowanie struktury budżetów podlaskich organizacji – zasięg działań

Różnice w przychodach widać także między organizacjami aktywnymi w różnych branżach podlaskiego sektora pozarządowego. Najniższe budżety w 2014 roku miały organizacje, aktywne w obszarze „sport, turystyka, rekreacja, hobby” – przychody większości (56%) były niższe niż przeciętne dla całego regionu (26 tys. zł.). W pozostałych branżach większość

organizacji miała przychody wyższe niż przeciętne dla podlaskiego (26 tys. zł) – było to odpowiednio. Strukturę przychodów organizacji z głównych branż przedstawia wykres 34. (nie uwzględniono danych nt. branży „ochrona zdrowia” oraz „rozwój lokalny”, ponieważ wyniki analiz nie były istotne statystycznie).

Wykres 34. Wewnętrzne zróżnicowanie struktury budżetów podlaskich organizacji – obszary działań

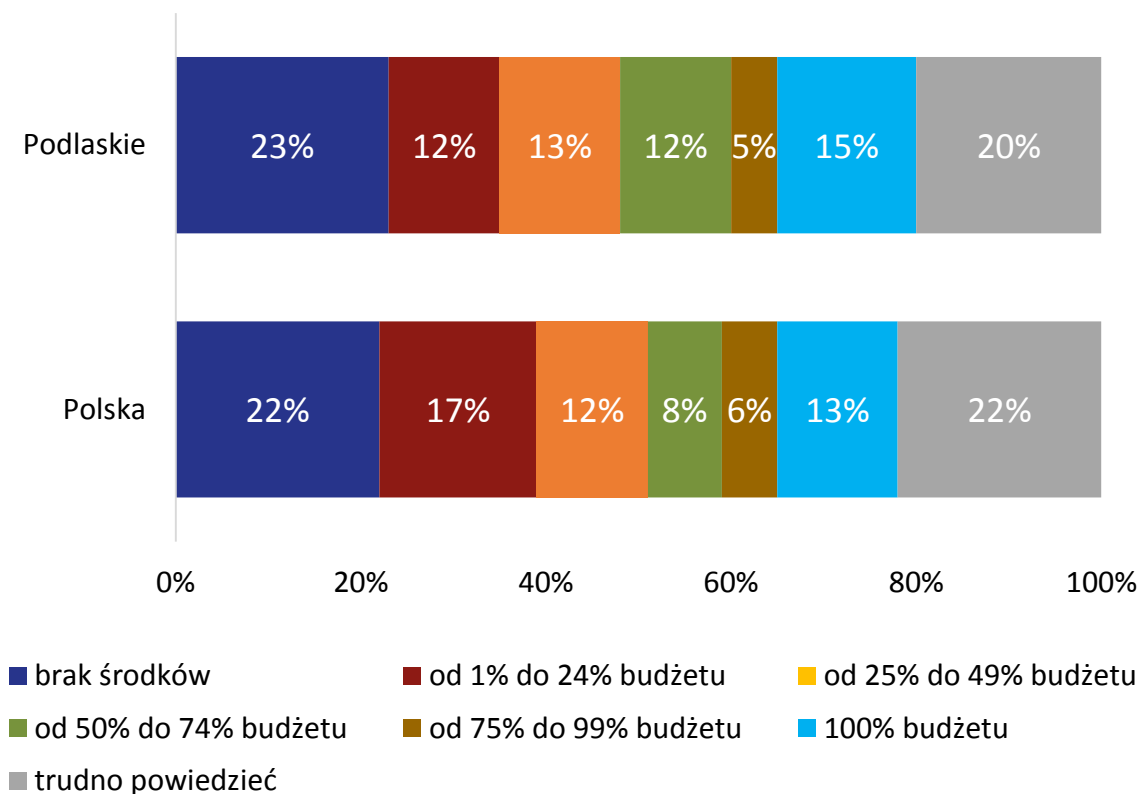

4.2. Stabilność finansowa podlaskich organizacji pozarządowych

4.2.1. Stabilność finansowa podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim

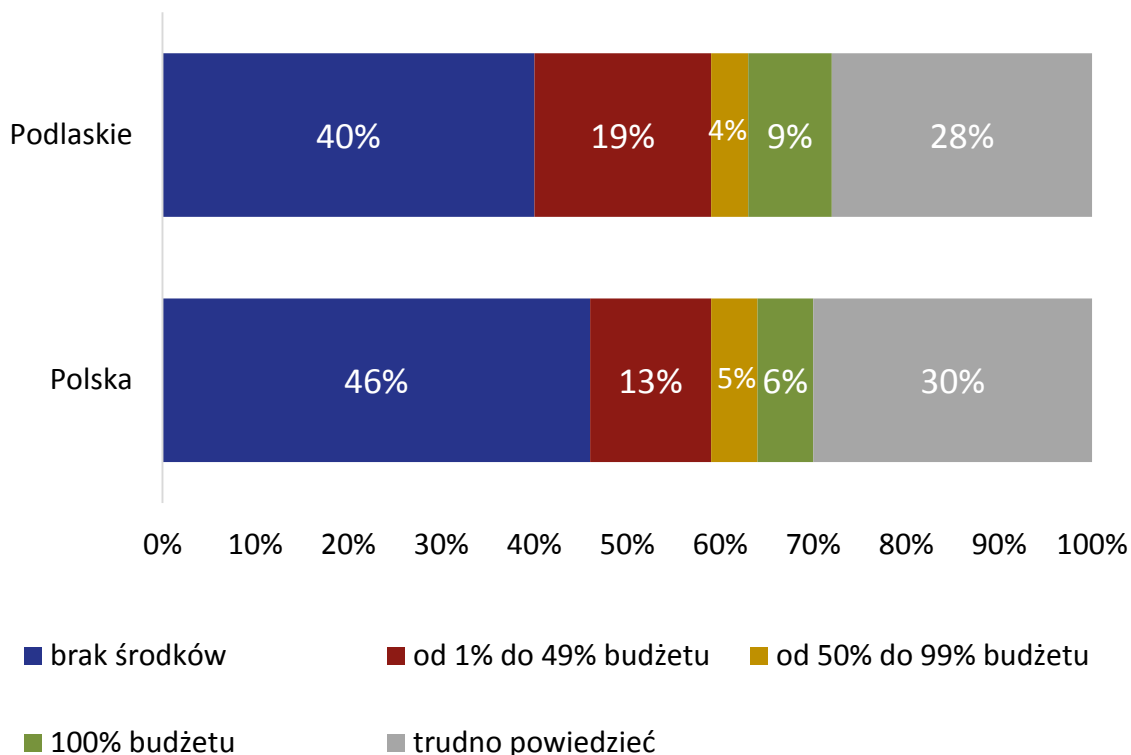
Brak stabilności i przewidywalności przychodów jest poważną bolączką organizacji pozarządowych. Aby zmierzyć skalę tego problemu uczestniczące w badaniu organizacje zostały zapytane o procent budżetu, który miały zapewnione na rok 2015 na początku marca. W całej Polsce ponad połowa organizacji (51%) miała na początku marca zapewnione mniej niż połowę budżetu na najbliższe 10 miesięcy. W województwie podlaskim sytuacja wydaje się być nieco lepsza – w tym samym czasie mniej niż połowę budżetu miało 48% organizacji (3 punkty procentowe mniej). O 2 punkty procentowe było za to w podlaskim więcej organizacji, które miały zapewnione całe finansowanie do końca roku (w całym sektorze było to 13%, a w województwie podlaskim 15%). Nieco lepszą sytuację podlaskich organizacji potwierdzają też dane o średnim procencie budżetu na kolejne 10 miesięcy zagwarantowanym na początku marca 2015 roku – w przypadku organizacji z województwa podlaskiego było to 38% koniecznych środków, a w całej Polsce 36%.

Wykres 35. Stabilność finansowa podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim – procent organizacji, które na początku marca 2015 roku miały zagwarantowaną część budżetu na kolejne miesiące 2015 r.

Środki na działania zagwarantowane z wyprzedzeniem dłuższym niż 12 miesięcy (pozwalające planować działania w perspektywie dłuższej niż rok), są w sektorze pozarządowym rzadkim dobrem. Na pytanie o to, jaką część środków na działania w 2016 roku organizacje miały zagwarantowane na początku marca 2015 roku w całej Polsce 46% organizacji stwierdziło, że nie dysponowało żadnymi środkami, zaś kolejne 30% nie umiało na to pytanie odpowiedzieć. Więcej niż połowę budżetu na 2016 rok w marcu 2015 roku miało w całym sektorze 11% organizacji. Także pod względem długoterminowej przewidywalności budżetów sektor podlaski ma się nieco lepiej niż ogólnopolski. Brak środków na 2016 rok zadeklarowało tam 40% organizacji (o 6 punktów procentowych mniej niż w całej Polsce), zaś stowarzyszeń i fundacji, które miały zapewnione więcej niż połowę środków na funkcjonowanie w 2016 roku było 13% (o 2 punkty procentowe więcej). Porównanie średniego procentu budżetu, jakie organizacje podlaskie i ogólnopolskie miały zagwarantowane na początku marca 2015 roku na działania w roku 2016 także potwierdza większą przewidywalność finansowania działań w województwie podlaskim – w tym regionie średnio organizacje miały zapewnione 21% budżetu na 2016, a w całej Polsce 16%.

Wykres 36. Stabilność finansowa podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim – procent organizacji, które na początku marca 2015 roku miały zagwarantowane część budżetu na 2016 rok

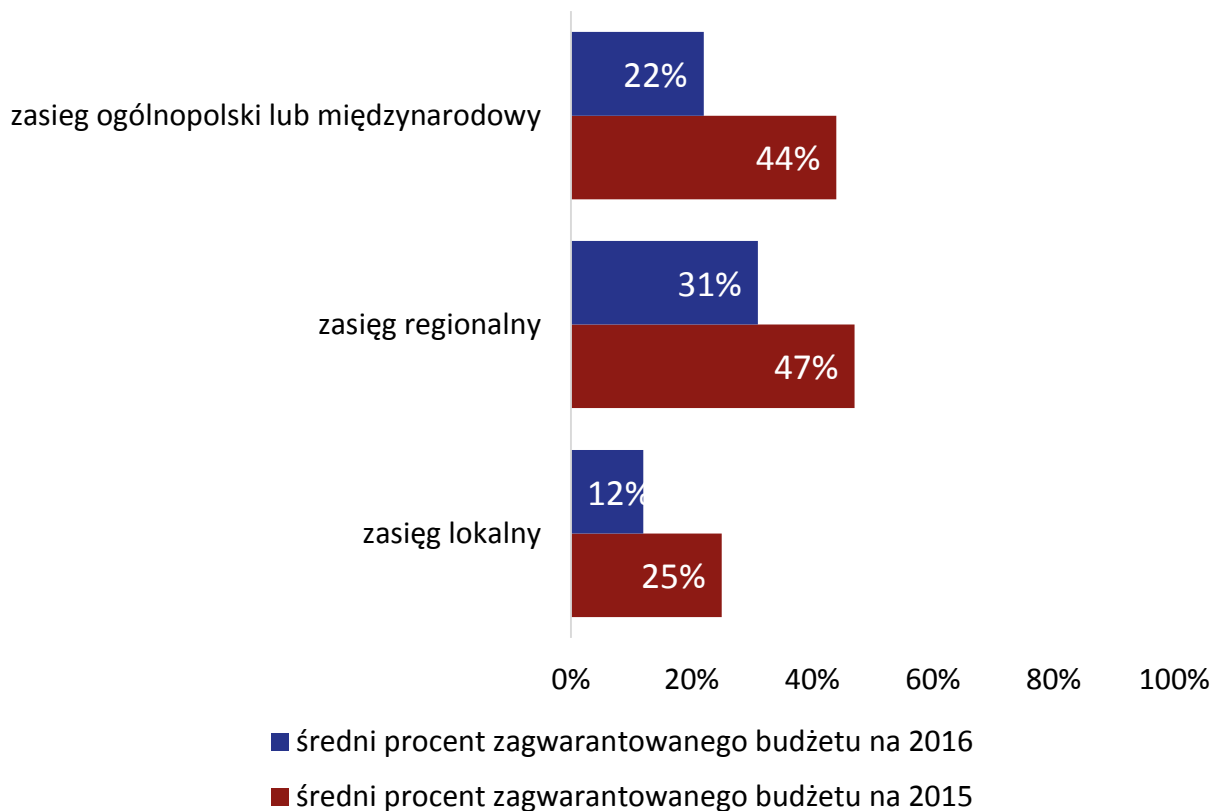

Pomimo generalnego problemu ze stabilnością i przewidywalnością finansowania działań stosunkowo rzadko zdarza się, żeby organizacje nie były w stanie zapłacić w terminie za towary lub usługi (w tym wynagrodzenia pracowników). W województwie podlaskim 88% organizacji twierdzi, że w 2014 roku nie było miesiąca, w którym taka sytuacja miała miejsce (w całym sektorze 85%). 7% podlaskich organizacji zadeklarowało, że w 2014 roku był 1-2 takie miesiące, kiedy miały problem z wypłacalnością, w przypadku 2% było to od 3 do 6 miesięcy, a kolejne 2% miało takie sytuacje w trakcie więcej niż 6 miesięcy.

4.2.2. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem stabilności finansowej

Istnieją różnice w stabilności i przewidywalności przychodów między organizacjami działającymi na różną skalę. Średnio najmniejszy procent budżetu na 2015, a także 2016 rok miały na początku marca 2015 roku podlaskie organizacje działające wyłącznie lokalnie (na 10 miesięcy 2015 roku mogły być pewne średnio 25% potrzebnego budżetu, zaś na 2016 rok średnio 12%). W lepszej sytuacji były organizacje o zasięgu ogólnopolskim lub międzynarodowym – na początku marca 2015 roku miały zapewnione średnio 44% budżetu do końca roku i 22% koniecznych środków na 2016 rok. Jednak najbardziej komfortowa była sytuacja organizacji o zasięgu regionalnym – w marcu 2015 roku miały zagwarantowane średnio 47% budżetu na kolejne 10 miesięcy i 31% finansowania na 2016.

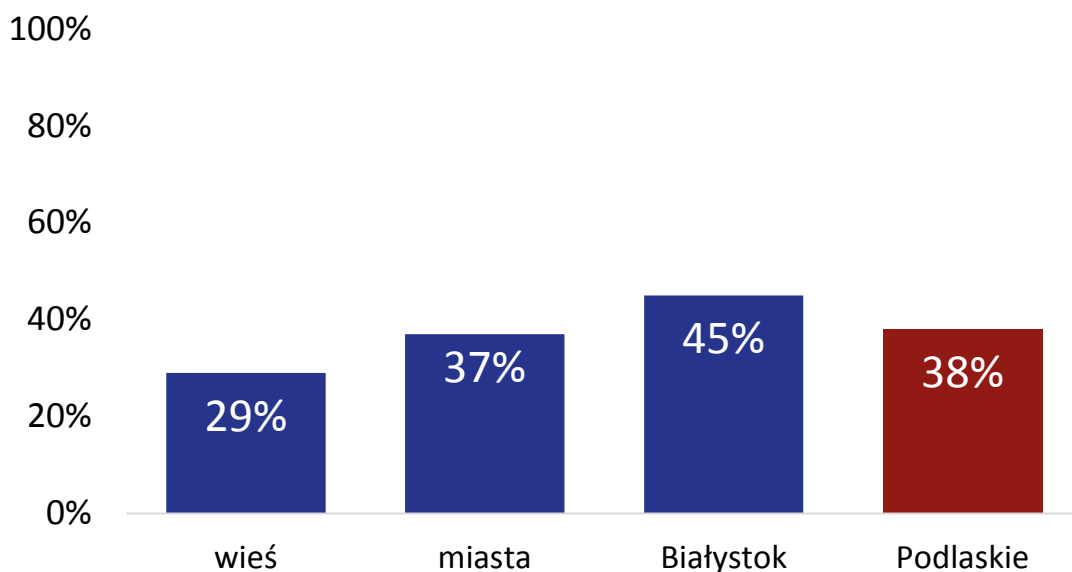
Wykres 37. Wewnętrzne zróżnicowanie organizacji podlaskich pod względem stabilności finansowej – średni procent budżetu na rok 2015 i 2016, który organizacje o różnym zasięgu działań miały zagwarantowany na początku marca 2015 roku

Zebrane dane potwierdzają też różnice w sytuacji organizacji zlokalizowanych na wsi, w miastach poza Białymstokiem i w stolicy województwa, jednak jedynie w przypadku średniego procenta środków zagwarantowanych w marcu 2015 roku na kolejne 10 miesięcy działań³. Najmniejszą część budżetu miały zapewnione organizacje z terenów wiejskich (średnio 29%), więcej stowarzyszenia i fundacje z podlaskich miast z wyłączeniem Białegostoku (średnio 37%), zaś najspokojniejsze o finansowanie działań w 2016 roku mogły być organizacje ze stolicy województwa (miały średnio 45% potrzebnych środków).

³ Różnice między Białymstokiem, pozostałymi miastami i terenami wiejskimi pod względem średniego procenta zapewnionych środków na 2016 rok nie były istotne statystycznie.

Wykres 38. Wewnętrzne zróżnicowanie organizacji podlaskich pod względem stabilności finansowej – średni procent budżetu na rok 2015, który organizacje o różnej lokalizacji miały zagwarantowany na początku marca 2015 roku

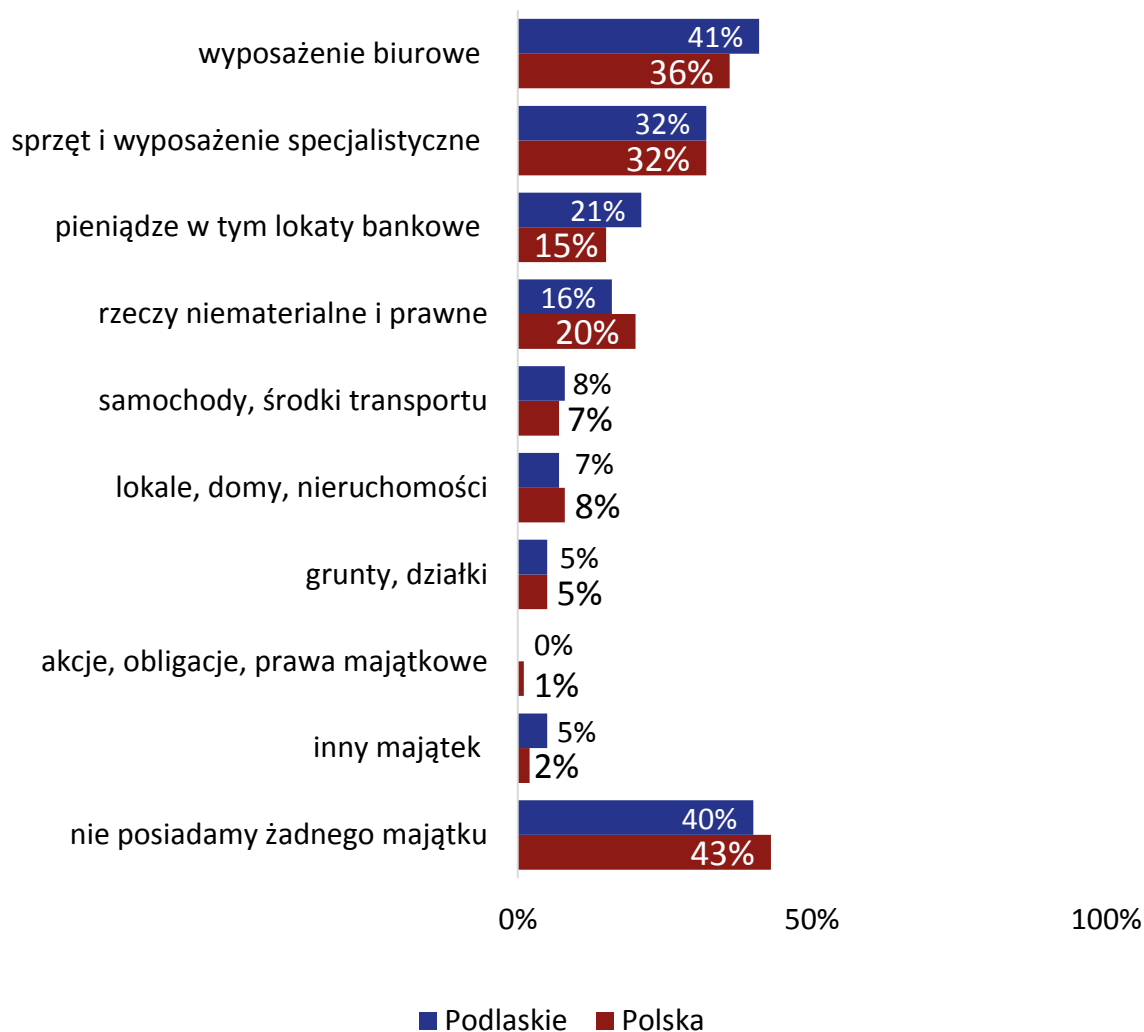
Organizacje podlaskie działające w głównych branżach nie różnią się istotnie pod względem stabilności i przewidywalności przychodów, jednak wyjątek stanowi branża „edukacja i wychowanie”. Stowarzyszenia i fundacje zajmujące się edukacją miały zagwarantowane istotnie mniejszą część budżetu na 10 miesięcy 2015 roku niż pozostałe organizacje podlaskie (średnio 33% potrzebnych środków, a pozostałe 45%), a także znacząco mniejszą część finansowania na 2016 rok (15% koniecznego budżetu, podczas gdy pozostałe NGO 27%).

4.3. Majątek podlaskich organizacji pozarządowych

4.3.1. Majątek podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim

Przeciętne przychody organizacji w 2014 roku były w województwie podlaskim minimalnie niższe niż w całym sektorze (patrz rozdział 4.1), jednak z danych na temat majątku organizacji wynika, że nieco więcej podlaskich NGO deklaruje posiadanie jakiegokolwiek majątku, niż ma to miejsce na poziomie ogólnopolskim. Spośród wszystkich organizacji 43% twierdzi, że nie ma żadnych dóbr (materialnych lub nie), zaś w województwie podlaskim mówi o tym 40%. Z danych wynika, że większą majątność podlaskich organizacjami widać, kiedy porównamy procent organizacji dysponujących pieniędzmi, w tym lokatami bankowymi (posiada je 21% podlaskich NGO, w całej Polsce 15%) oraz wyposażeniem biurowym (w podlaskim ma je 41%, w całym sektorze 36%). Z drugiej strony w całej Polsce większa część stowarzyszeń i fundacji deklaruje posiadanie rzeczy niematerialnych i prawnych (takich jak oprogramowanie, prawa autorskie itd.) – jest ich 20%, a w województwie podlaskim 16%.

Wykres 39. Majątek podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim

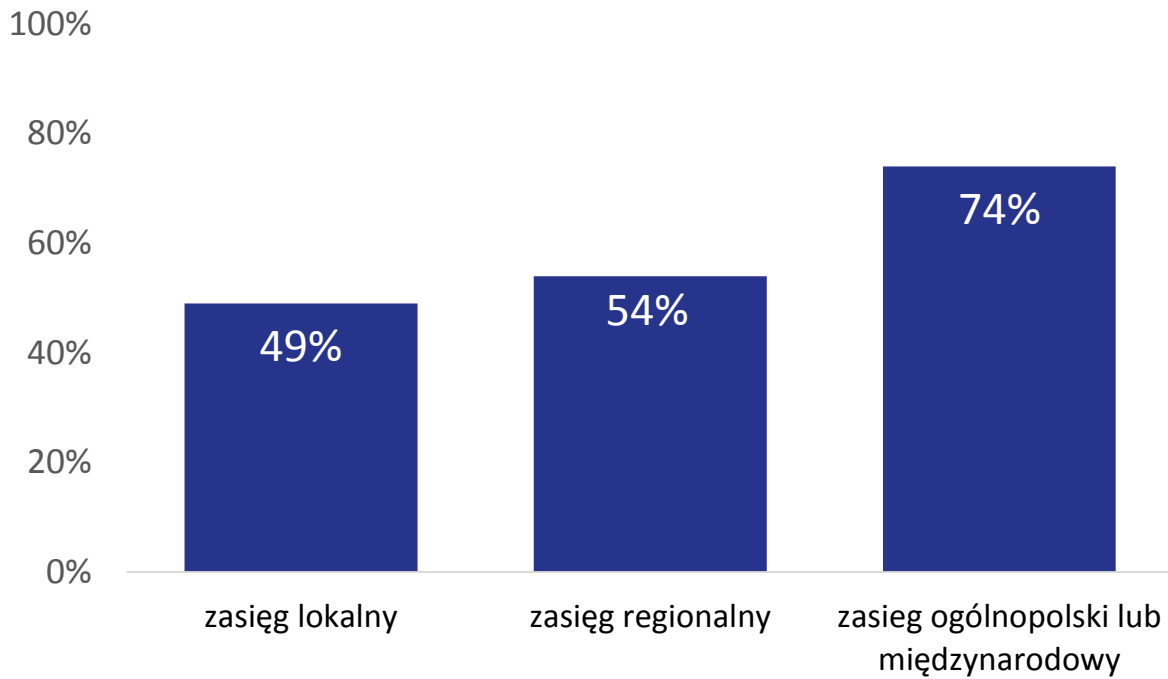

W związku z faktem, że w województwie podlaskim organizacje częściej posiadają jakiś majątek w postaci pieniędzy lub lokat (21% do 15% w całej Polsce), częściej też traktują własne aktywa finansowe jako kapitał żelazny lub rezerwy (deklaruje to 12% stowarzyszeń i fundacji w regionie podlaskim i 10% w całym kraju).

4.3.2. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem posiadanego majątku

Podlaskie organizacje zlokalizowane w Białymstoku, pozostałych miastach lub na terenach wiejskich nie różnią się pod względem udziału NGO dysponujących jakimkolwiek majątkiem. Istnieje za to różnica pod tym względem między organizacjami o różnym zasięgu działań – wśród stowarzyszeń i fundacji działających wyłącznie lokalnie jakieś dobra materialne lub niematerialne ma 49%, pośród tych o zasięgu nie większym niż wojewódzki 54%, zaś spośród NGO ogólnopolskich lub prowadzących projekty międzynarodowe majątek posiada 74%.

Wykres 40. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem posiadanego majątku – procent organizacji podlaskich o różnym zasięgu działań posiadających jakiś majątek

Wśród głównych branż podlaskiego sektora pod względem majątku wyróżniają się tylko organizacje prowadzące działalność związaną z rozwojem lokalnym – wśród nich jakkolwiek majątek posiada 69% podmiotów.

5. Pozyskiwanie środków zewnętrznych - źródła finansowania organizacji pozarządowych w województwie podlaskim

5.1. Korzystanie z poszczególnych źródeł finansowania

5.1.1. Korzystanie ze źródeł finansowania - podlaskie organizacje pozarządowe na tle ogólnopolskim

Organizacje z województwa podlaskiego częściej niż stowarzyszenia i fundacje w całej Polsce realizują zadania publiczne finansowane ze środków samorządowych (60%, w całym sektorze 55%) lub rządowych (23%, w całym sektorze 18%). Częściej też otrzymują dotacje od innych polskich organizacji pozarządowych (15% w stosunku do 11% w całym sektorze), a także (choć różnica wynosi tylko 2 pkt. procentowe) więcej organizacji w podlaskim ma wpływy z działalności odpłatnej pożytku publicznego oraz składek członkowskich. Ta ostatnia różnica związana jest z większym odsetkiem stowarzyszeń w województwie podlaskim (87%) niż w całej Polsce (84%). Są jednak źródła przychodu, z których stowarzyszenia i fundacje z województwa podlaskiego korzystają wyraźnie rzadziej, należą do nich darowizny od osób prywatnych (35% organizacji podlaskich w stosunku do 45% w całej Polsce), darowizny od instytucji i firm (24% organizacji podlaskich w stosunku do 35% w całej Polsce), przychody z 1% podatku (17% organizacji podlaskich w stosunku do 23% w całej Polsce) oraz przychody ze zbiórek publicznych (6% organizacji podlaskich w stosunku do 10% w całej Polsce).

Tabela 6. Procent organizacji korzystających z poszczególnych źródeł przychodu w 2014 roku – organizacje z województwa podlaskiego na tle ogólnopolskim

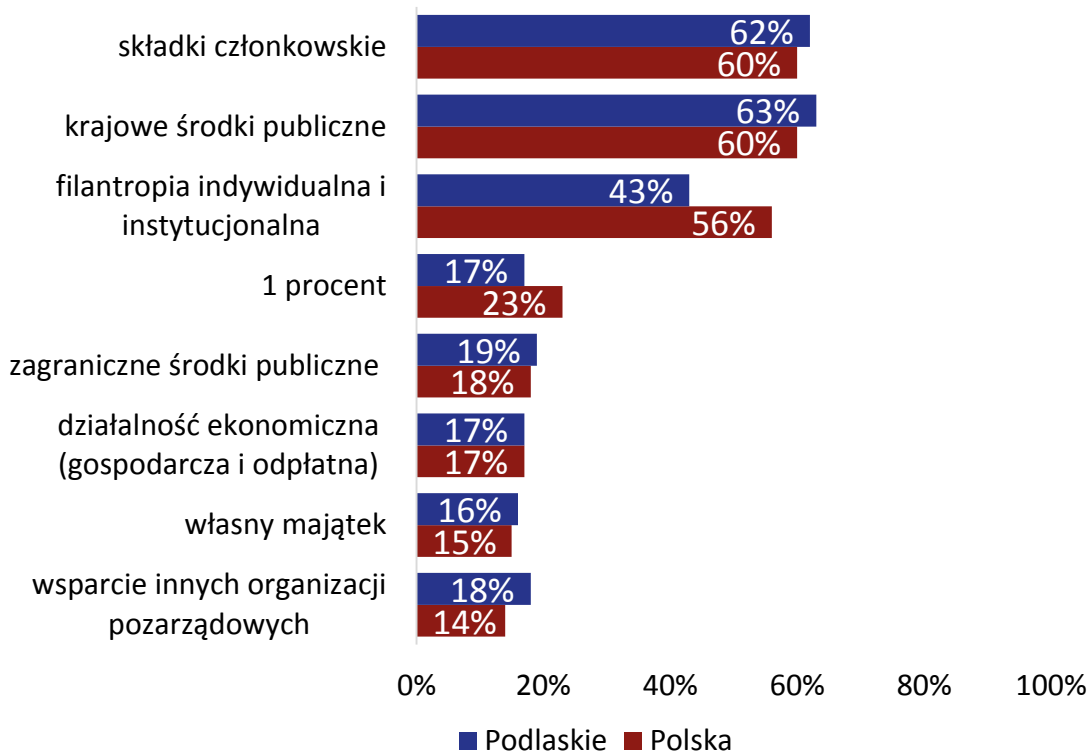
	Podlaskie	Polska
Składki członkowskie	62%	60%
Źródła samorządowe	60%	55%
Darowizny finansowe i rzeczowe od osób prywatnych	35%	45%
Darowizny finansowe i rzeczowe od instytucji i firm	24%	35%
Źródła rządowe	23%	18%
Fundusze Unii Europejskiej	18%	18%*
Przychody z przekazania 1% podatku	17%	23%
Wsparcie krajowych organizacji pozarządowych	15%	11%
Odsetki bankowe, zyski z kapitału żelaznego, udziały i akcje	14%	13%
Odpłatna działalność statutowa	13%	11%
Przychody ze zbiorów publicznych	6%	10%
Działalność gospodarcza	6%	7%
Inne źródła	8%	5%
Zagraniczne źródła publiczne spoza UE	3%	4%
Wsparcie zagranicznych organizacji pozarządowych	3%	4%
Przychody z majątku, np. wynajmu lokali, sprzętu itp.	3%	4%
Dotacje od oddziału tej samej organizacji	1%	2%
Nawiązki sądowe	1%	1%

* *Kategoria ta obejmuje zarówno programy funduszy strukturalnych (w roku 2014 wykorzystywane przez 17% organizacji podlaskich), jak i programy Komisji Europejskiej (wykorzystywane przez 3% organizacji podlaskich - w dużej mierze tych, które jednocześnie korzystały z funduszy strukturalnych).*

W sposób bardziej syntetyczny różnice między sektorem podlaskim a ogólnopolskim w korzystaniu z najważniejszych źródeł przychodów przedstawione są na wykresie 41.

Kiedy łącznie potraktujemy źródła samorządowe i rządowe (jako krajowe źródła publiczne), to organizacje pozarządowe z województwa podlaskiego ciągle korzystają z nich częściej, jednak różnica jest niewielka (3 punkty procentowe). Częściej też stowarzyszenia i fundacje z podlaskiego otrzymują dotacje od innych organizacji pozarządowych (polskich i zagranicznych) – różnica 4 punktów procentowych; a także z zagranicznych źródeł publicznych (łącznie fundusze z UE i z krajów spoza UE) – różnica 1 punktu procentowego. Jednak największą różnicę widać z korzystaniu z darowizn (od darczyńców indywidualnych i instytucjonalnych) – 13 punktów procentowych mniej organizacji uzyskało tego typu wsparcie w regionie podlaskim niż w całej Polsce.

Wykres 41. Procent organizacji korzystających z poszczególnych źródeł przychodu w 2014 roku – ujęcie syntetyczne; organizacje z województwa podlaskiego na tle ogólnopolskim

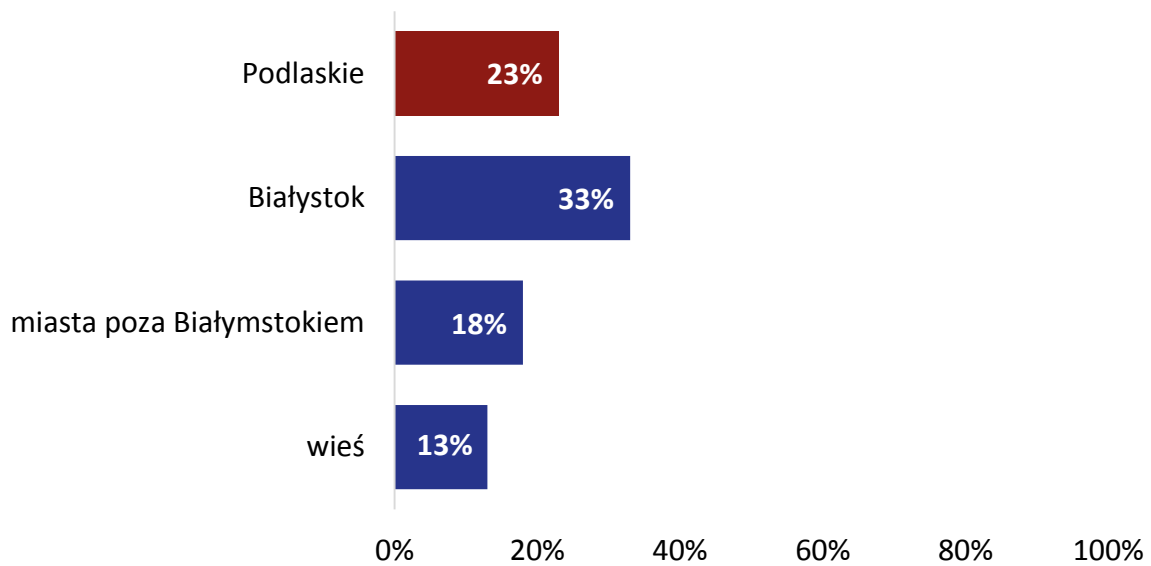

5.1.2. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pozarządowych pod względem korzystania z poszczególnych źródeł finansowania

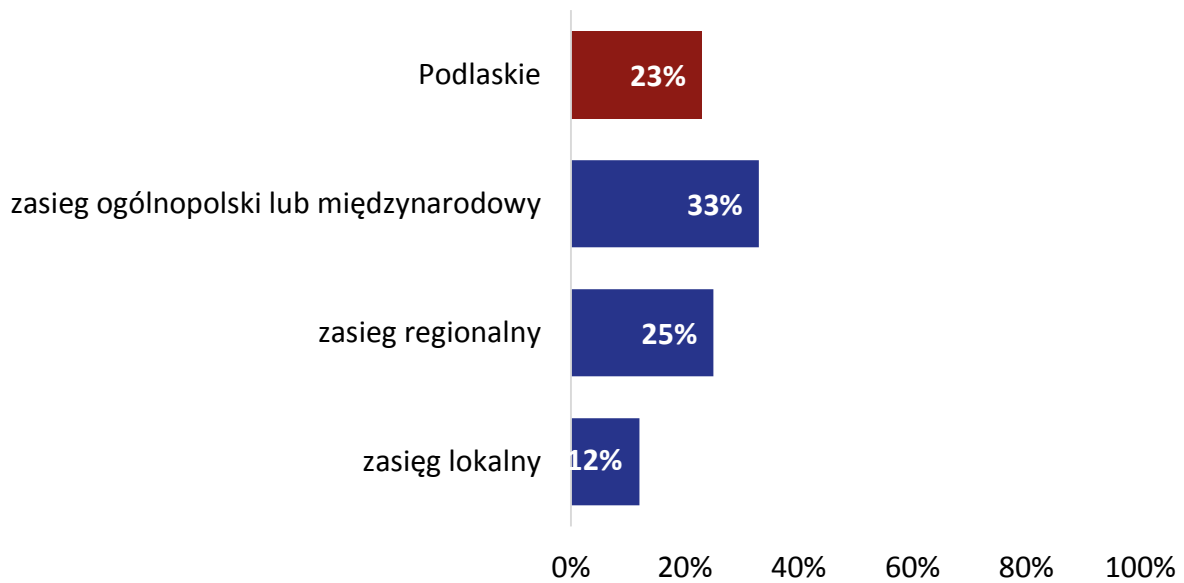
W zależności od źródła finansowania, organizacje z województwa podlaskiego są bardziej lub mniej zróżnicowane pod względem korzystania ze środków z niego pochodzących.

Korzystanie ze źródeł **administracji rządowej** mocno różnicuje podlaskie stowarzyszenia i fundacje. Istotne różnice widać za równo ze względu na miejsce działania organizacji (na wsi dotacje od administracji rządowej i centralnej miało 13% podlaskich NGO, w miastach poza Białymstokiem 18%, a w stolicy województwa 33% - patrz wykres 42), jak i ich zasięg (12% organizacji działających lokalnie korzystało z dotacji od rządu, 25% tych o zasięgu regionalnym i 33% tych o zasięgu ogólnopolskim lub międzynarodowym – patrz wykres 43). Pod względem dziedziny działania wyróżniają się organizacje sportowe, które ze środków rządowych korzystają rzadziej (18%). Z kolei częściej dotacje od administracji rządowej i centralnej mają organizacje z branży „ochrona zdrowia” (41%), „pomoc społeczna, usługi socjalne” (39%) oraz „edukacja i wychowanie” (29%).

Wykres 42. Procent podlaskich organizacji korzystających ze źródeł administracji rządowej w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na lokalizację

Wykres 43. Procent podlaskich organizacji korzystających ze źródeł administracji rządowej w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na zasięg działań

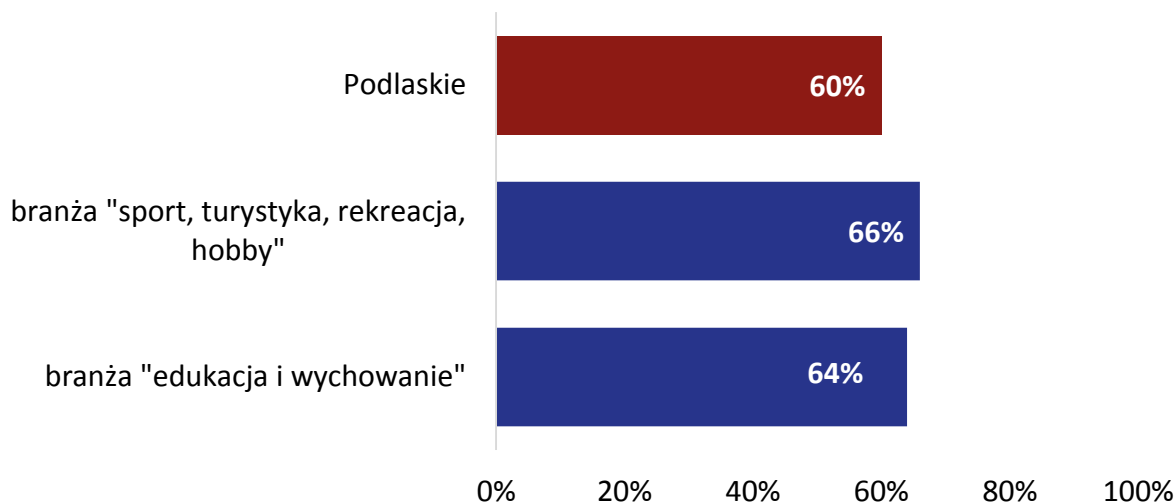

Wykres 44. Procent podlaskich organizacji korzystających ze źródeł administracji rządowej w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na branżę

Dużo mniejsze różnice widać pod względem korzystania ze środków **samorządowych**. Pod względem realizacji zadań publicznych finansowanych z funduszy lokalnych władz wyróżniają się organizacje sportowe – 66% otrzymało w 2014 roku dotację z samorządu i organizacje edukacyjne – 64% dostało dofinansowanie z tego źródła⁴.

Wykres 45. Procent podlaskich organizacji korzystających ze źródeł samorządowych w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na branżę

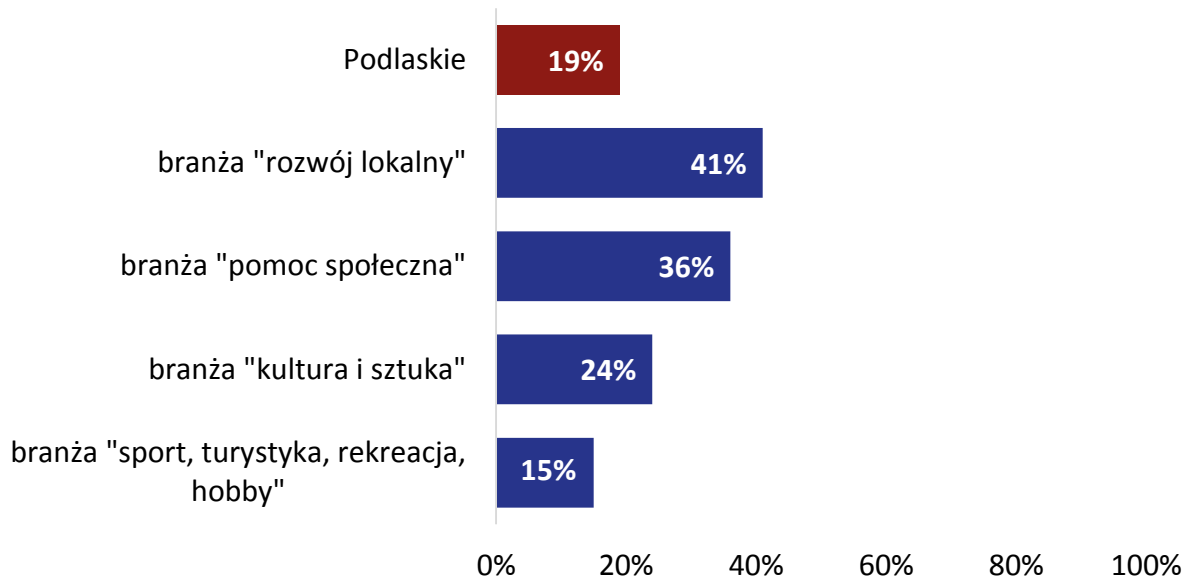
Różnice w korzystaniu z **zagranicznych źródeł publicznych** (fundusze strukturalne, programy UE oraz środki krajów spoza UE) także widać tylko między organizacjami działającymi w różnych dziedzinach – rzadziej korzystają z nich organizacje sportowe (15%)⁵, zaś częściej

⁴ Różnica na poziomie tendencji statystycznej.

⁵ Różnica na poziomie tendencji statystycznej.

organizacje wspierające rozwój lokalny (40%), zajmujące się pomocą społeczną (36%) oraz kulturalne (24%)⁶.

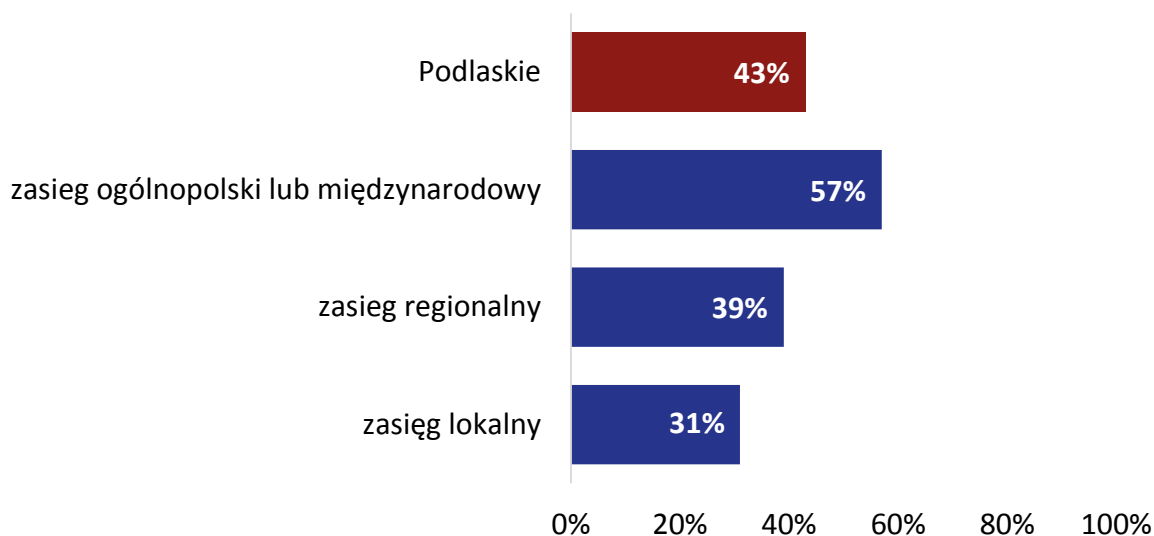
Wykres 46. Procent podlaskich organizacji korzystających z zagranicznych źródeł publicznych w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na branżę

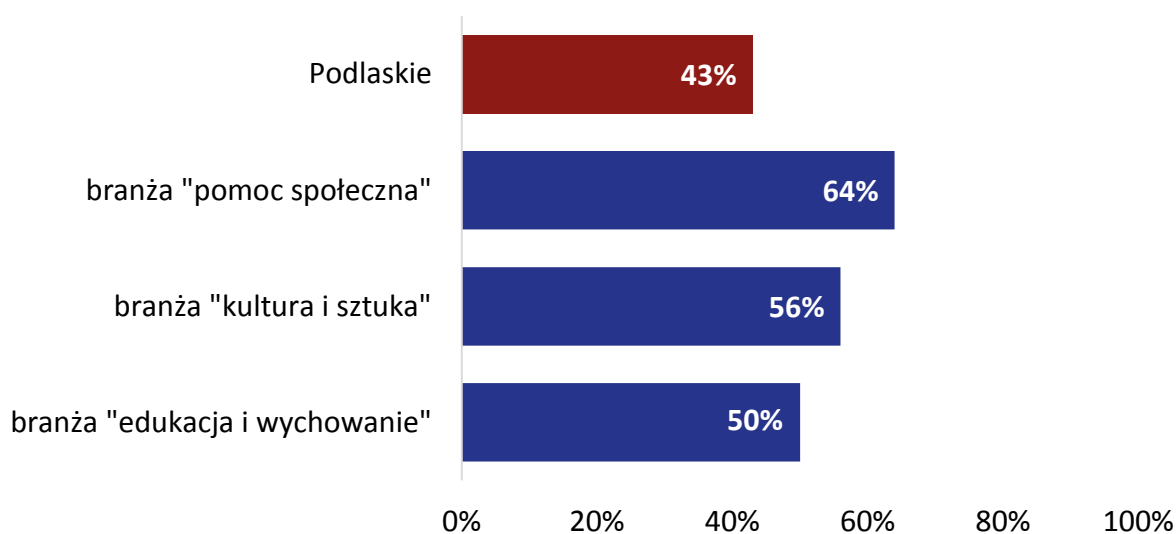
Różnicuje sektor podlaski korzystanie z **filantropii indywidualnej i instytucjonalnej**. Rządziej korzystają z niej organizacje działające tylko lokalnie (31%), częściej te o zasięgu nie większym niż regionalny (39%), zaś najczęściej organizacje ogólnopolskie i aktywne na skalę międzynarodową (57%). Pozytywne pod względem korzystania z tego źródła wyróżniają się też trzy branże: „pomoc społeczna” (64% NGO z tej branży miało w 2014 roku przychody w formie darowizn od osób, instytucji lub firm) „kultura i sztuka” (56%) i „edukacja i wychowanie” (50%).

⁶ J.w.

Wykres 47. Procent podlaskich organizacji korzystających z filantropii indywidualnej i instytucjonalnej w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na zasięg działań

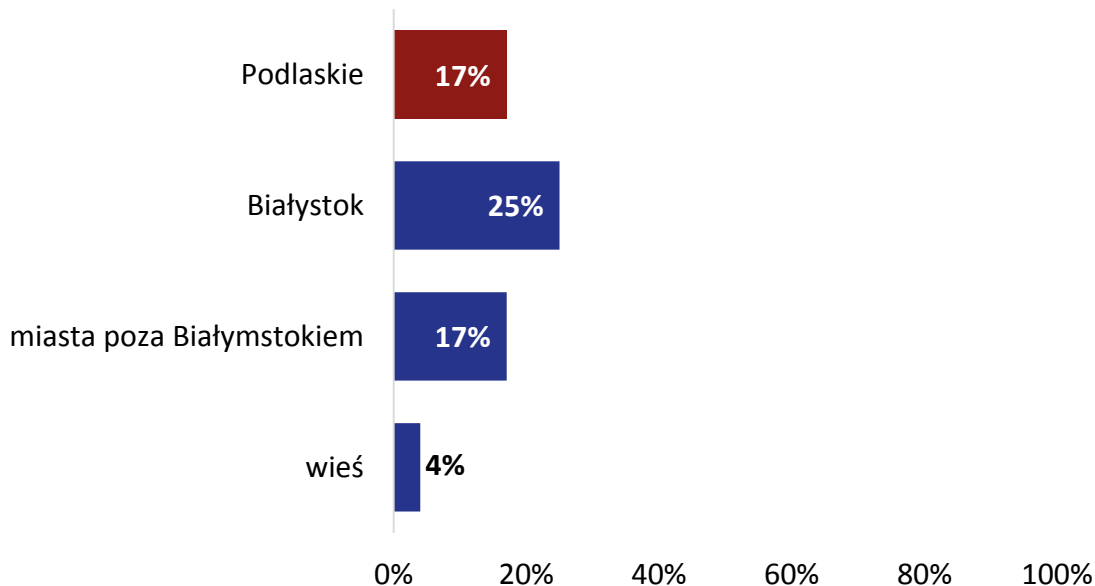
Wykres 48. Procent podlaskich organizacji korzystających z filantropii indywidualnej i instytucjonalnej w 2014 roku – różnicowanie wewnętrzne ze względu na branżę

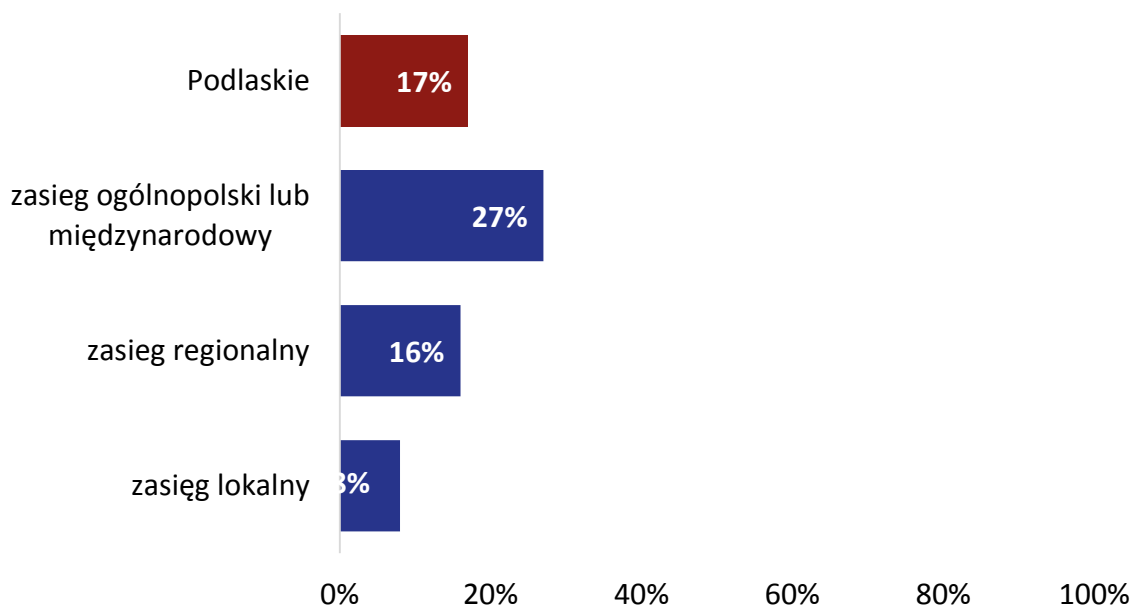
Wewnętrzne różnicowanie sektora podlaskiego ujawnia się też kiedy przeanalizujemy poziom finansowania organizacji z **działalności ekonomicznej** (gospodarczej i odpłatnej pożytku publicznego). Procent stowarzyszeń i fundacji mających z tego źródła przychody w 2014 roku jest najniższy na wsi (4%), na poziomie przeciętnym dla całego województwa w miastach poza Białymstokiem (17%) i najwyższy w stolicy województwa (25%). Rośnie też korzystanie z działalności ekonomicznej wraz z zwiększaniem się zasięgu prowadzonych działań – organizacje wyłącznie lokalne miały przychody z tego źródła w 8% przypadków, regionalne w 16%, zaś ogólnopolskie i działające za granicą w 27%. Wśród branż sektora wyróżnia się

„kultura i sztuka” – 24% stowarzyszeń i fundacji kulturalnych miało przychody z działalności ekonomicznej, a także „edukacja i wychowanie” – 21%⁷ korzystało z tych środków.

Wykres 49. Procent podlaskich organizacji posiadających w 2014 roku przychody z działalności ekonomicznej (odpłatnej i gospodarczej) – zróżnicowanie wewnętrzne ze względu na lokalizację

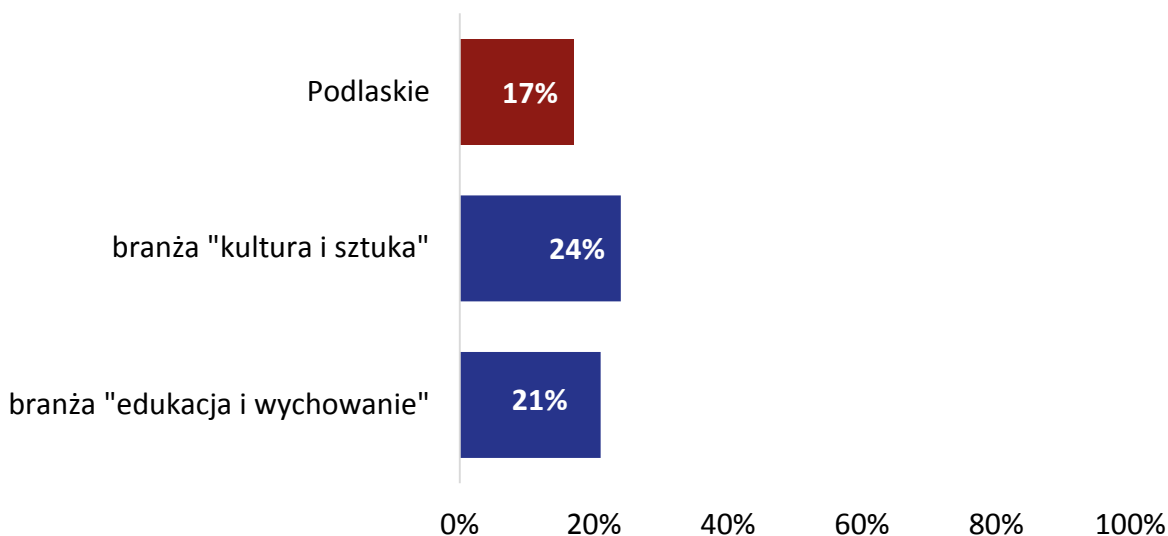

Wykres 50. Procent podlaskich organizacji posiadających w 2014 roku przychody z działalności ekonomicznej (odpłatnej i gospodarczej) – zróżnicowanie wewnętrzne ze względu na zasięg działań

⁷ J.w.

Wykres 51. Procent podlaskich organizacji posiadających w 2014 roku przychody z działalności ekonomicznej (odpłatnej i gospodarczej) – zróżnicowanie wewnętrzne ze względu na branżę

5.2. Waga (istotność) poszczególnych źródeł finansowania w budżetach podlaskich organizacji na tle ogólnopolskim

W rozdziale 5.1. zostało omówione jak często organizacje podlaskie korzystają z poszczególnych źródeł przychodu. Dane te zostały przedstawione na tle ogólnopolskim, a także pokazano wewnętrzne zróżnicowanie sektora podlaskiego pod tym kątem. Jednak to, czy organizacje z jakiegoś źródła korzystają częściej czy rzadziej nie koniecznie świadczy o wadze danych funduszy dla całego sektora czy poszczególnych organizacji. Najlepszym przykładem są tu składki członkowie, które zarówno w województwie podlaskim, jak i w całej Polsce są źródłem najczęściej wykorzystywanym, ale zarówno ich wartość w budżecie przeciętnej organizacji, jak i udział w budżecie całego sektora (podlaskiego lub ogólnopolskiego), jest bardzo niewielki.

Dlatego warto przyrzeć się przeciętnej⁸ wartości przychodów z poszczególnych źródeł, a także procentowemu udziałowi przychodów z danego źródła w całym budżecie⁹, które zostały przedstawione w tabeli 7. Aby mieć pełen obraz sytuacji w tabeli jeszcze raz pokazano częstotliwość korzystania z poszczególnych źródeł.

⁸ Mówiąc o wartości przeciętnej mamy na myśli medianę, a więc wartość środkową zbioru uporządkowanego rosnąco pod względem danej cechy. Mediana dzieli zbiór na dwie równe pod względem liczebności grupy. Przykładowo, jeśli przeciętne (medianowe) roczne przychody organizacji wynoszą 26 tys. zł to znaczy, że połowa organizacji ma przychody niższe niż 26 tys. zł, a połowa wyższe niż 26 tys. zł.

⁹ Dane o procentowym udziale danego źródła w całym budżecie bazują na odpowiedniej agregacji, z zastosowaniem specjalnych wag analitycznych, przychodów uzyskiwanych przez wszystkie organizacje pozarządowe. Dokonanie takiego oszacowania na podstawie badań reprezentatywnych nie jest łatwe i zawsze jest obciążone pewnym błędem, wynikającym po pierwsze z wielkości i jakości próby badawczej, po drugie z jakości zebranych danych finansowych (ich dokładności, kompletności, porównywalności w czasie).

Tabela 7. Przeciętne przychody podlaskich organizacji z poszczególnych źródeł w 2014 roku, a także procentowy udział tych źródeł w całym budżecie sektora na tle ogólnopolskim

	Podlaskie wartość mediany	Polska wartość mediany	Podlaskie procent korzystają- cych	Polska procent korzystają- cych	Podlaskie procent w całości budżetu	Polska procent w całości budżetu
Zagraniczne środki publiczne	76 423 zł	69 938 zł	19%	18%	33%	24%
Źródła rządowe i administracji centralnej	48 557 zł	51 021 zł	23%	18%	28%	15%
Źródła samorządowe	16 704 zł	15 000 zł	60%	55%	17%	15%
Działalność ekonomiczna (gospodarcza i odpłatna)	55 207 zł	34 069 zł	17%	17%	10%	11%
Darowizny od osób indywidualnych, instytucji i firm	9 329 zł	5 000 zł	43%	56%	5%	13%
Składki członkowskie	1 434 zł	1 800 zł	62%	60%	2%	3%
Przychody z przekazania 1% podatku	8 762 zł	5 875 zł	17%	23%	2%	5%
Własny majątek	1 625 zł	3 020 zł	16%	15%	1%	4%
Wsparcie od innych organizacji	3 240 zł	10 186 zł	18%	14%	1%	6%

Z porównania wartości przeciętnej przychodów z poszczególnych źródeł w województwie podlaskim i w całej Polsce wynika, że w 5 na 10 źródeł medianowe kwoty przychodów w regionie podlaskim są wyższe niż w całej Polsce - największe różnice widać w przypadku przychodów z działalności ekonomicznej (w podlaskim przeciętne przychody o ponad 20 000 zł wyższe niż w całym sektorze), zagranicznych źródeł publicznych (w podlaskim przeciętne przychody o ponad 6 000 zł wyższe niż w całym sektorze), darowizn od osób indywidualnych, instytucji i firm (w podlaskim przeciętne przychody o ponad 4 000 zł wyższe niż w całym sektorze). W przypadku przeciętnej wartości przychodów, które w województwie podlaskim są niższe, niż w całym sektorze, różnice między regionem podlaskim a całą Polską nie są aż tak duże – największa różnica występuje między przeciętną wartością wsparcia od innych organizacji (w podlaskim przeciętne przychody o ponad 6 000 zł niższe niż w całym sektorze), w pozostałych przypadkach nie przekracza 2 000 zł.

Jednak różnice w strukturze budżetu całego sektora podlaskiego i ogólnopolskiego można zrozumieć dopiero, kiedy przeciętną wartość przychodów z danego źródła zestawimy z częstością wykorzystywania go przez organizacje. Jakie są podstawowe różnice między strukturą budżetu podlaskiego i ogólnopolskiego sektora?

Widać, że budżecie całego podlaskiego sektora dużo większy udział niż w całej Polsce mają **źródła publiczne – zagraniczne** (33% w podlaskim, a 24% w Polsce), **centralne i rządowe** (28% w podlaskim i 15% w całej Polsce) i **samorządowe** (17% w podlaskim i 15% w Polsce). W sumie krajowe i zagraniczne źródła publiczne stanowią 74% budżetu w podlaskim i 54% budżetu w sektorze całej Polsce. Istnienie tych różnic jest z jednej strony związane z większymi przeciętnymi kwotami trafiającymi do organizacji podlaskich z publicznych źródeł zagranicznych (76 423 zł w podlaskim, a 69 938 zł w całej Polsce) oraz samorządowych (16 704 zł w podlaskim, a 15 000 zł w całej Polsce), a z drugiej strony w częstszym korzystaniu ze źródeł publicznych w regionie podlaskim.

Jak już zostało powiedziane, niemal ¼ środków w budżecie sektora podlaskiego stanowią fundusze ze źródeł publicznych, pozostałe źródła mają, siłą rzeczy, dużo mniejszy udział. Wśród tych „pozostałych” (niepublicznych) środków największy udział w budżecie podlaskiego mają **źródła z działalności ekonomicznej**. Wynoszą one niemal tyle samo, co w strukturze sektora ogólnopolskiego - 10% w województwie podlaskim i 11% w całej Polsce. Jest to o tyle zaskakujące, że także korzystanie z tych źródeł jest na takim samym poziomie w regionie podlaskim i całej Polsce, zaś przeciętna wartość przychodów z działalności gospodarczej lub odpłatnej jest w podlaskim dużo wyższa (o 20 tys. zł). Możliwe wytłumaczenie tego faktu jest takie, że choć przeciętna organizacja z podlaskiego prowadząca działalność odpłatną lub gospodarczą ma z tego tytułu większe przychody niż przeciętna organizacja w całym sektorze, to jednak w skali ogólnopolskiej więcej jest przypadków o skrajnie dużych przychodach z tego źródła, co w rezultacie wpływa na wzrost jego procentowego udziału w strukturze przychodów całego sektora.

Przychody z **filantropii (indywidualnej i instytucjonalnej)** stanowią 5% budżetu podlaskiego sektora, o 8 punktów procentowych mniej niż w całej Polsce. Tą różnicę można zapewne wytłumaczyć tym, że choć przeciętna kwota przychodów z tego źródła jest w podlaskim wyższa (9 329 zł w podlaskim i 5 000 zł w całej Polsce), to jednak korzysta z niego o 13 punktów procentowych mniej organizacji z województwa podlaskiego niż z całej Polski.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku przychodów z **1% podatku** – w budżecie sektora podlaskiego znaczą one mniej, niż w sumie przychodów wszystkich organizacji (2% w regionie podlaskim, a 5% w całej Polsce), mimo że przeciętna kwota przychodów jest wyższa, zapewne dlatego, że mniejszy procent organizacji (o 6 punktów procentowych) z nich korzysta.

Składki członkowskie, jak było już sygnalizowane, stanowią niewielką część budżetu zarówno w województwie podlaskim (2%), jak i w całej Polsce (3%) – ma to związek z faktem, że choć stanowią najpopularniejsze źródło przychodów, ich przeciętna wartość jest bardzo mała (1 434 zł w podlaskim i 1 800 zł w całej Polsce).

Własny majątek i wsparcie od innych organizacji (krajowych i zagranicznych), to źródła, które w całości przychodów sektora podlaskiego są niemal marginalne – każde z nich stanowi po 1%

całego budżetu. Za to w sektorze ogólnopolskim własny majątek to 4% sumy przychodów, a wsparcie od innych organizacji 6%. Co ciekawe, obydwie te źródła są w regionie podlaskim częściej wykorzystywane niż w całym sektorze (przychody z własnego majątku ma 16% organizacji podlaskich i 15% ogólnopolskich; ze wsparcia od innych organizacji korzysta 18% NGO w podlaskim i 14% w całej Polsce). Jednak przeciętne kwoty, które trafiają z ww. źródeł do podlaskich organizacji są znacznie mniejsze, niż w całym sektorze (przychody z własnego majątku przeciętnie wynoszą 1625 zł w podlaskim, a 3 020 zł w całej Polsce; przeciętna kwota wsparcia od innych organizacji to 3 240 zł w województwie podlaskim i 10 186 zł w całej Polsce).

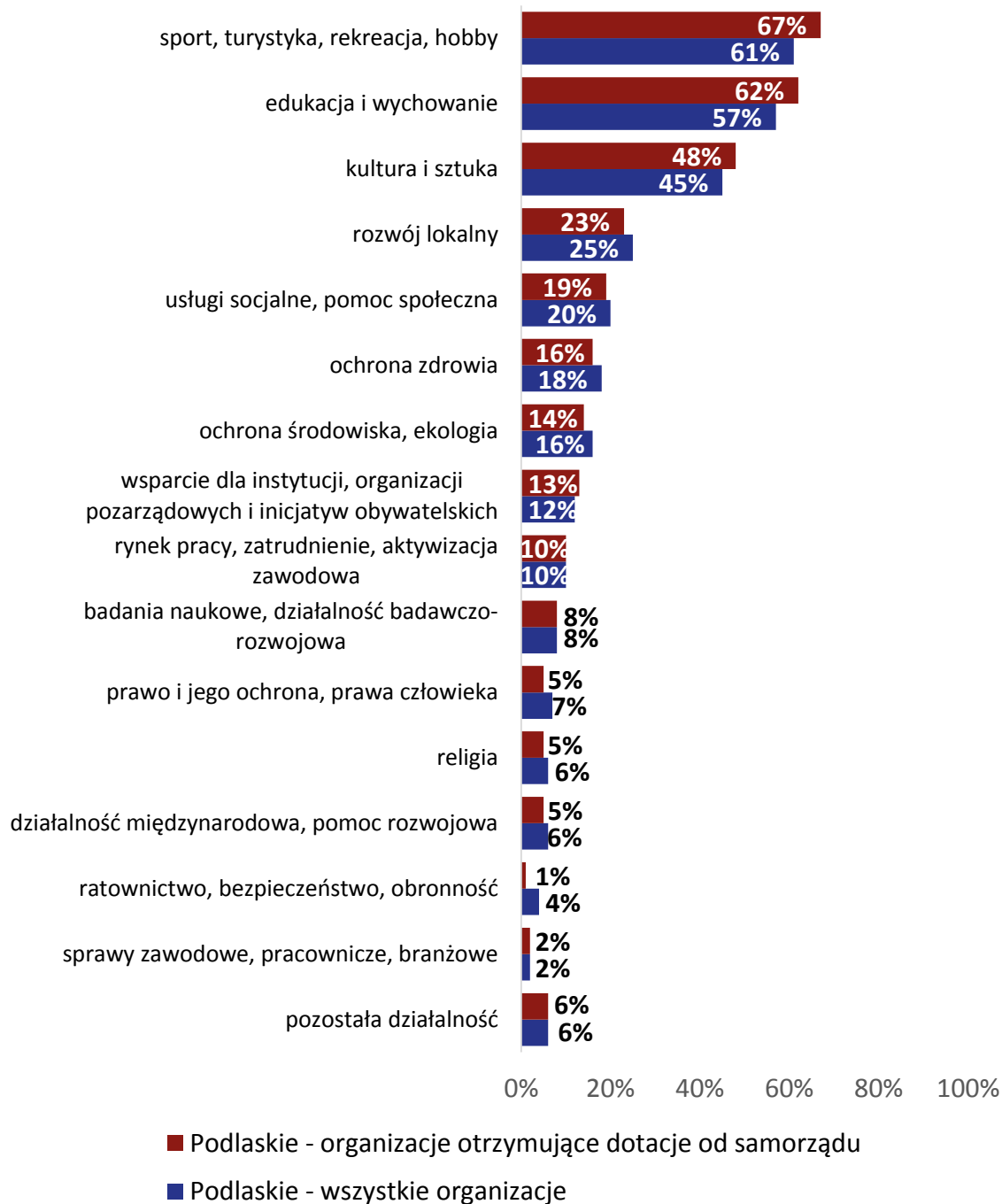
5.3. Specyfika organizacji realizujących zadania publiczne finansowane ze środków jednostek samorządu terytorialnego

W województwie podlaskim 60% organizacji realizowało w 2014 roku zadania publiczne finansowane ze środków samorządu terytorialnego. Poniżej przedstawiamy ich charakterystykę na tle danych o wszystkich organizacji podlaskich.

5.3.1. Obszary aktywności podlaskich organizacji realizujących zadania publiczne ze środków samorządu terytorialnego

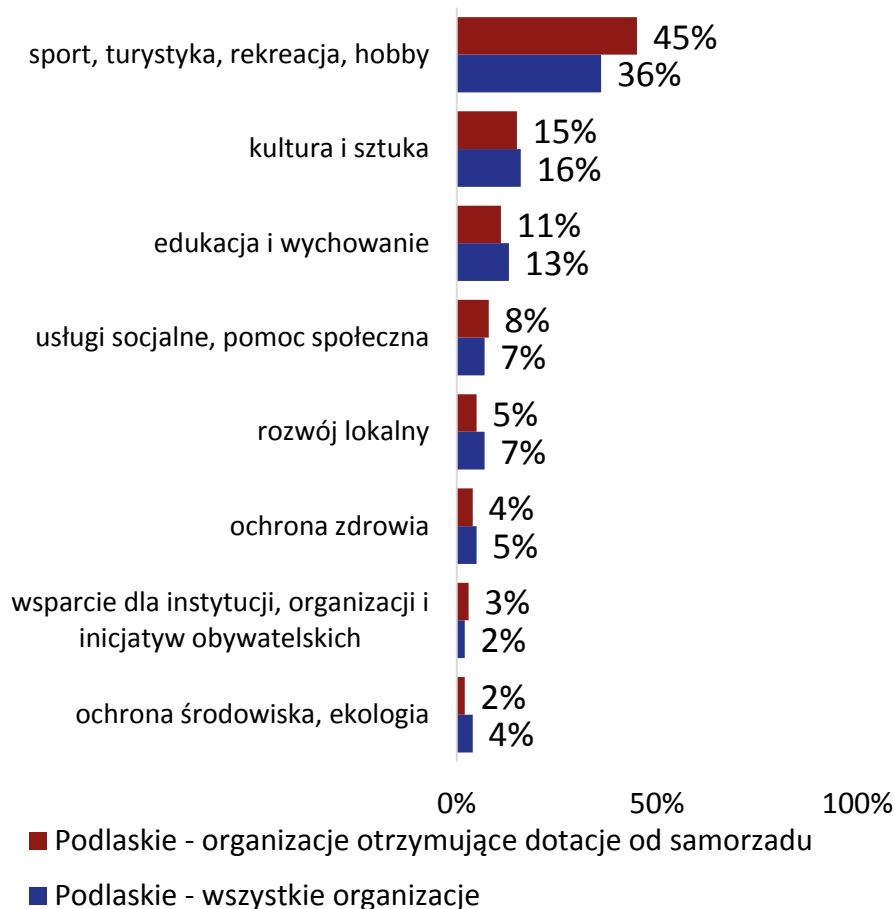
Podlaskie organizacje realizujące zadania publiczne finansowane ze środków samorządu terytorialnego w porównaniu ze wszystkimi organizacjami z województwa podlaskiego częściej działają w obszarach będących generalnie najczęściej wskazywanymi polami aktywności: sportu, turystyki, rekreacji, hobby (67% w stosunku do 61% w całym podlaskim sektorze), edukacji i wychowania (62% w stosunku do 57% w całym podlaskim sektorze), a także kultury i sztuki (48% w stosunku do 45% w całym podlaskim sektorze). Pozostałe obszary działań są przez organizacje otrzymujące dotacje od samorządu wymieniane albo rzadziej albo tak samo często jak przez wszystkie podlaskie organizacje (wyjątek stanowi obszar „wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich”, na rzecz którego działa o punkt procentowy więcej organizacji otrzymujących dotacje od samorządu niż wszystkich podlaskich NGO).

Wykres 52. Obszary działań organizacji otrzymujących dotacje od samorządu na tle wszystkich podlaskich organizacji – procent wskazań na poszczególne pola działań

Porównanie popularności głównych obszarów działań (tzw. obszarów specjalizacji) organizacji otrzymujących dotacje od samorządu ze wszystkimi podlaskimi organizacjami pokazuje, że zdecydowanie najważniejszą dziedziną, którą zajmują się organizacje realizujące zadania publiczne ze środków samorządowych jest „sport, turystyka, rekreacja, hobby” – specjalizuje się w nim 45% z nich. Kolejne miejsca zajmują (choć minimalnie rzadziej wskazywane przez organizacje otrzymujące dotacje od samorządu niż przez wszystkie podlaskie organizacje) „kultura i sztuka” (15%) i „edukacja i wychowanie” (11%).

Wykres 53. Główne obszary działań organizacji otrzymujących dotacje od samorządu na tle wszystkich podlaskich organizacji – procent wskazań na poszczególne pola działań

5.3.2. Formy działań podlaskich organizacji realizujących zadania publiczne ze środków samorządu terytorialnego

Częstość podejmowania poszczególnych form działań przez organizacje, które otrzymały dotacje od samorządu nie różni się zasadniczo od popularności poszczególnych praktyk w całym podlaskim sektorze. Dziesięć spośród siedemnastu wymienionych w pytaniu form działań organizacje otrzymujące dotacje od samorządu podejmują nieco częściej niż wszystkie organizacje podlaskie. Oznacza to, że generalnie organizacje realizujące zadania publiczne ze środków samorządowych częściej angażują się w poszczególne typy aktywności, w szczególności częściej świadczą bezpośrednie usługi podopiecznym (pięć punktów procentowych różnicy), organizują różnego rodzaju wydarzenia (4 punkty procentowe różnicy), a także częściej prowadzą działalność informacyjną (4 punkty procentowe różnicy).

Wykres 54. *Formy działań organizacji otrzymujących dotacje od samorządu na tle wszystkich podlaskich organizacji – procent organizacji, które podejmowały poszczególne typy/formy działań w ciągu 2 lat przed badaniem*

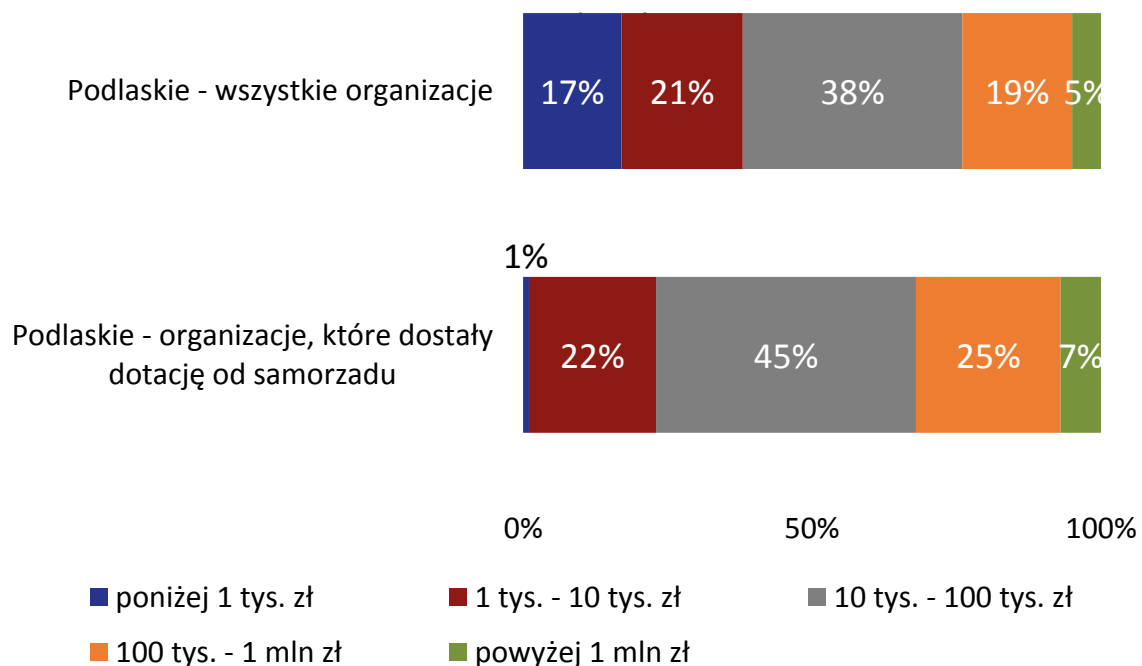

5.3.3. Przychody podlaskich organizacji realizujących zadania publiczne ze środków samorządu terytorialnego

Fakt posiadania w budżecie dotacji od samorządu (nawet jeśli z danych wiadomo, że są one przeciętnie niewielkie – połowa podlaskich organizacji otrzymuje z tego źródła nie więcej niż 17 tys. zł) powoduje, że organizacje realizujące zadania publiczne finansowane ze środków samorządowych mają znacząco lepszą sytuację finansową niż wszystkie organizacje z województwa podlaskiego. Ich przeciętne roczne przychody w 2014 roku wyniosły 40 tys. zł (podczas gdy przeciętne przychody wszystkich podlaskich organizacji 26 tys. zł).

Podstawowa różnica między organizacjami, które otrzymały dotacje z samorządu a wszystkimi podlaskimi organizacjami jest taka, że w tej pierwszej grupie niemal nie ma organizacji o przychodach mniejszych niż 1 tys. zł (1% w porównaniu do 17% w całym podlaskim sektorze), za to istotnie większy jest udział organizacji o przychodach między 10 tys. a 100 tys. zł (45% w porównaniu do 38% w całym podlaskim sektorze) oraz tych, których roczne budżety wahają się między 100 tys. a 1 mln zł (25% w porównaniu do 19% wśród wszystkich podlaskich organizacji).

Wykres 55. Roczne przychody w 2014 roku organizacji otrzymujących dotacje od samorządu na tle wszystkich podlaskich organizacji

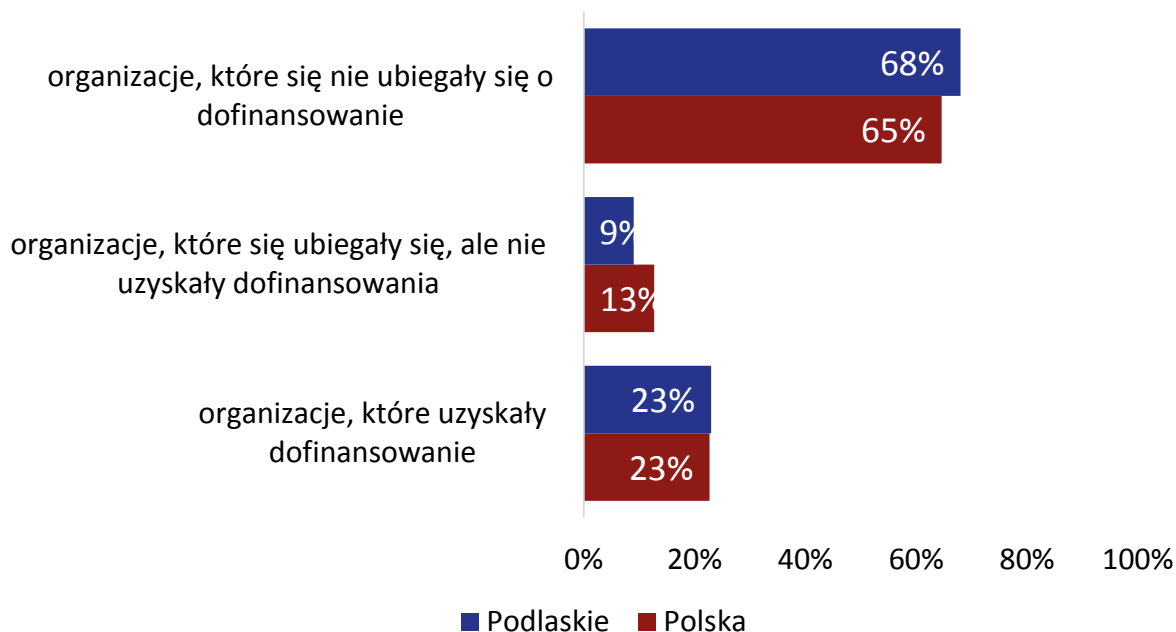
6. Korzystanie przez podlaskie organizacje z funduszy europejskich

6.1. Korzystanie przez podlaskie organizacje z funduszy europejskich w latach 2007-2014

6.1.1. Korzystanie z funduszy europejskich – podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim

68% organizacji w województwie podlaskim nie podjęło w latach 2007-2014 próby ubiegania się o środki z funduszy europejskich. To więcej niż w całej Polsce, gdzie próby takiej nie podjęło 64% organizacji. Nie ma jednak między sektorem podlaskim, a ogólnopolskim różnicy pod względem odsetka organizacji, które o fundusze europejskie w latach 2007-2014 ubiegały się z sukcesem – zarówno w regionie podlaskim, jaki w całym kraju było po 23% takich NGO (były wśród nich zarówno organizacje liderujące projektom, jak i będące partnerami). Za to mniej w podlaskim było organizacji, które aplikowały po fundusze UE, ale nieskutecznie – w podlaskim było ich 9%, a w całej Polsce 13%.

Wykres 56. Korzystanie w latach 2007 – 2014 z funduszy europejskich – podlaskie na tle ogólnopolskim

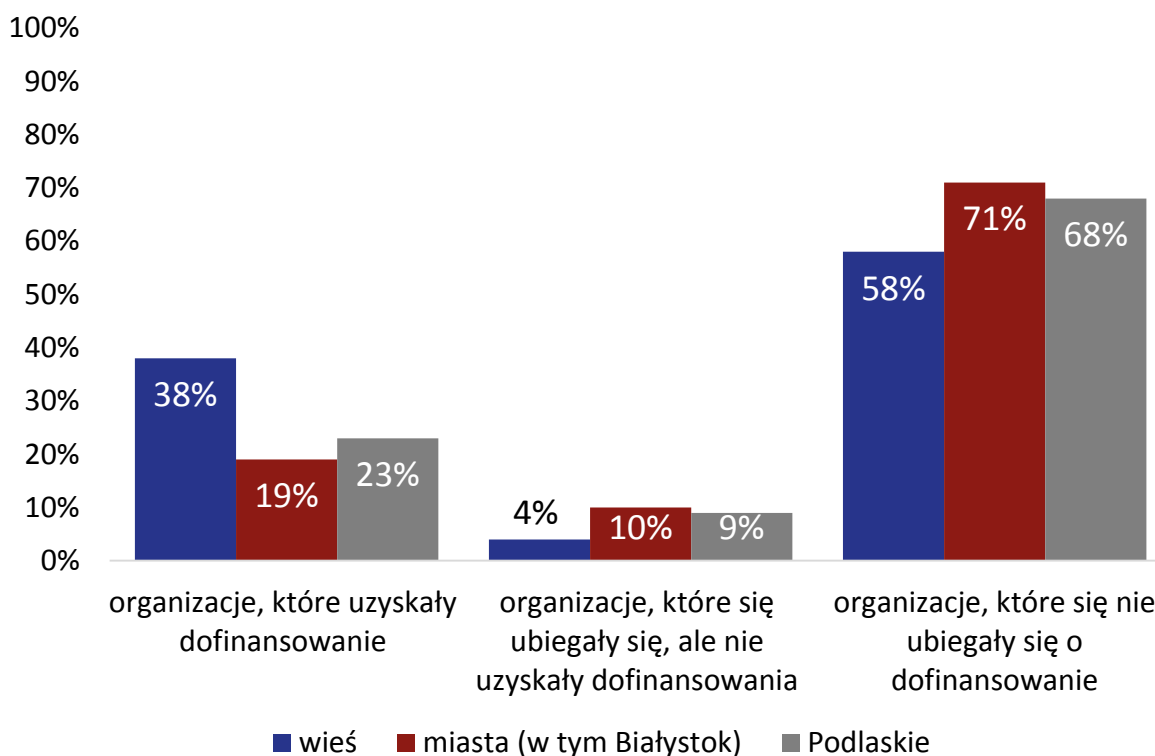

6.1.2. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem korzystania z funduszy europejskich

Korzystanie przez podlaskie organizacje pozarządowe w latach 2007-2014 z funduszy europejskich jest zróżnicowane zarówno ze względu na lokalizację organizacji, zasięg działania, a także dziedzinę aktywności. Różnice te można częściowo tłumaczyć zapisami programów operacyjnych oraz innymi wytycznymi określającymi obszary objęte wsparciem funduszy europejskich. Te uwarunkowania sprawiły, że dla niektórych organizacji środki europejskie były łatwiejsze, a dla innych trudniejsze do zdobycia.

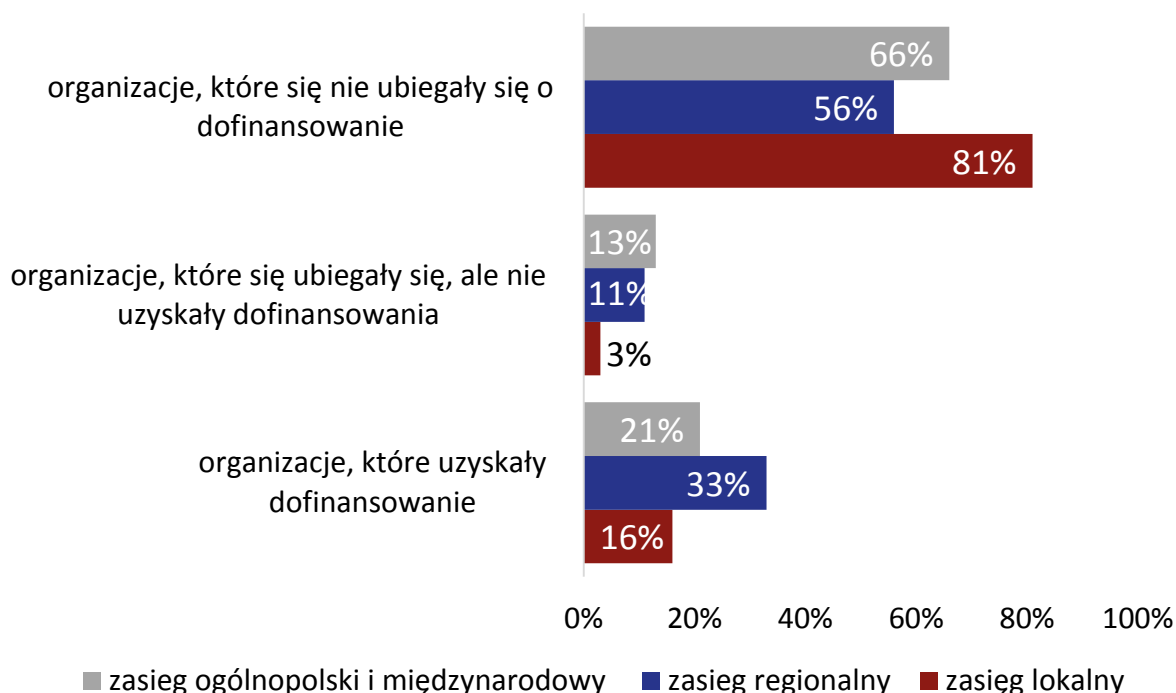
Z danych zebranych w badaniach „Kondycja sektora organizacji pozarządowych” wynika, że w województwie podlaskim częściej z funduszy UE korzystały (jako lider lub partner projektu) organizacje z terenów wiejskich, niż te zlokalizowane w miastach (włącznie z Białymstokiem). Wśród organizacji mających siedziby na wsi 42% ubiegało się w latach 2007-2014 o środki z UE, zaś w miastach (nie ma istotnych różnic między Białymstokiem a innymi miastami województwa) o fundusze unijne ubiegało się 29% NGO. Także skuteczność aplikowania o fundusze jest większa na wsi – 38% organizacji z tych terenów przynajmniej raz odniosła sukces, a 4% ani razu nie otrzymała środków. Wśród organizacji zlokalizowanych w miastach województwa podlaskiego 19% udało w latach 2007 – 2014 otrzymać dotację ze środków europejskich, a 10% nie dostało dofinansowania.

Wykres 57. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem korzystania w latach 2007 – 2014 z funduszy europejskich – tereny wiejskie a miasta

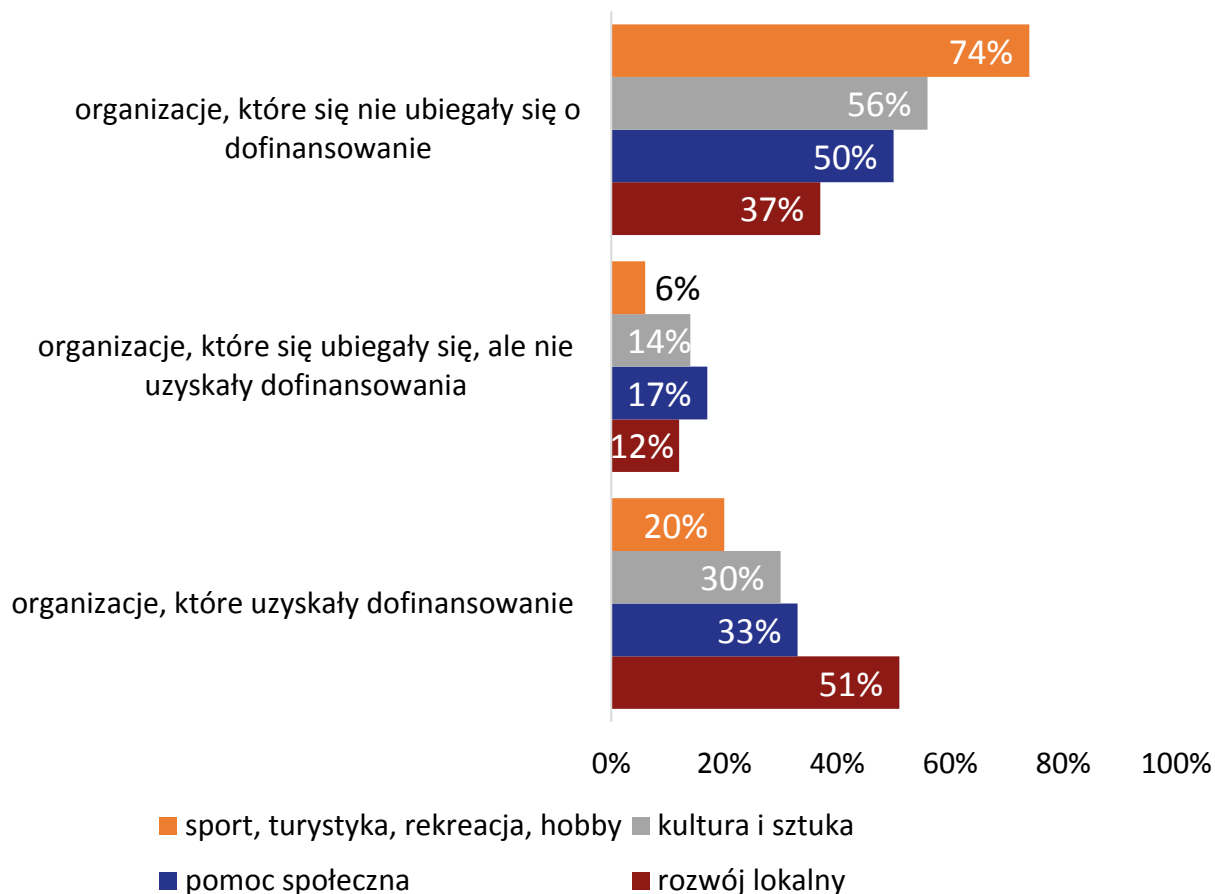
Większe wykorzystanie środków europejskich przez organizacje zlokalizowane na terenach wiejskich nie oznacza, że częściej trafiały one do lokalnych stowarzyszeń i fundacji. Wśród organizacji zróżnicowanych pod względem zasięgu działania najczęściej ubiegały się o środki europejskie te działające regionalnie – 44% aplikowało, 33% przynajmniej raz otrzymało dotację. O 10 punktów procentowych rzadziej o fundusze UE ubiegały się organizacje o zasięgu ogólnopolskim lub międzynarodowym – 34% przynajmniej raz w latach 2007-2014 złożyło wnioski, a sukces odniosło 21%. Najrzadziej fundusze europejskie próbowały pozyskać organizacje działające tylko lokalnie - 19% z nich złożyło wnioski - jednak wyróżniały się skutecznością, ponieważ aż 16% dostało środki.

Wykres 58. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem korzystania w latach 2007 – 2014 z funduszy europejskich – zasięg działań organizacji

Wśród najważniejszych branż podlaskich organizacji zdecydowanie najczęściej o fundusze europejskie ubiegały się stowarzyszenia i fundacje zajmujące się rozwojem lokalnym – 63% aplikowało w latach 2007-2014 o fundusze UE (jako lider lub partner), ponad połowa (51% wszystkich) uzyskało dotację, a 12% proces aplikacyjny nie przyniósł sukcesu. Na drugim miejscu pod względem częstości wnioskowania o dotacje ze środków europejskich jest branża „pomoc społeczna i usługi socjalne”. Połowa (50%) organizacji pomocy społecznej złożyło w latach 2007 – 2014 wniosek (przynajmniej raz), zaś 33% uzyskało dofinansowanie. Częściej niż przeciętnie o środki europejskie ubiegały się też podlaskie organizacje kultury i sztuki – 44% złożyło wniosek, 30% przynajmniej raz realizowało projekt dofinansowany ze środków UE. Za to organizacje sportowe o fundusze europejskie ubiegają się zdecydowanie rzadziej niż pozostałe podlaskie stowarzyszenia i fundacje – aplikowało 26%, przy czym 20% z sukcesem, a 6% nie udało się otrzymać dofinansowania. Organizacje zajmujące się ochroną zdrowia, a także edukacją i wychowaniem nie wyróżniają się na tle pozostałych pod względem korzystania ze środków europejskich w latach 2007 – 2014.

Wykres 59. Wewnętrzne zróżnicowanie podlaskich organizacji pod względem korzystania w latach 2007 – 2014 z funduszy europejskich – dziedziny działań organizacji

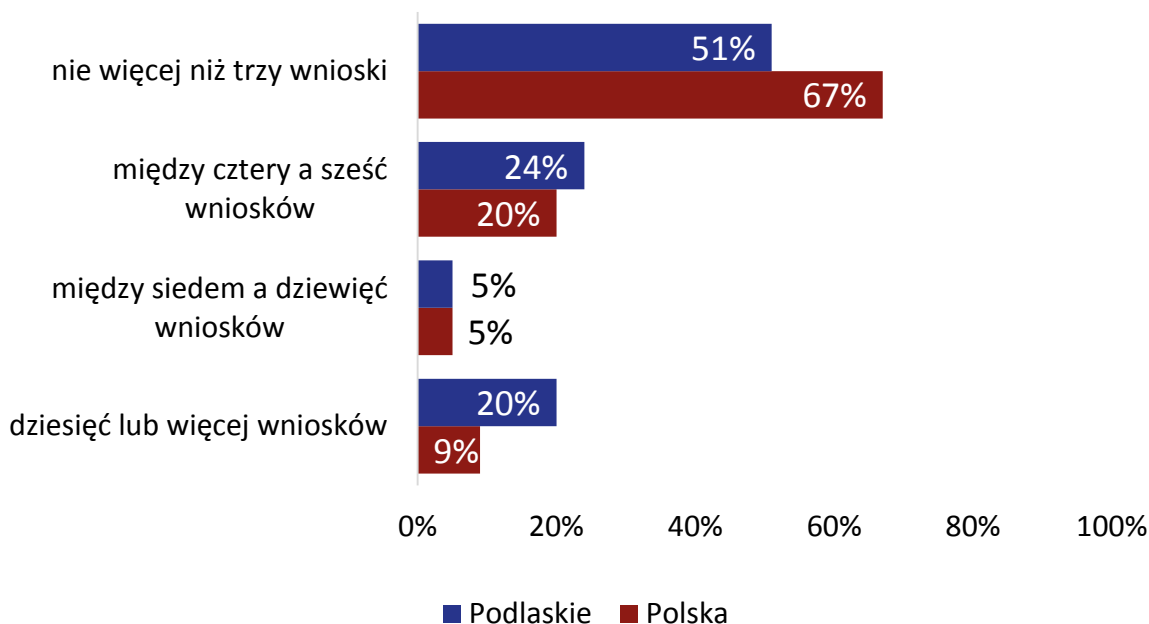

6.2. Skuteczność podlaskich organizacji w aplikowaniu o fundusze europejskie na tle ogólnopolskim

Aby określić precyzyjnie poziom skuteczności w aplikowaniu o środki europejskie trzeba ustalić, jaka część wniosków składana przez organizacje uzyskała dofinansowanie. W badaniu zapytano w tym celu organizacje o okres trzech lat poprzedzających moment wywiadu (lata 2012-2015) - czy w tym okresie ubiegały się o środki UE, ile razy uczestniczyły w procesie aplikacyjnym i ile razy udało im się otrzymać środki.

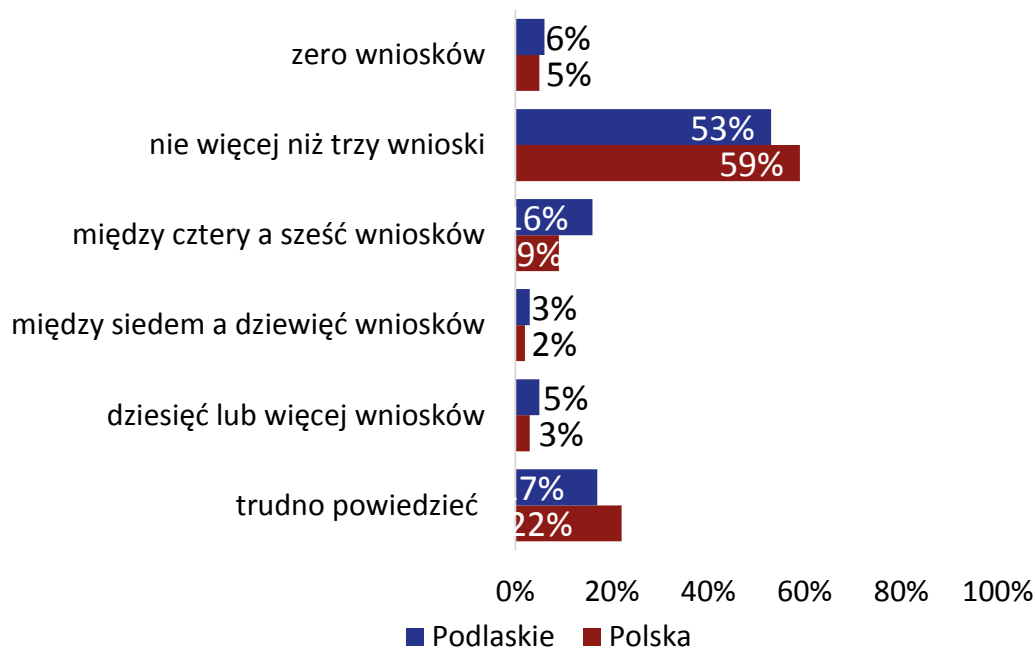
W województwie podlaskim w ciągu trzech lat przed badaniem o środki europejskie (jako lider projektu lub jego partner) ubiegało się 26% organizacji, tyle samo, co w całym sektorze. Połowa podlaskich organizacji złożyło w tym czasie nie więcej niż 3 projekty, jednak 20% przygotowało co najmniej 10 wniosków. W całym sektorze w tym okresie organizacje przygotowały mniej projektów - 2/3 organizacji ubiegało się o środki nie więcej niż 3 razy, a co najmniej 10 aplikacji złożyło 9% organizacji.

Wykres 60. Liczba wniosków o fundusze europejskie złożonych przez organizacje podlaskie w latach 2012 – 2015 (w charakterze lidera lub partnera projektu) na tle ogólnopolskim

Zdecydowanej większości organizacjom piszącym projekty o środki europejskie w latach 2012-2015 udało się przynajmniej raz otrzymać dotację – w podlaskim 7% aplikujących nie otrzymało dofinansowania, a kolejnie 21% nie знаło jeszcze wyników wszystkich konkursów. W całym sektorze także 7% ubiegających się o dotację ani razu jej nie dostało, zaś na rozstrzygnięcia konkursowe czekało 26%.

Wykres 61. Liczba wniosków organizacji podlaskich, które otrzymały dofinansowanie z funduszy europejskich w latach 2012 – 2015 na tle ogólnopolskim

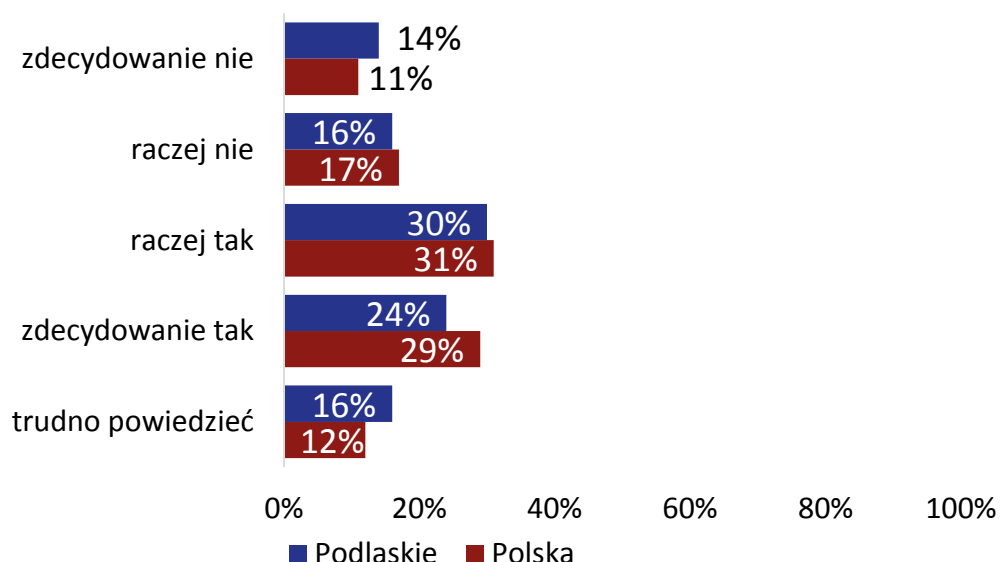

Biorąc jednak pod uwagę wszystkie złożone wnioski, skuteczność podlaskich organizacji w ubieganiu się o środki europejskie jest nieco niższa niż średnia w całym sektorze – średni procent aplikacji, które otrzymały finansowanie wynosił w województwie podlaskim 62%, a w całej Polsce 68%.

6.3. Plany dotyczące aplikowania o fundusze europejskie w nowej perspektywie finansowej – podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim

Ponad połowa (54%) podlaskich organizacji deklaruje, że będzie próbowało otrzymać dofinansowanie z funduszy UE w okresie programowania 2014-2020, przy czym 24% deklaruje, że jest w tej kwestii zdecydowana, a 30% twierdzi, że raczej to zrobi. W tej samej sprawie organizacje w całej Polsce są jeszcze bardziej zdecydowane – 60% deklaruje, że będzie aplikowało o środki europejskie, z czego niemal połowa jest na to zdecydowana. W konsekwencji, więcej organizacji w regionie podlaskim (30%) niż w całej Polsce (28%) nie planuje aplikować o środki UE - 16% podlaskich NGO twierdzi, że raczej tego nie zrobi (w całym sektorze 17%), a 14% stowarzyszeń i fundacji z województwa podlaskiego jest zdecydowana, że nie włoży wniosku o środki europejskie (w całej Polsce takie przekonanie ma 11%). Dodatkowo 16% podlaskiego sektora nie umie w tym momencie powiedzieć, czy będzie starała się zdobyć środki europejskie, czy nie (w całym kraju niezdecydowanych jest 12%).

Wykres 62. Czy organizacje planują ubiegać się o środki europejskie w latach 2014 - 2020? Podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim

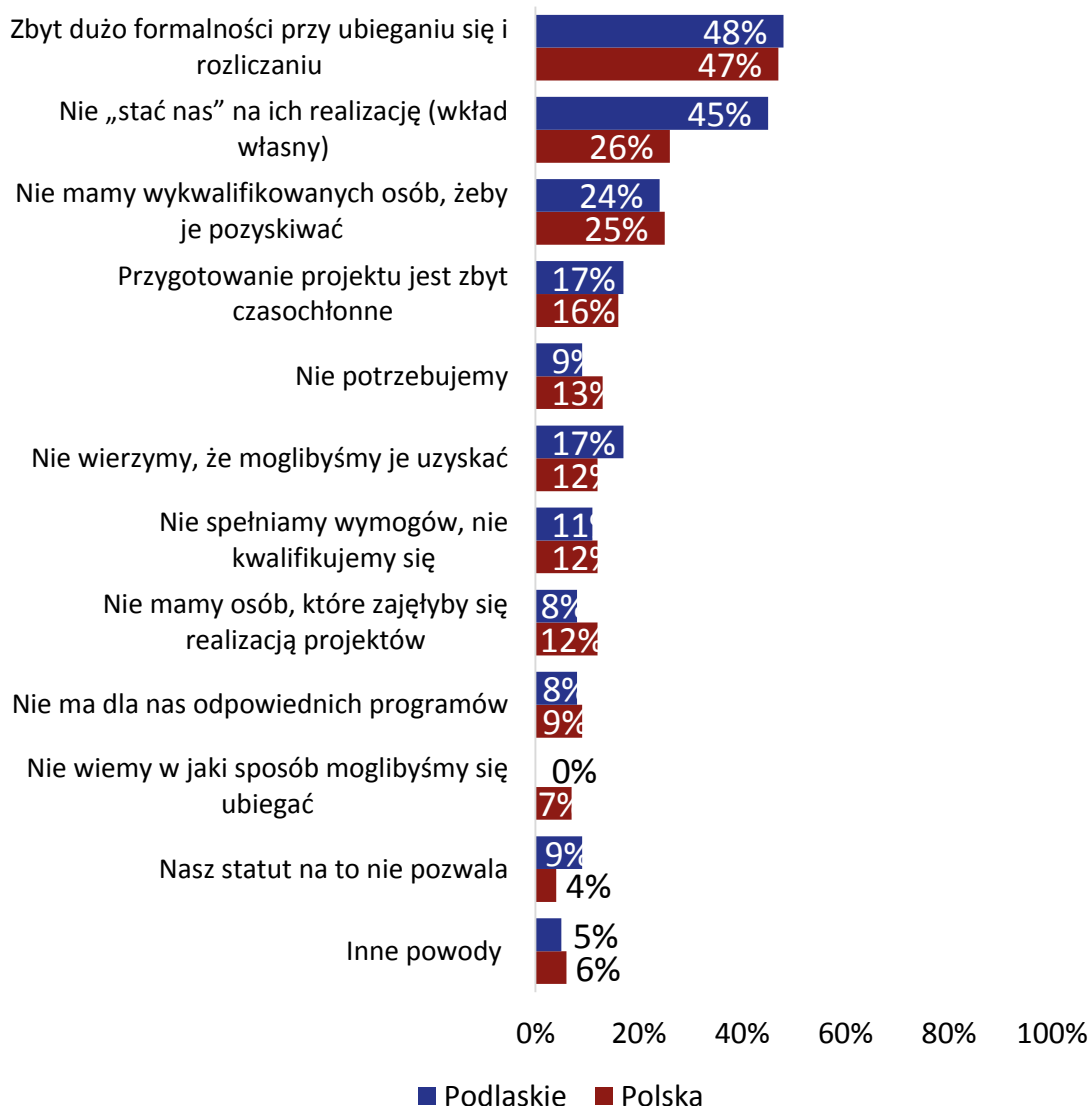
6.4. Problemy związane z aplikowaniem o fundusze europejskie – podlaskie organizacje na tle ogólnopolskim

O problemy związane z procesem pozyskiwania środków europejskich zostały spytane tylko te organizacje, które zadeklarowały, że nie planują w latach 2014 – 2020 się o nie ubiegać. Kryło się za tym założenie, że pozostałe organizacje być może też dostrzegają różnego rodzaju

problemy związane z aplikowaniem o środki UE, jednak uważają, że są one nie aż tak dotkliwe, żeby z ich powodu rezygnować ze składania wniosku.

Porównanie deklaracji organizacji podlaskich i ogólnopolskich dotyczących najważniejszych barier w dostępie do środków UE świadczy o tym, że dla podlaskiego sektora dużo większym problemem jest brak środków na wkład własny czy brak środków finansowych, aby założyć je na czas realizacji projektu – wskazuje go 45% organizacji, które nie zamierzają aplikować o fundusze UE, podczas gdy w całym sektorze 26%. Oznacza to, że w województwie podlaskim brak płynności finansowej jest niemal tak samo istotną barierą w ubieganiu się o środki z UE, jak „nadmiar formalności i biurokracji związany z ubieganiem się i rozliczaniem środków”, który zarówno w podlaskim, jak i w całej Polsce jest najczęściej wskazywany jako powód braku zainteresowania składaniem wniosku o fundusze europejskie.

Wykres 63. Powody braku zamiaru ubiegania się o środki z funduszy europejskich w latach 2014 – 2020 – podlaskie na tle ogólnopolskim

7. Bariery rozwoju, samoocena oraz potrzeby podlaskich organizacji

7.1. Problemy i bariery rozwoju podlaskich organizacji pozarządowych oraz wynikających z nich potrzeby

7.1.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

Problemy materialne i lokalowe

Podobnie jak w skali całego kraju, największym problemem podlaskich organizacji pozarządowych są trudności w zdobywaniu funduszy oraz sprzętu niezbędnego do prowadzenia działalności. Pomimo tego, że budżety organizacji pozarządowych od 2011 systematycznie rosną¹⁰, to barierą ich rozwoju wciąż pozostaje mała płynność finansowa¹¹. Z tym problemem częściowo związana jest druga (zarówno w regionie podlaskim, jak i w skali całego kraju) z najczęściej wskazywanych trudności, czyli skomplikowane formalności związane z korzystaniem i pozyskiwaniem środków od sponsorów i grantodawców. Znacznie mniejsze znaczenie dla organizacji mają natomiast trudności w dostępie do lokalu, w którym organizacja mogłaby prowadzić swoją działalność. Występowanie problemów materialnych i lokalowych nie jest w żaden sposób charakterystyczne dla regionu podlaskiego. Sytuacja organizacji z tego regionu jest zbliżona do sytuacji w całym kraju.

W tym kontekście najważniejszą potrzebą organizacji wydaje się więc uproszczenie procedur związanych z pozyskiwaniem i rozliczaniem środków, zwłaszcza publicznych, gdyż to one stanowią najważniejsze źródło przychodów sektora pozarządowego. Z drugiej strony, z innych raportów i badań Stowarzyszenia Klon/Jawor wynika jednak, że przepisy prawa regulujące współpracę finansową ze sferą publiczną są przez organizacje oceniane coraz lepiej, a większe znaczenie dla jakości współpracy odgrywają czynniki „miękkie”, takie jak wzajemne zrozumienie, szacunek i pozytywne nastawienie¹². Drugą istotną potrzebą organizacji jest natomiast zwiększanie puli funduszy wieloletnich, które mogłyby poprawić płynność i stabilność finansową fundacji i stowarzyszeń.

Problemy z zasobami ludzkimi

Trzecim z kolei wymienianym przez podlaskie organizacje problemem jest brak osób gotowych bezinteresownie zaangażować się w działania. W skali całego kraju ten problem jest wskazywany nieznacznie rzadziej, zajmuje czwarte miejsce na liście najważniejszych trudności. Z kolei w regionie podlaskim liderzy organizacji rzadziej niż w całym kraju borykają się z trudnościami w utrzymaniu dobrego personelu. W połączeniu z dostrzeganym w równym stopniu w skali całego kraju, co w województwie podlaskim problemem „wypalenia liderów”

¹⁰ Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2015, Stowarzyszenie Klon/Jawor

¹¹ Więcej na ten temat w rozdziale 4.2.

¹² Współpraca w obszarze kultury – samorządy, publiczne instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Klon/Jawor, 2013

widzimy jednak, że kwestie związane z kadrami i kapitałem ludzkim stanowią dla podlaskiego (a także polskiego) sektora pozarządowego realny problem. Jego korzeni można szukać we wciąż niskiej aktywności społecznej Polaków i niskim odsetku osób gotowych do pracy społecznej. Wśród innych powodów można wskazać niewłaściwe zarządzanie w części organizacji, które nie przywiązują należytej wagi do wychowywania liderów, a także na małą płynność finansową fundacji i stowarzyszeń, która nie pozwala na zatrudnienie lub utrzymanie pracowników będących specjalistami w swoich dziedzinach. Odpowiedzą na te trudności powinny być działania skierowane na podniesienie stabilności finansowej organizacji, ale także szkolenia z zakresu pozyskiwania wolontariuszy oraz zarządzania zespołem.

Problemy we współpracy z administracją

Czwartym z kolei na liście największych problemów podlaskich organizacji jest nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej. Ten problem w niemal takim samym stopniu dostrzegany jest także w skali całego kraju. Zarówno w całej Polsce, jak i w województwie podlaskim, część organizacji narzeka jednocześnie na niejasne reguły współpracy z administracją publiczną oraz nadmierną kontrolę z jej strony. Jakość współpracy ze sferą publiczną oraz wynikające z niej trudności nie odróżniają więc województwa podlaskiego od reszty kraju. Jedynym rozwiązaniem istniejących problemów jest dalsze uproszczanie procedur, dbanie o dobrą komunikację pomiędzy urzędnikami a organizacjami oraz pozytywne nastawienie do współpracy. Inne badania prowadzone przez Stowarzyszenie Klon/Jawor pokazują, że kluczowe znaczenie dla jakości współpracy, zwłaszcza pozafinansowej, ma dobry kontakt pomiędzy partnerami oparty o różne kanały komunikacji (internet, telefon, spotkania) udzielanie informacji zwrotnej¹³.

Warto zauważyć też jedną z przewag sytuacji podlaskich organizacji w porównaniu do całego kraju. Rządziej narzekają one na niedoskonałość lub brak przepisów regulujących działanie fundacji i stowarzyszeń. Mało prawdopodobne jest, że akurat podlaskie organizacje lepiej znają ogólnopolskie ustawy regulujące ich działanie. Prawdopodobnie ten wynik związany jest z lepszą dookreśleniem ich roli i sposobów działania przez lokalne strategie oraz programy współpracy.

Problemy wewnątrz sektora pozarządowego

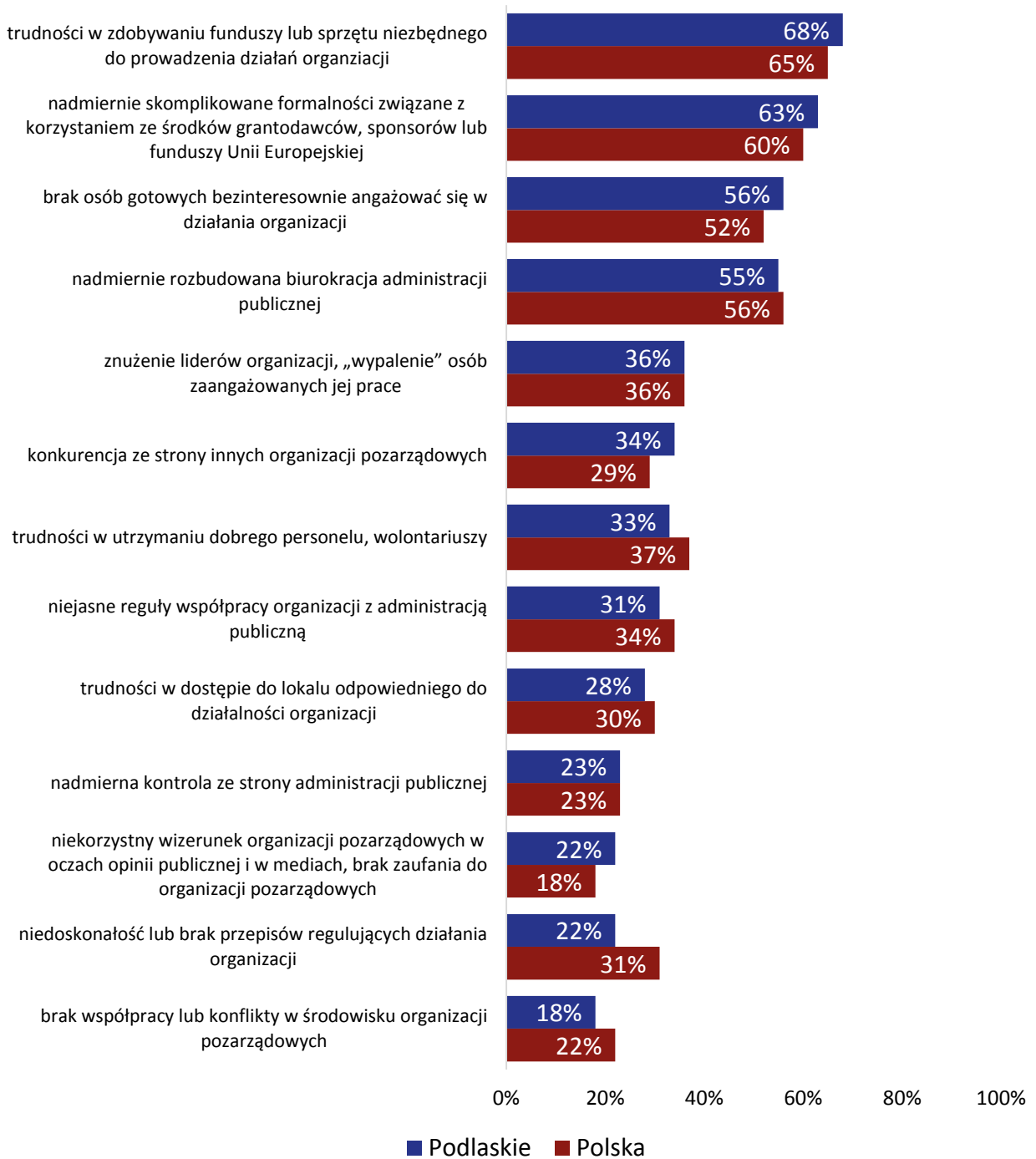
Nieco mniej istotną grupą problemów, z którymi borykają się przedstawiciele organizacji są trudności wynikające z sytuacji wewnątrz sektora pozarządowego. Choć są to kwestie wskazywane przez liderów fundacji i stowarzyszeń rzadziej niż pozostałe, to jednak w porównaniu do lat poprzednich nabierają one znaczenie i można się spodziewać, że będą coraz bardziej istotne¹⁴. Dostrzegalność tych problemów w regionie podlaskim jest podobna, jak w całej Polsce. Liderzy podlaskich stowarzyszeń i fundacji nieco częściej narzekają na konkurencję innych organizacji (choćby w dostępie do ograniczonych środków finansowych)

¹³ Współpraca w obszarze kultury – samorządy, publiczne instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Klon/Jawor, 2013

¹⁴ Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2015, Stowarzyszenie Klon/Jawor

oraz na niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w świadomości społecznej. Z drugiej strony rządziej wskazują wprost jako problem brak współpracy lub konflikty w środowisku pozarządowym.

Wykres 64. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat

7.1.2. Zróżnicowanie występowania problemów i barier rozwoju organizacji wewnątrz województwa podlaskiego

Zróżnicowanie ze względu na wielkość miejscowości

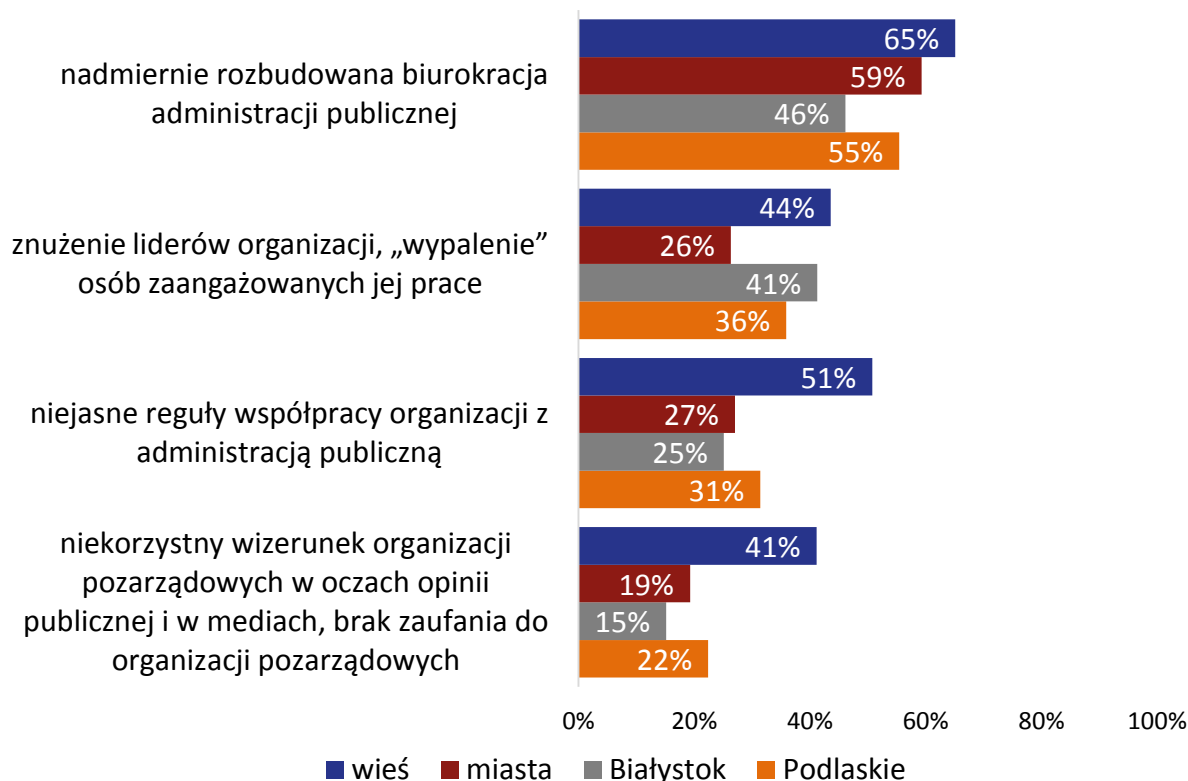
Niektóre z wymienionych w poprzednim rozdziale trudności występują ze zróżnicowanym natężeniem w Białymstoku, innych miastach lub na wsi. Różnice w problemach, z którymi stykają się poszczególne organizacje mogą być kluczowe przy projektowaniu różnego rodzaju wsparcia dla sektora pozarządowego.

Dość wyraźnie widać, że problemy związane ze współpracą z administracją, a więc nadmiernie rozbudowana biurokracja, a zwłaszcza niejasne reguły współpracy stanowią zdecydowanie największy problem dla stowarzyszeń i fundacji ze wsi, mniejszy dla organizacji z podlaskich miast, a najmniej doskwierają w samym Białymstoku.

Podobną zależność widzimy w odniesieniu do problemu niekorzystnego wizerunku organizacji w świadomości społecznej. Najczęściej narzekają na niego organizacje ze wsi, rzadziej natomiast z Białegostoku i innych miast.

Natomiast znużenie i „wypalenie” liderów największym problemem jest na wsi oraz w Białymstoku. Mniejsze znaczenie ma natomiast dla organizacji z innych podlaskich miast.

Wykres 65. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat ze względu na wielkość miejscowości

Zróżnicowanie ze względu na obszar aktywności organizacji

Widzimy także różnice w natężeniu rozmaitych problemów pomiędzy organizacjami działającymi w różnych obszarach aktywności, „branżach” sektora pozarządowego. I tak organizacje z branży „kultura i sztuka” wyraźnie rzadziej spotykają problemy związane z

konkurencją ze strony innych organizacji, nadmierną kontrolą ze strony administracji oraz niekorzystnym wizerunkiem sektora pozarządowego w świadomości społecznej.

Wykres 66. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat – branża: kultura i sztuka

Organizacje aktywne w obszarze sportu, turystyki, rekreacji i hobby wyraźnie rzadziej niż pozostałe odczuwają trudności wynikające z braku osób gotowych bezinteresownie zaangażować się w ich działania. Rzadziej narzekają także na trudności w dostępie do potrzebnego im lokalu oraz na niedoskonałość lub brak przepisów regulujących ich działalność.

Wykres 67. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat – branża: sport, turystyka, rekreacja i hobby

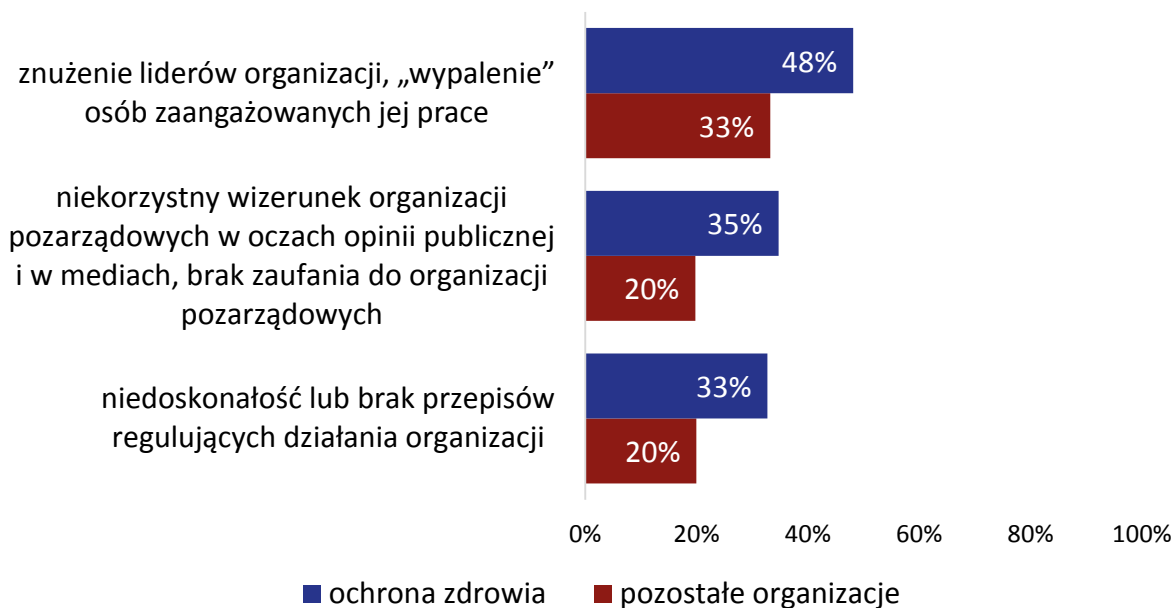
Stowarzyszenia i fundacje zajmujące się edukacją i wychowaniem na tle pozostałych zdecydowanie rzadziej narzekają na niejasne reguły współpracy z administracją publiczną oraz na niekorzystny wizerunek sektora pozarządowego wśród opinii publicznej.

Wykres 68. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat – branża: edukacja i wychowanie

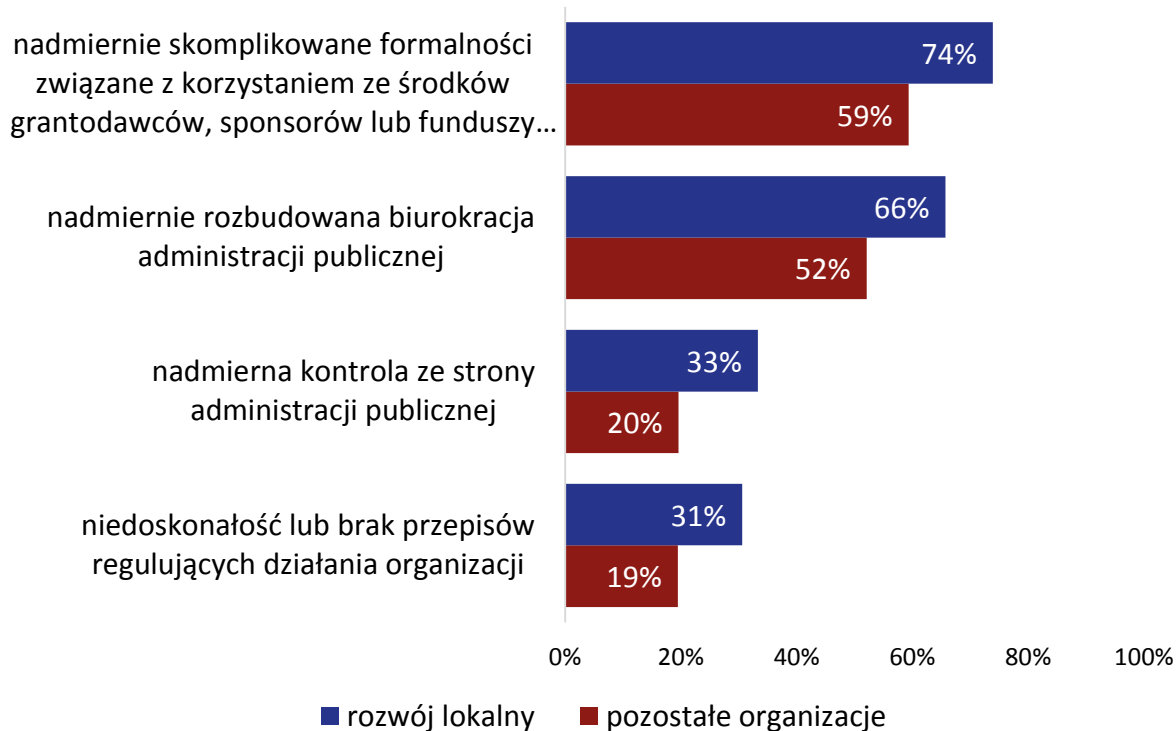
Z kolei organizacje działające w branży „ochrona zdrowia” wyraźnie częściej niż pozostałe odczuwają problemy związane ze znużeniem i „wypaleniem” liderów. Częściej problem stanowi dla nich także niekorzystny wizerunek fundacji i stowarzyszeń w świadomości ludzi oraz niedoskonałość lub brak przepisów regulujących działanie organizacji.

Wykres 69. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat – branża: ochrona zdrowia

Ostatnią z branż sektora, w której widoczne jest zróżnicowanie odczuwanych problemów jest „rozwój lokalny”. Stowarzyszenia i fundacje zajmujące się tą tematyką częściej niż pozostałe narzekają na skomplikowane formalności związane z pozyskiwaniem środków od grantodawców i sponsorów. Wyraźnie bardziej dokuczliwe są dla nich także wszelkie kontakty z administracją publiczną. Częściej dokucza im bowiem jej nadmiernie rozbudowana biurokracja, kontrola, a także niedoskonałość przepisów, które regulują działanie sektora pozarządowego.

Wykres 70. Trudności odczuwane przez organizacje w ciągu ostatnich dwóch lat – branża: rozwój lokalny

7.2. Samoocena podlaskich organizacji pozarządowych oraz wynikające z nich potrzeby

7.2.1. Województwo podlaskiego na tle ogólnopolskim

Liderzy organizacji pozarządowych zostali w trakcie badania poproszeni o dokonanie oceny różnych aspektów działania swojej organizacji na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę maksymalnie negatywną, a 5 maksymalnie pozytywną. Samoocena podlaskich organizacji pozarządowych nie różni się znacząco od tej, której dokonują wszystkie polskie stowarzyszenia i fundacje.

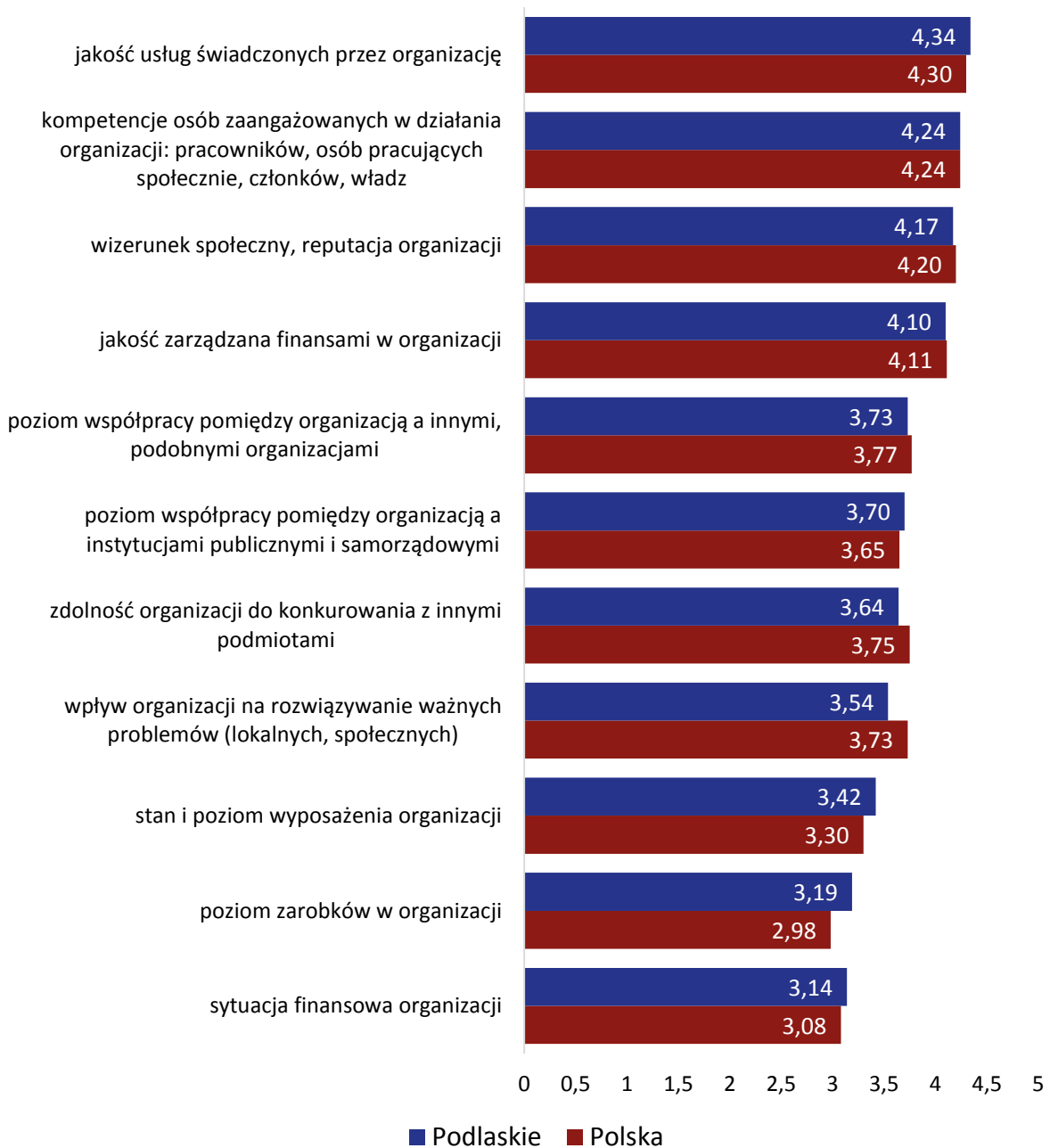
Zwraca przede wszystkim uwagę brak krytycyzmu organizacji. Zdecydowana większość najlepiej ocenia jakość świadczonych przez siebie usług oraz kompetencje osób zaangażowanych w działania (pracowników, członków, wolontariuszy). Pomimo wzrostu znaczenia problemów wizerunkowych oraz niezmiennie kluczowych trudności związanych z brakiem środków finansowych opisanych w poprzednim rozdziale, liderzy na ogół bardzo pozytywnie oceniają społeczny wizerunek organizacji, a nawet jakość zarządzania finansami w

organizacji. Jednocześnie najniżej ocenianymi wymiarami funkcjonowania organizacji jest sytuacja finansowa, poziom zarobków (w tych organizacjach, które zatrudniają pracowników) oraz poziom wyposażenia. Wydaje się więc, że liderzy przyczyn opisywanych w poprzednim rozdziale trudności szukają raczej w czynnikach na zewnątrz organizacji niż wewnątrz niej. Na przykład są świadomi trudności finansowych i źle oceniają sytuację materialną, ale nie biorą raczej pod uwagę, że może to być związane z niewłaściwym zarządzaniem finansami (tylko raczej czynnikami niezależnymi od nich). Podobnie, dostrzegają problemy wizerunkowe sektora pozarządowego ale społeczny odbiór swojej własnej organizacji oceniają bardzo pozytywnie, choć niejednokrotnie nie mają ku temu odpowiednich danych, gdyż nie analizują na ogół tego typu informacji¹⁵. Oznacza to, że liderzy fundacji i stowarzyszeń niejednokrotnie nie są świadomi swoich słabości lub braków. Wielu z nich uważa, że dostarczają usług wysokiej jakości, a ich jedynym problemem jest niedostatek funduszy. Takie nastawienie może powodować trudności w dotarciu do nich ze skutecznym wsparciem, choćby szkoleniowym. Pozostałe aspekty, takie jak jakość współpracy z partnerami ze sfery pozarządowej i publicznej, zdolność do konkurencji, oraz wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są oceniane umiarkowanie pozytywnie.

Pomiędzy samooceną dokonywaną przez wszystkie polskie oraz podlaskie organizacje nie widać bardzo istotnych różnic, choć można wskazać kilka odmiennych wyników. Przed wszystkim podlaskie organizacje gorzej oceniają swoją zdolność do konkurowania z innymi podobnymi podmiotami oraz swój wpływ na rozwiązywanie istotnych problemów społecznych. Może to świadczyć o nieco niższej ocenie efektywności podlaskich fundacji i stowarzyszeń. Jest to tym bardziej zaskakujące, że organizacje z województwa podlaskiego nieco lepiej oceniają poziom swojego wyposażenia oraz sytuację materialną.

¹⁵ Więcej na ten temat w raporcie: Wizerunek organizacji pozarządowych, Stowarzyszenie Klon/Jawor 2014.

Wykres 71. Samoocena sytuacji i funkcjonowania organizacji

7.2.2. Zróżnicowanie samooceny organizacji wewnątrz województwa podlaskiego

Zróżnicowanie ze względu na wielkość miejscowości

Ocena niektórych z aspektów funkcjonowania jest zróżnicowana ze względu na wielkość miejscowości, w której zarejestrowana jest organizacja. Zróżnicowanie układa się w większości przypadków według stałego wzoru, w którym najniższa samoocena charakteryzuje organizacje ze wsi, a wyraźnie wyższa organizacje z miast, przy czym białostockie stowarzyszenia i fundacje są wobec siebie nieco bardziej krytyczne niż te z pozostałych miast. Taki wzorzec obserwujemy w odniesieniu do samooceny:

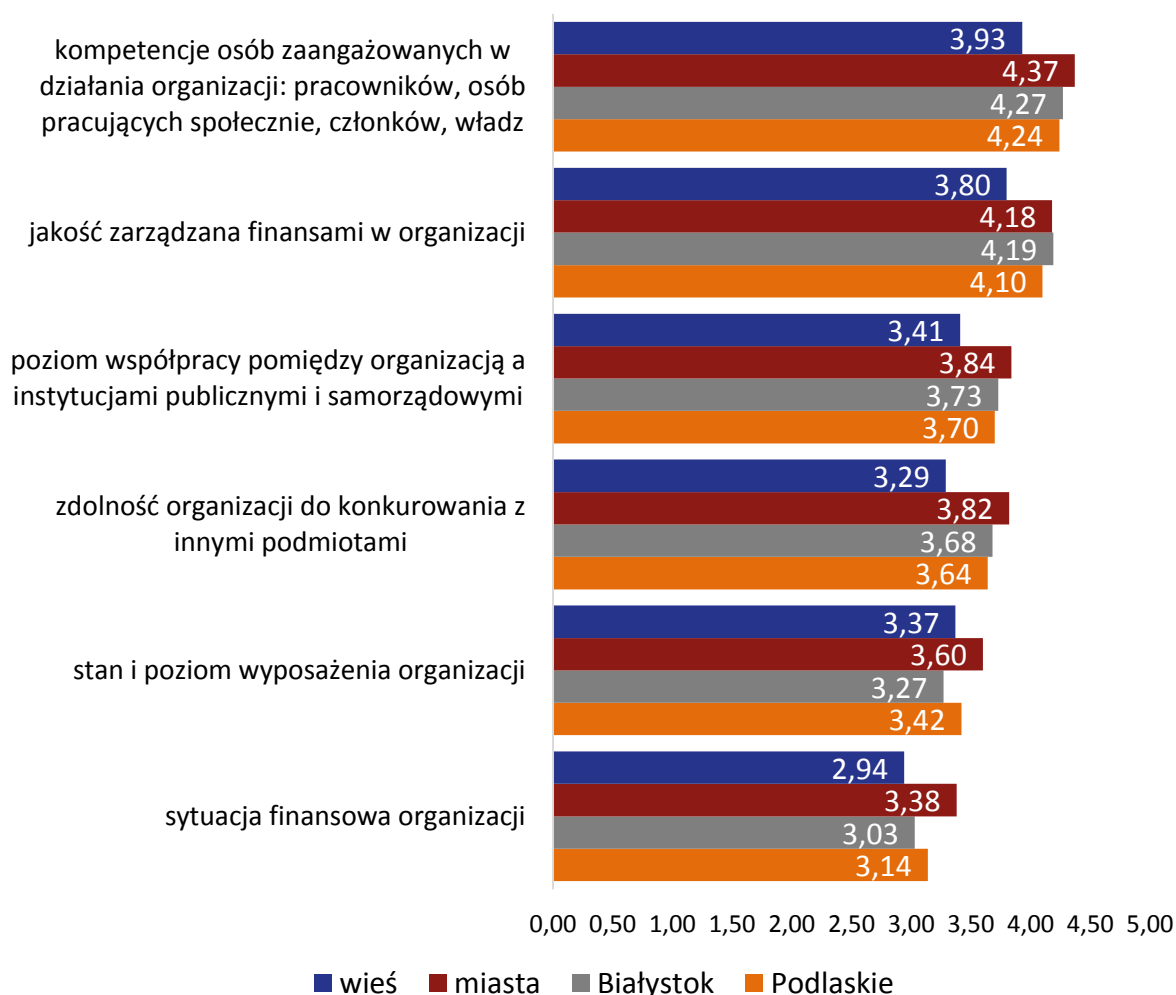
- kompetencji osób zaangażowanych w działania organizacji

- poziomu współpracy pomiędzy organizacją a sferą publiczną
- zdolności do konkurencji z innymi stowarzyszeniami i fundacjami
- sytuacji finansowej organizacji

W przypadku samooceny jakości zarządzania finansami również to wiejskie organizacje są wobec siebie najbardziej krytyczne, a pomiędzy Białymstokiem a pozostałymi miastami nie widać różnic w ocenie. Biorąc pod uwagę powyższe wyniki, można spodziewać się, że największą świadomość własnych braków i problemów posiadają liderzy organizacji ze wsi i to właśnie tam stosunkowo najłatwiej będzie trafić z oferta wsparcia.

Zupełnie inaczej oceniany jest natomiast stan i poziom wyposażenia organizacji. Tutaj najniższe oceny obserwujemy wśród białostockich organizacji, nieco wyższe wśród stowarzyszeń i fundacji ze wsi, a najwyższe w grupie organizacji z innych podlaskich miast.

Wykres 72. Samoocena sytuacji i funkcjonowania organizacji ze względu na wielkość miejscowości

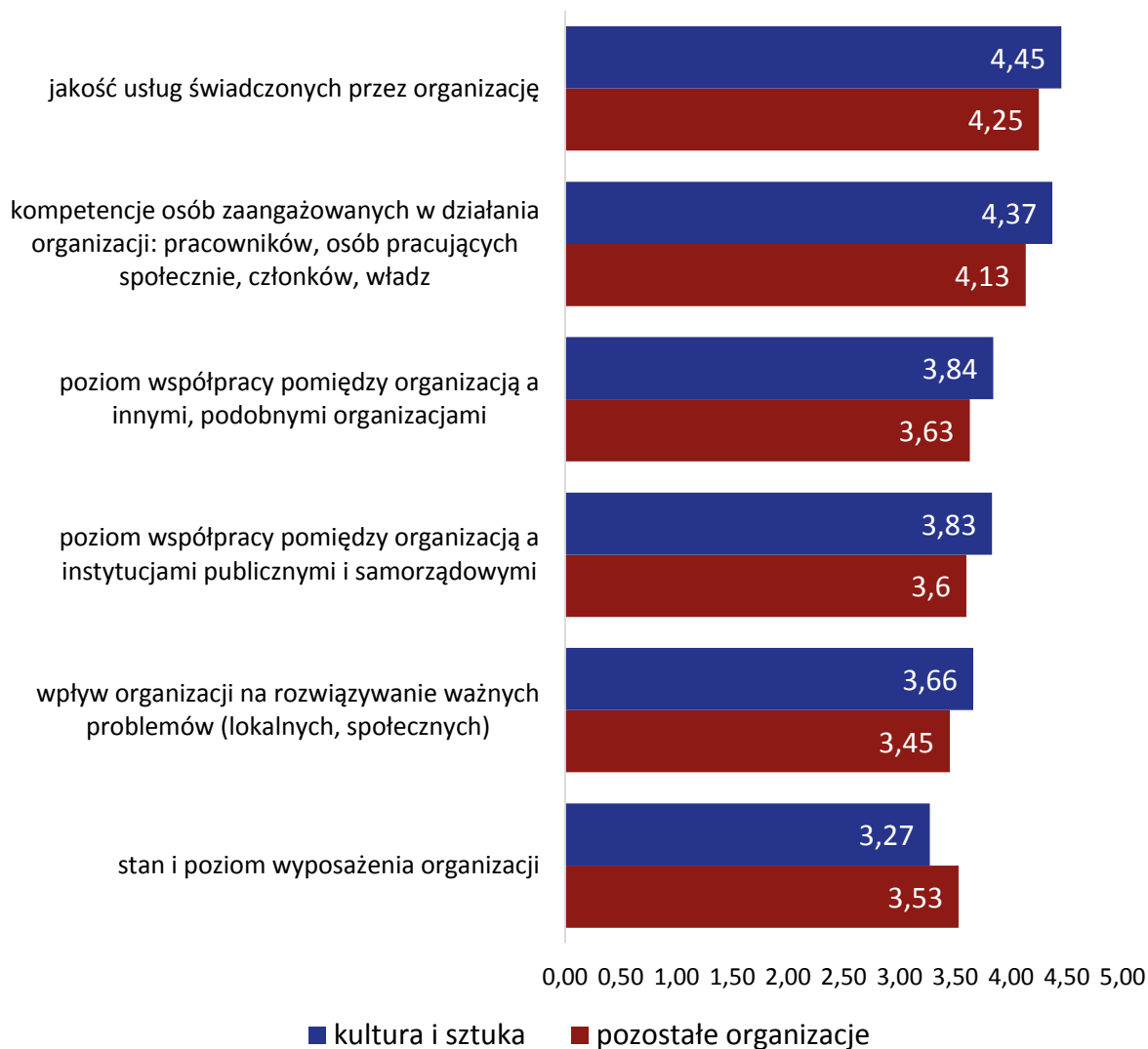

Zróżnicowanie ze względu na obszar aktywności organizacji

Różnice w samoocenie widoczne są także ze względu na obszar aktywności, w którym działania organizacja. Fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz kultury i sztuki wyraźnie lepiej niż pozostałe oceniają jakość świadczonych przez siebie usług, kompetencje osób

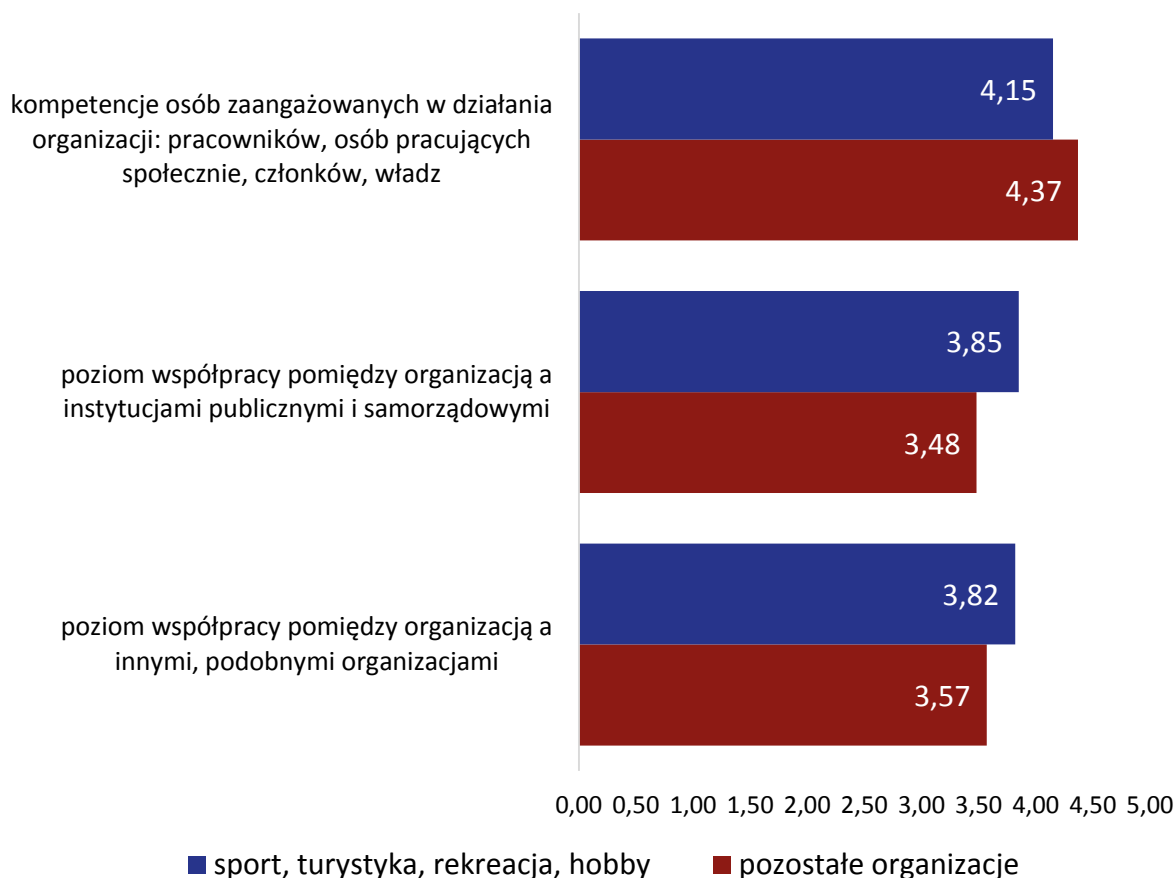
zaangażowanych w działalność, poziome współpracy z partnerami ze sfery publicznej oraz pozarządowej, a także swój wpływ na rozwiązywanie ważnych problemów społecznych. Gorzej od pozostałych oceniają natomiast stan i poziom wyposażenia swojej organizacji. Powyższe wyniki wskazują, że to właśnie organizacje kulturalne cechuje największy optymizm, a niekiedy też brak krytycyzmu.

Wykres 73. Samoocena sytuacji i funkcjonowania organizacji – branża: kultura i sztuka

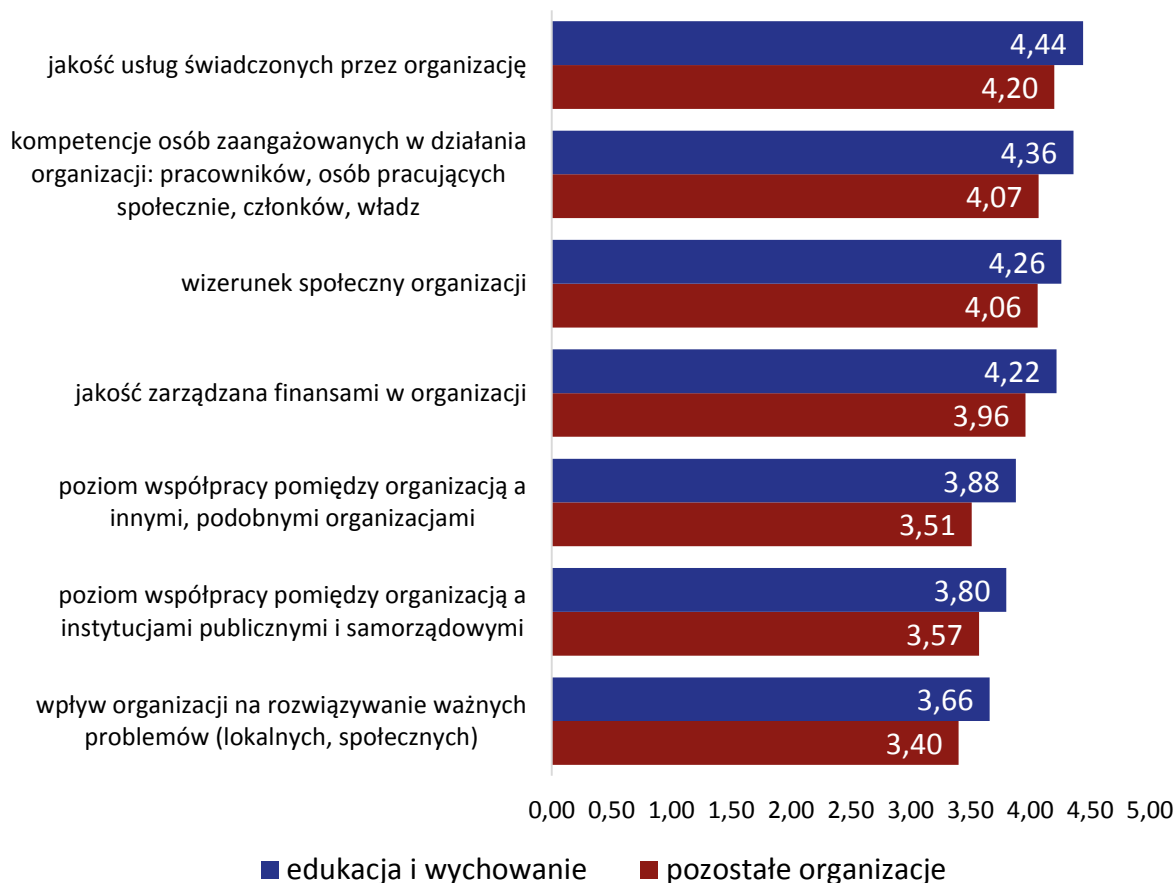
Z kolei organizacje działające na rzecz sportu, turystyki, rekreacji i hobby są wobec siebie bardziej krytyczne niż pozostałe w ocenie trzech aspektów funkcjonowania. Gorzej oceniają kompetencje ludzi zaangażowanych w działalność, a także jakość współpracy z partnerami ze sfery publicznej oraz pozarządowej.

Wykres 74. Samoocena sytuacji i funkcjonowania organizacji – branża: sport, turystyka, rekreacja, hobby

Organizacje zajmujące się edukacją i wychowaniem mają natomiast w odniesieniu do kilku aspektów funkcjonowania wyraźnie lepszą samoocenę niż pozostałe. Dotyczy to jakości świadczonych przez nie usług, kompetencji osób zaangażowanych w prace organizacji, jej społecznego wizerunku, a także jakości zarządzania finansami. Lepiej niż inne organizacje oceniają także jakość swojej współpracy z partnerami ze sfery publicznej i pozarządowej oraz wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych. „Edukacja i wychowanie” jest więc obok „kultury i sztuki” tą branżą sektora, gdzie optymizm oraz brak krytycyzmu wobec własnych działań są największe.

Wykres 75. Samoocena sytuacji i funkcjonowania organizacji – branża: edukacja i wychowanie

Z pozostałych różnicowań „branżowych” warto jeszcze wspomnieć, że swój wpływ na rozwiązywanie ważnych problemów społecznych nieco lepiej niż pozostałe oceniają organizacje zajmujące się rozwojem lokalnym (3,83 pkt. w porównaniu do 3,43 pkt. wśród pozostałych) oraz ochroną zdrowia (3,79 pkt. w porównaniu do 3,49 pkt. wśród pozostałych).

7.3. Zapotrzebowanie i korzystanie ze wsparcia instytucjonalnego przez podlaskie organizacje

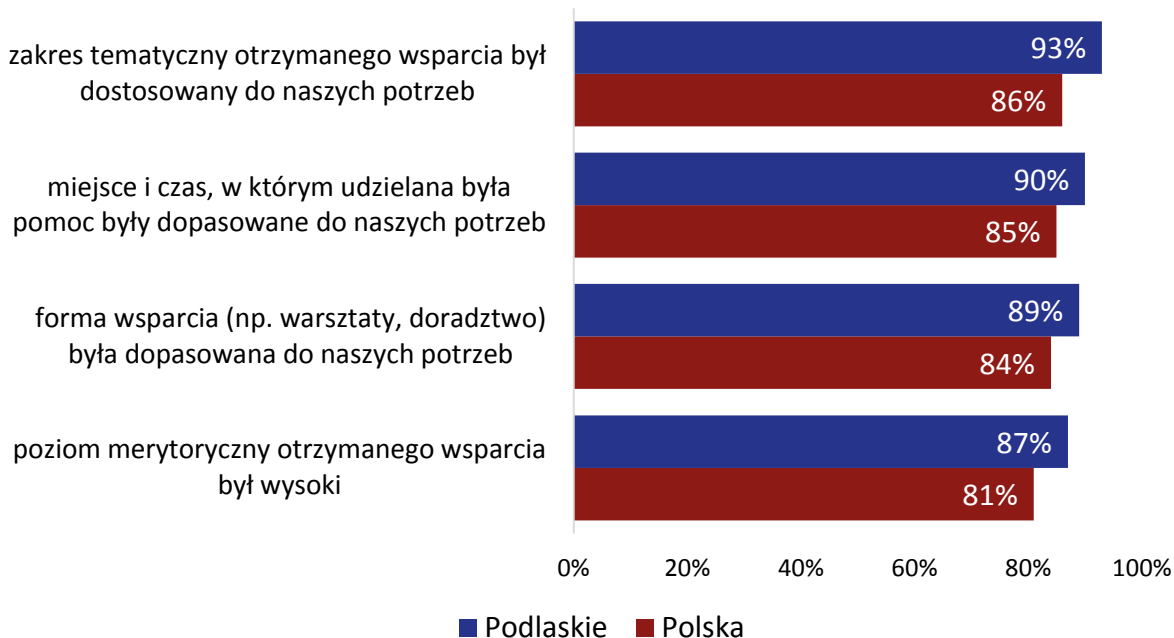
7.3.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

Pomimo wielu trudności, z którymi borykają się organizacje pozarządowe, niewielka część z nich korzysta z pomocy tzw. organizacji wspierających (infrastrukturalnych). Korzystanie z takiego wsparcia nie różni się znacząco pomiędzy regionem podlaskim a całym krajem. W skali całej Polski 28% fundacji i stowarzyszeń skorzystało w ciągu ostatnich 12 miesięcy z pozafinansowej pomocy udzielanej przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty wyspecjalizowane we wspieraniu organizacji pozarządowych. W województwie podlaskim takich fundacji i stowarzyszeń było natomiast 30%.

Wśród tych organizacji, które skorzystały ze wsparcia tzw. „infrastruktury” ocena jakości udzielonej pomocy była bardzo pozytywna. Zdecydowana większość jej beneficjentów uznała, że zarówno zakres wsparcia, jaki i jego miejsce, czas oraz forma były dostosowane do potrzeb korzystających organizacji. Zdecydowana większość pozytywnie oceniała również jego poziom

merytoryczny. Ocena wsparcia w województwie podlaskim była w porównaniu do całego kraju nieco bardziej pozytywna.

Wykres 76. Ocena jakości wsparcia ze strony tzw. organizacji infrastrukturalnych

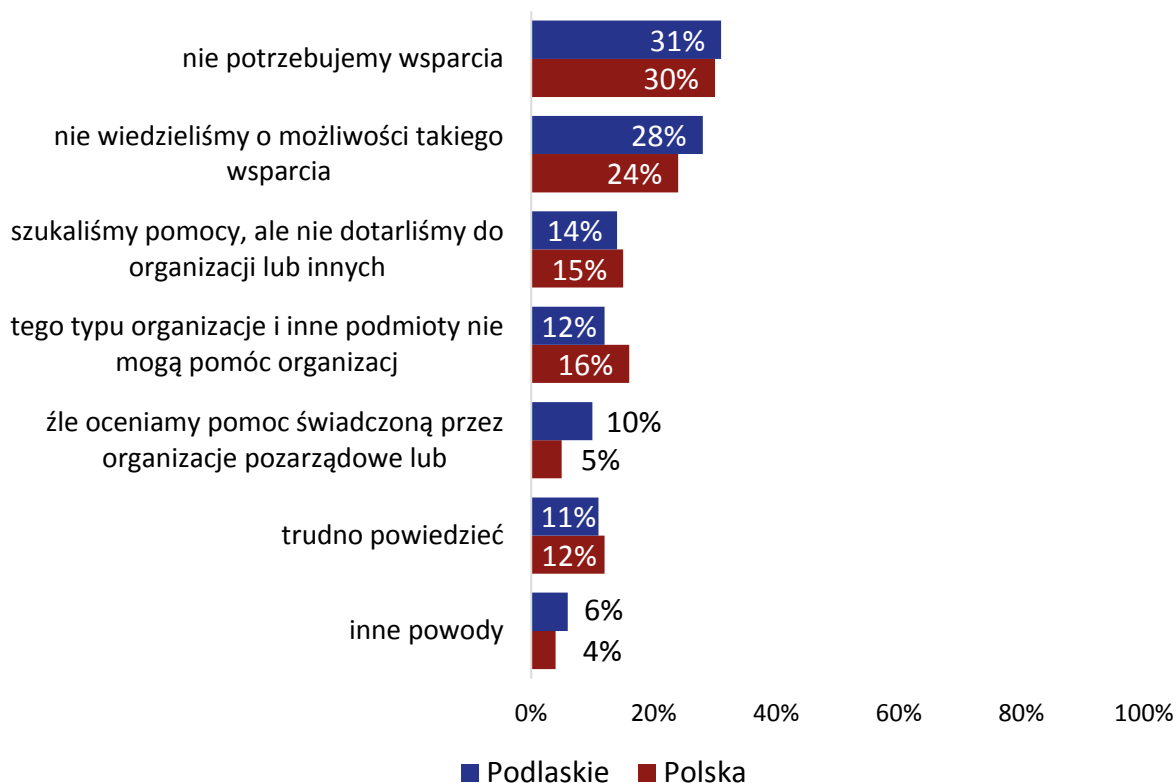
Zdecydowana większość fundacji i stowarzyszeń nie korzysta jednak (przynajmniej w sposób świadomy) ze wsparcia udzielanego przez organizacje „infrastrukturalne”. Liderzy podlaskich fundacji i stowarzyszeń (niekorzystających ze wsparcia) zapytani o przyczyny takiego stanu rzeczy odpowiadają najczęściej (31%), że takiej pomocy po prostu nie potrzebują. Pozostaje wierzyć, że ich organizacje po prostu radzą sobie świetnie bez pomocy z zewnątrz. Warto jednak pamiętać, że niewielka skłonność do korzystania z pomocy organizacji wspierających może być związana z opisywaną w poprzednim rozdziale niechęcią do krytycznego spojrzenia na własną organizację. Dość duża część (12%, czyli nieco mniej niż w skali całego kraju) odpowiada też, że organizacje „wspierające” nie mogą pomóc „organizacjom, takim jak nasza”, co może już sugerować, że oferowane przez nie wsparcie nie jest adekwatne do potrzeb.

Nie wszystkie fundacje i stowarzyszenia są także świadome możliwości skorzystania ze wsparcia organizacji „infrastrukturalnych”. Więcej niż co czwarta fundacja lub stowarzyszenie w regionie podlaskim (28%, czyli nieco więcej niż w skali całej Polski) niekorzystająca z tego typu pomocy po prostu nie wiedziała o takiej możliwości.

Na niedostępność organizacji „wspierających” (lub niedostępność określonych rodzajów wsparcia, co znów mogłoby oznaczać niedopasowanie oferty do potrzeb) wskazuje natomiast 14% podlaskich organizacji, które po prostu nie dotarły do odpowiednich instytucji, choć ich poszukiwały.

Powodem niekorzystania ze wsparcia organizacji infrastrukturalnych w przypadku co dziesiątej podlaskiej fundacji lub stowarzyszenia (dwukrotnie więcej niż w skali kraju) była zła opinia o świadczonej przez nie pomocy.

Wykres 77. Powody braku korzystania z pomocy tzw. organizacji infrastrukturalnych

7.3.2. Zróżnicowanie zapotrzebowania i korzystania ze wsparcia instytucjonalnego wewnątrz województwa podlaskiego

Nie zaobserwowano istotnych różnic w korzystaniu ze wsparcia organizacji infrastrukturalnych wewnątrz województwa podlaskiego: ani ze względu na wielkość miejscowości, w jakiej zarejestrowana jest organizacja, ani ze względu na obszar aktywności. Podobnie, brak istotnych różnic w ocenie tego wsparcia oraz powodach niekorzystania z pomocy organizacji wspierających.

7.4. Modele działania podlaskich organizacji pozarządowych

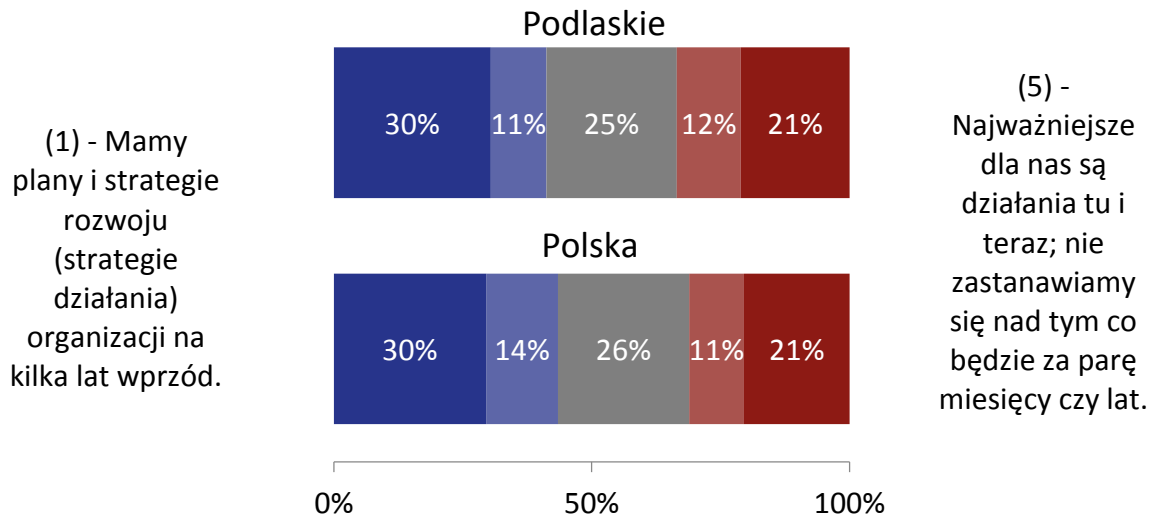
7.4.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

Liderzy fundacji i stowarzyszeń zostali w trakcie badania poproszeni o umiejscowienie swoich organizacji na skalach rozciągających się pomiędzy dwoma krańcami, opisanymi przeciwstawnymi modelami funkcjonowania. Ocena 1 oznaczała, że ich organizacja najbliższa jest do modelu opisanego po lewej stronie wykresy, a ocena 5 oznaczała funkcjonowanie według modelu opisanego po prawej stronie.

Sposoby organizacji pracy i planowania budżetu

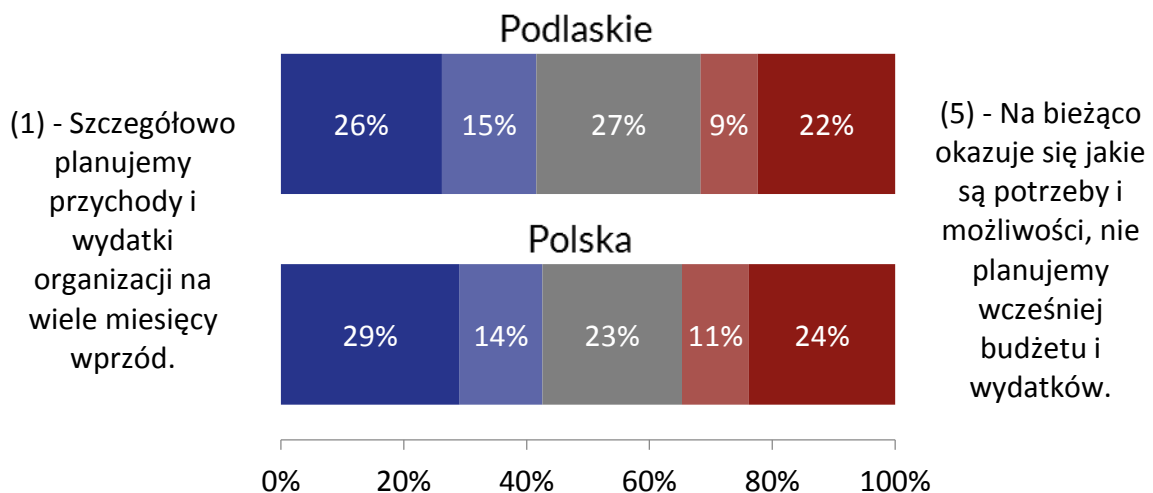
Nieco mniej niż połowa (41%) podlaskich organizacji pozarządowych deklaruje posiadanie planów i strategii rozwoju obejmujących kilka przyszłych lat naprzód. Bliżej modelu spontanicznego, w którym liczą się głównie działania prowadzone „tu i teraz” funkcjonuje natomiast jedna trzecia (33%) podlaskich organizacji. W odniesieniu do tego aspektu nie obserwujemy istotnych statystycznie różnic pomiędzy województwem podlaskim, a całym krajem.

Wykres 78. Planowanie strategiczne

Podobnie, nie widać istotnych różnic pomiędzy województwem podlaskim a całą Polską, jeżeli chodzi o planowanie przychodów i wydatków. W podlaskim mniej niż połowa (41%) organizacji sytuuje się bliżej modelu, w którym przychody i wydatki są planowane na wiele miesięcy wprzód, a niemal jedna trzecia (31%) zarządza swoim budżetem na bieżąco.

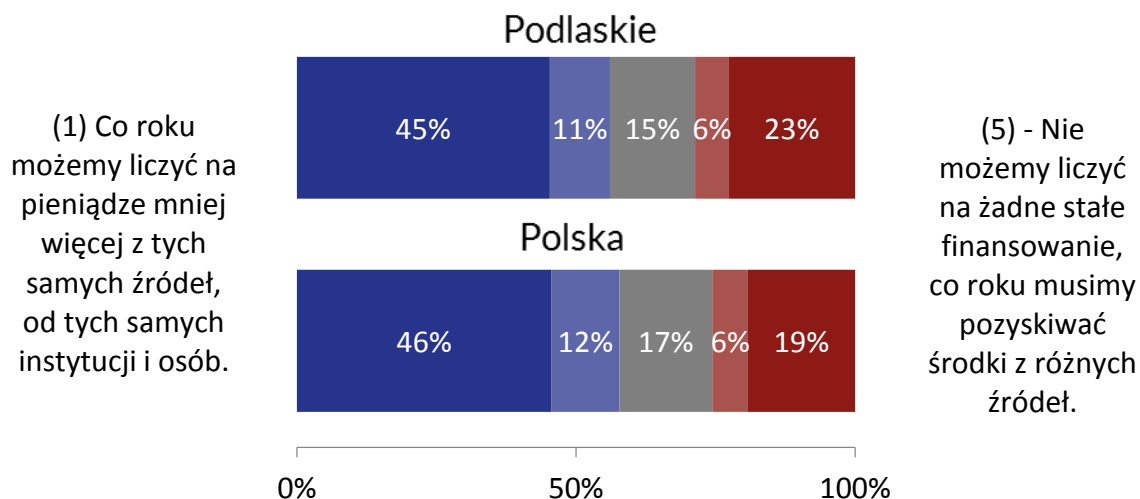
Wykres 79. Planowanie przychodów i wydatków

Z planowaniem przychodów i wydatków związana jest także stałość i przewidywalność źródeł przychodu. Także tutaj nie obserwujemy istotnych różnic pomiędzy województwem podlaskim a całą Polską. W podlaskim ponad połowa (56%) organizacji deklaruje, że co roku

może liczyć na pieniądze mniej więcej z tych samych źródeł, a niemal jedna trzecia (29%) co roku musi szukać źródeł finansowania. Warto podkreślić, że posiadanie stałych źródeł finansowania wcale nie musi przekładać się na dobrą kondycję finansową, gdyż stałe źródła finansowania (np. samorządowe lub składki członkowskie) przynoszą zazwyczaj organizacji niewielkie fundusze.

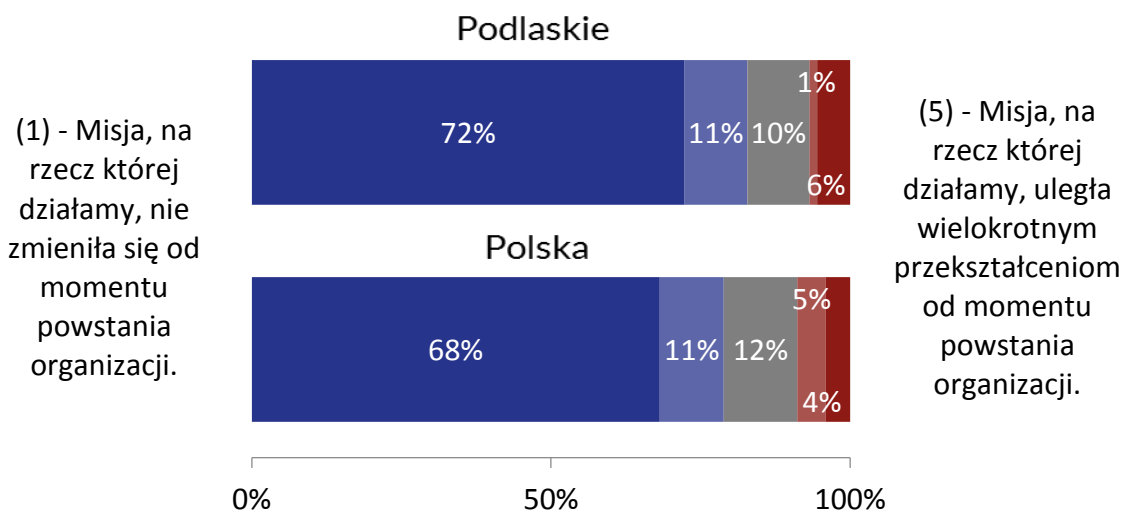
Wykres 80. Stabilność źródeł finansowania

Podejście do misji

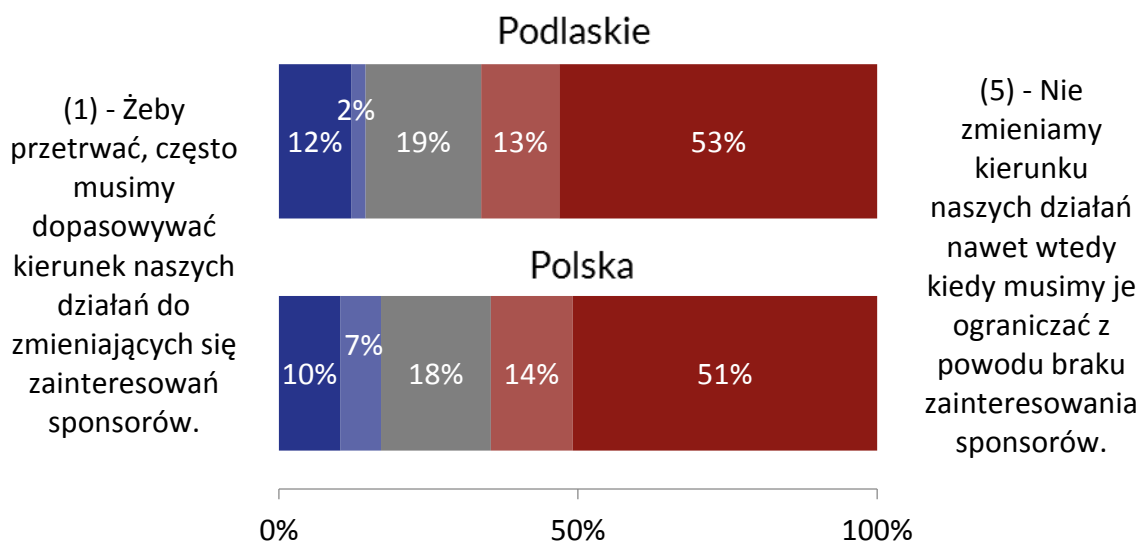
Zdecydowaną większość (83%) podlaskich organizacji cechuje stałość w podejściu do swojej misji – deklarują one, że cele, dla których działa organizacja nie zmieniły się od momentu powstania organizacji. Do przeciwnego modelu funkcjonowania, w którym misja ulegała wielokrotnym przekształceniom jest bliżej tylko 7% podlaskich fundacji i stowarzyszeń. W odniesieniu do opisywanego aspektu nie zaobserwowano istotnych różnic pomiędzy województwem podlaskim, a całym krajem.

Wykres 81. Stałość misji

Z opisywaną stałością misji organizacji wiąże się bezpośrednio skłonność do jej dopasowywania do oczekiwań i zainteresowań sponsorów. Również tutaj nie widać znaczących różnic pomiędzy województwem podlaskim a całą Polską. Dwie trzecie (66%) podlaskich organizacji działa według modelu, w którym nie zmienia się kierunku działania nawet pomimo braku zainteresowania sponsorów. Przeciwny model działania, w którym kierunek działań jest dopasowywany do zainteresowań sponsorów opisuje 14% podlaskich fundacji i stowarzyszeń.

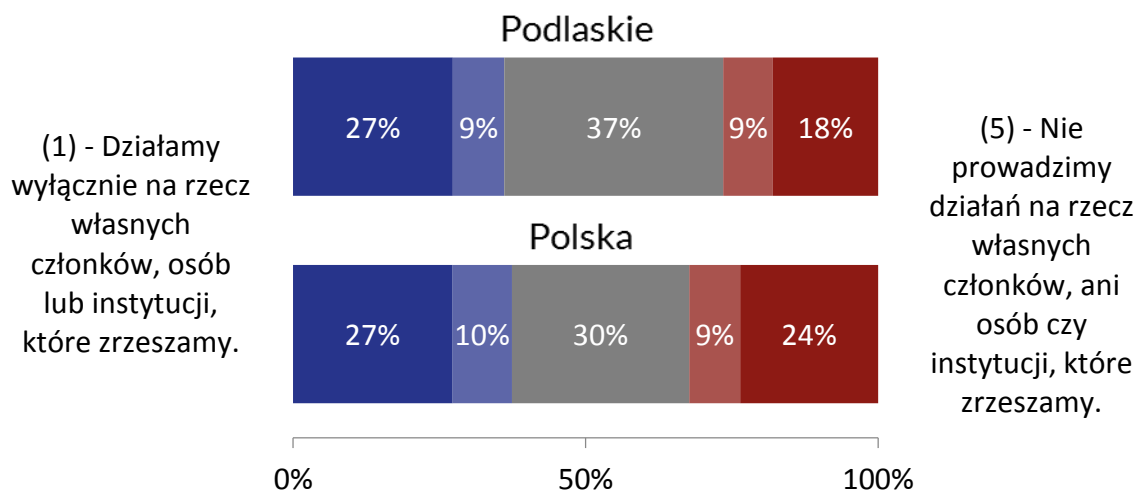
Wykres 82. Misja a zainteresowania sponsorów

Kierunek działania organizacji i stosunek do mediów

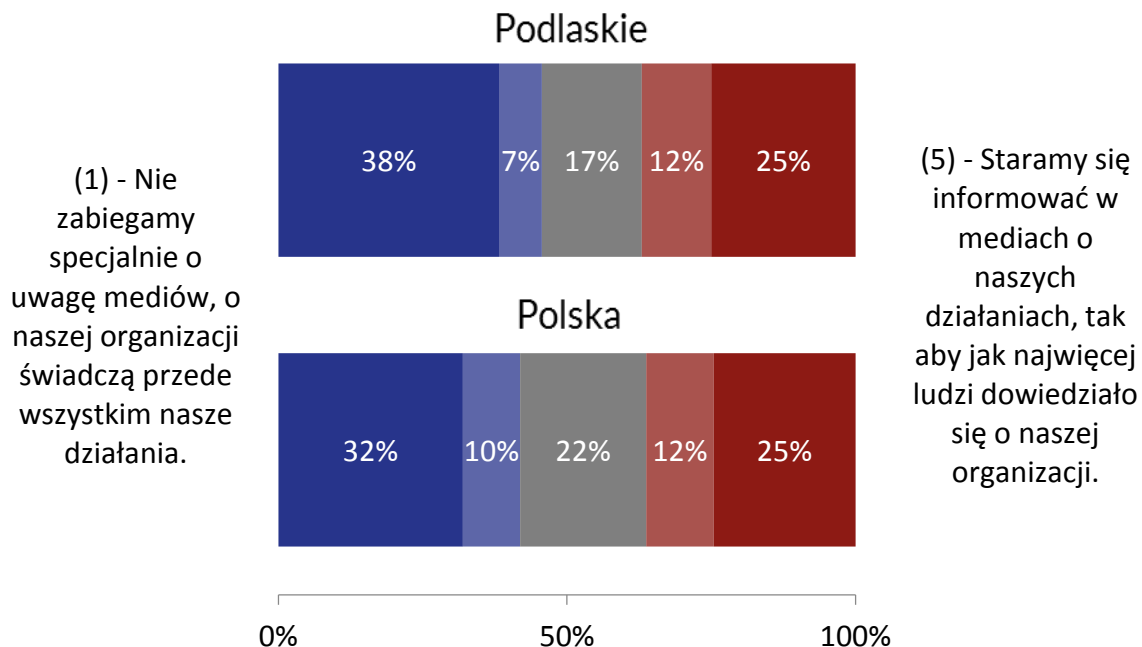
Wewnętrzną orientację podejmowanych działań, a więc aktywność na rzecz własnych członków lub sympatyków deklaruje nieco ponad jedna trzecia (36%) podlaskich organizacji. Według przeciwnego modelu, w którym większość działań adresowana jest na zewnątrz – do ludzi niezwiązanych z organizacji działa nieco ponad jedna czwarta (27%) fundacji i stowarzyszeń z podlaskiego. W skali całego kraju organizacji o zewnętrznej orientacji jest nieco więcej (33%).

Wykres 83. Kierunek działania organizacji

Z wewnętrznym lub zewnętrznym charakterem działań wiąże się pośrednio podejście do polityki informacyjnej, promocyjnej oraz kontaktów z mediami. W tym aspekcie funkcjonowania organizacji nie widać znaczących różnic pomiędzy województwem podlaskim, a całym krajem. Niemal połowa (45%) podlaskich organizacji raczej nie zabiega o uwagę mediów, będąc zdania, że o organizacji świadczą przede wszystkim działania. Nieco ponad jedna trzecia (37%) docenia natomiast rolę kontaktów z mediami, dbając o to, żeby jak najwięcej osób dowiedziało się o działaniach organizacji.

Wykres 84. Stosunek do mediów

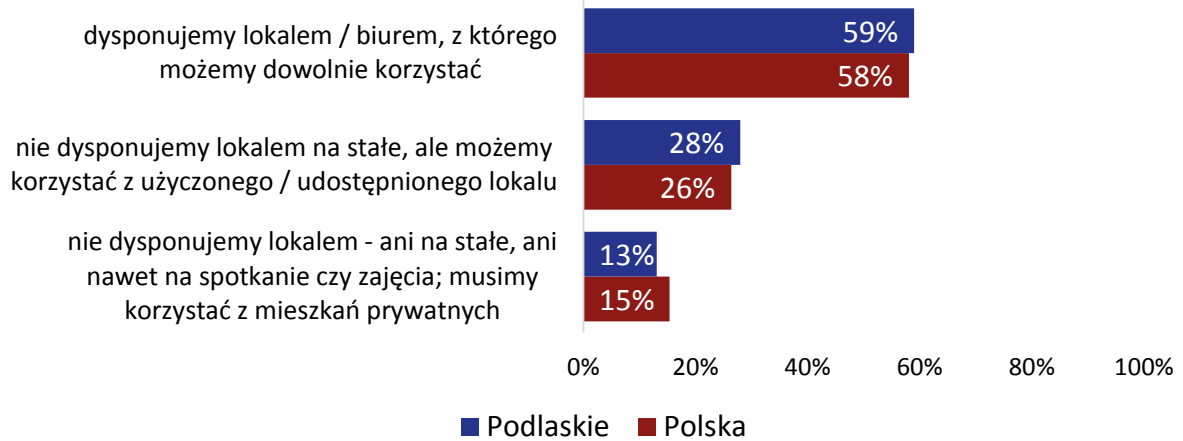

Lokal oraz tryb funkcjonowania

Lokalem, w którym można prowadzić działania dysponuje 87% podlaskich organizacji, przy czym 59% może nim dowolnie dysponować, a pozostałe 28% nie dysponuje nim na stałe, jest

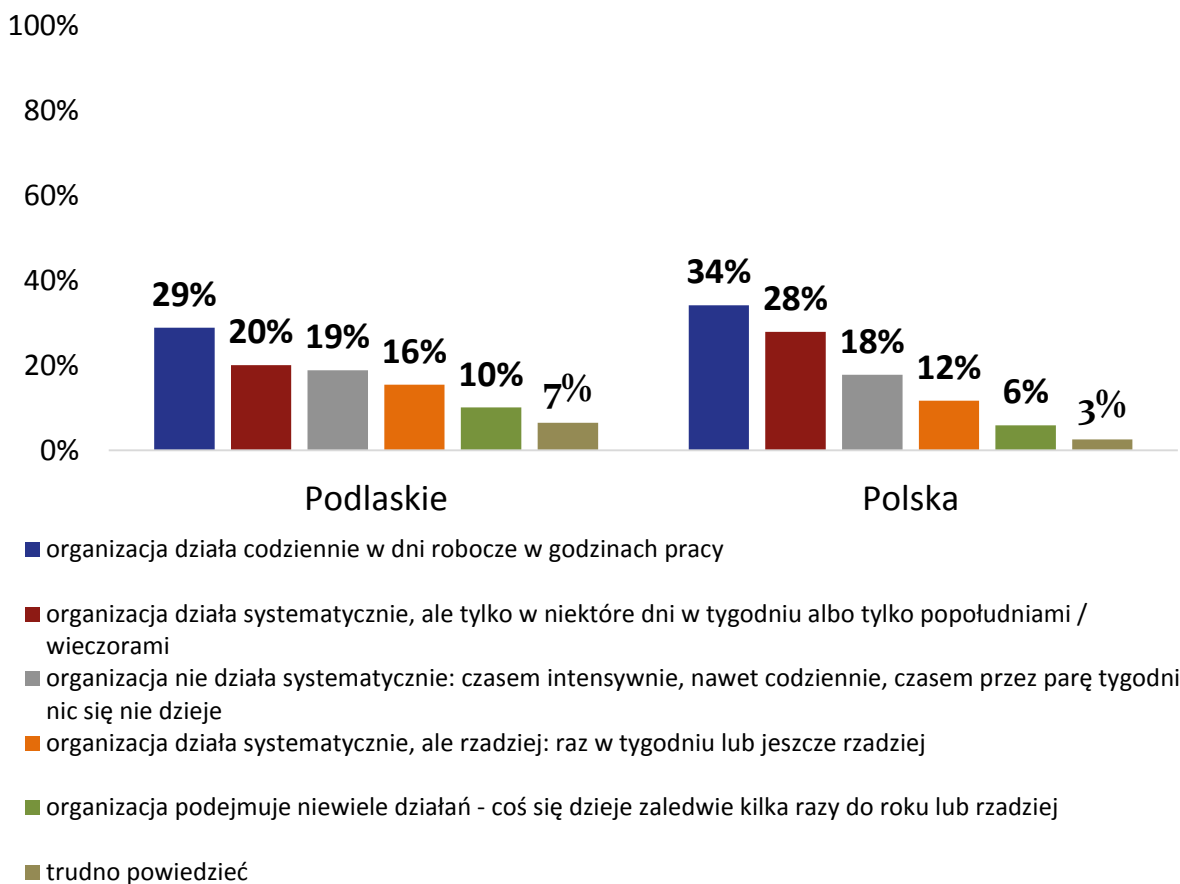
to bowiem lokal używany czasowo. Sytuacja lokalowa podlaskich fundacji i stowarzyszeń jest więc bardzo podobna do sytuacji w całym kraju.

Wykres 85. Dysponowanie lokalem

Podlaskie organizacje wyróżnia natomiast mniej systematyczny i codzienny tryb pracy. Często i systematycznie pracuje mniej niż połowa (49%) z nich: 29% codziennie w godzinach roboczych, 20% przynajmniej w niektóre dni lub popołudniami i wieczorami. Dla porównania w skali całego kraju często i systematycznie działa 62% fundacji i stowarzyszeń: 34% codziennie, w godzinach roboczych, 28% przynajmniej w niektóre dni albo popołudniami i wieczorami.

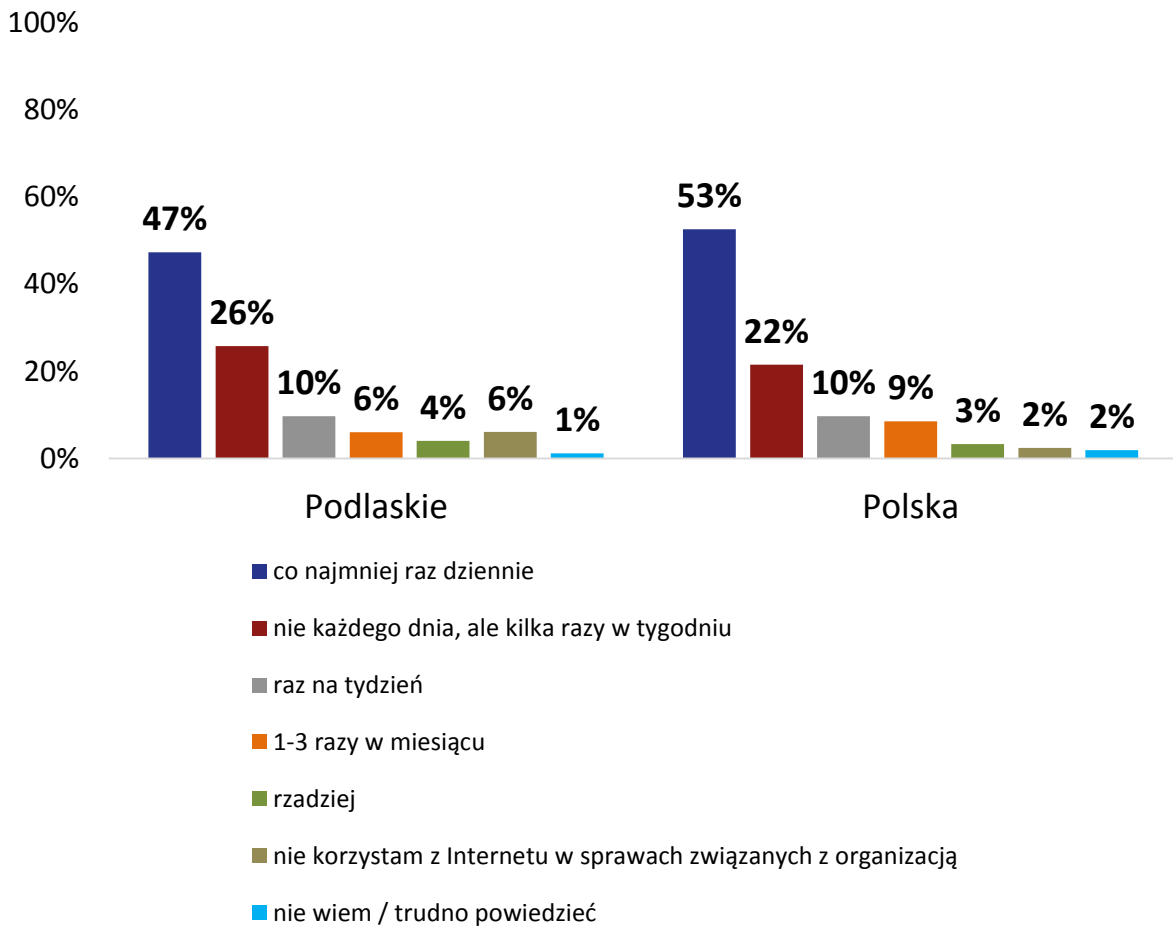
Wykres 86. Tryb funkcjonowania

Wykorzystanie internetu w pracy organizacji

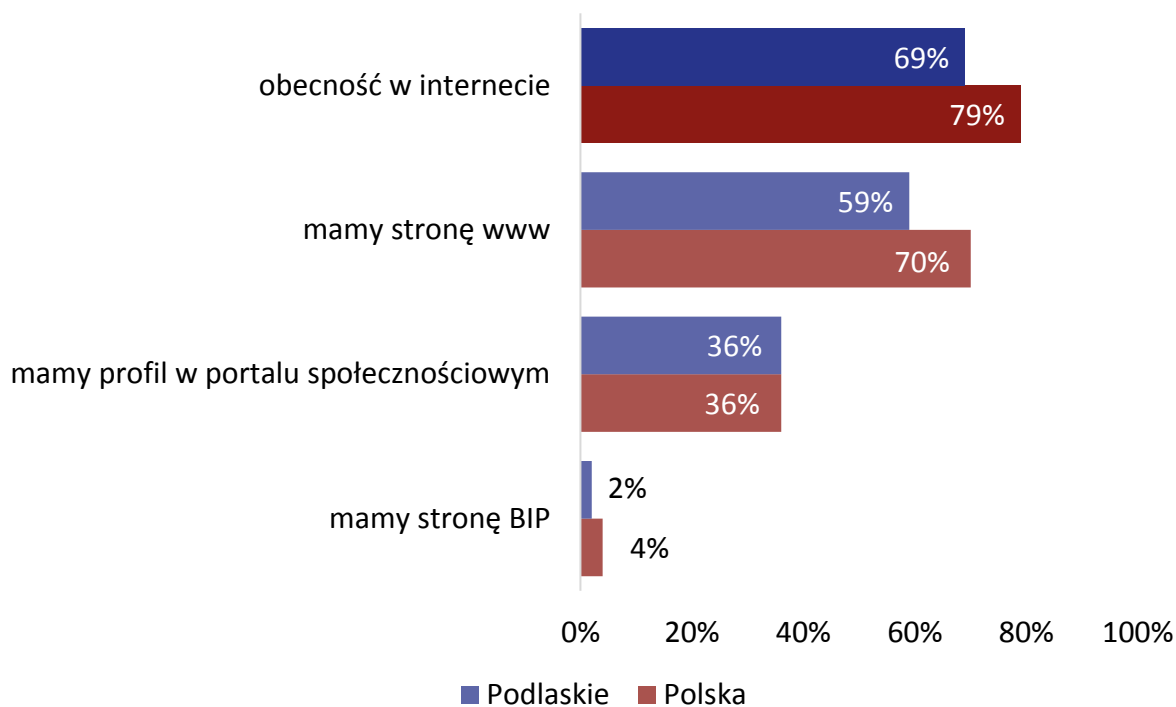
Podlaskie organizacje wyróżnia także nieco mniej intensywne wykorzystywanie w swojej pracy internetu. Mniej niż połowa (47%) z nich korzysta z niego bowiem codziennie, natomiast w skali całej Polski takich organizacji jest 53%. Częściej zdarza się natomiast, że fundacje i stowarzyszenia z województwa podlaskiego wykorzystują internet mniej intensywnie – nie każdego dnia, ale kilka razy w tygodniu. W ten sposób pracuje 26% z nich (i 22% w skali całego kraju). Jeszcze mniej intensywne korzystanie z sieci jest zdecydowanie rzadsze – zarówno w całej Polsce, jak i w województwie podlaskim.

Wykres 87. Korzystanie z internetu

Organizacje pozarządowe z województwa podlaskiego są natomiast na tle całego kraju stosunkowo rzadziej obecne w internecie. Nieco ponad dwie trzecie (69%) z nich można odnaleźć w sieci. W skali całego kraju swoją wizytówkę w internecie posiada natomiast 79% organizacji. Co ciekawe, podlaskie organizacje zdecydowanie rzadziej posiadają swoją własną stronę internetową, natomiast równie chętnie, co wszystkie polskie stowarzyszenia i fundacje korzystają z mediów społecznościowych, zakładając w nich profil.

Wykres 88. Obecność organizacji w internecie

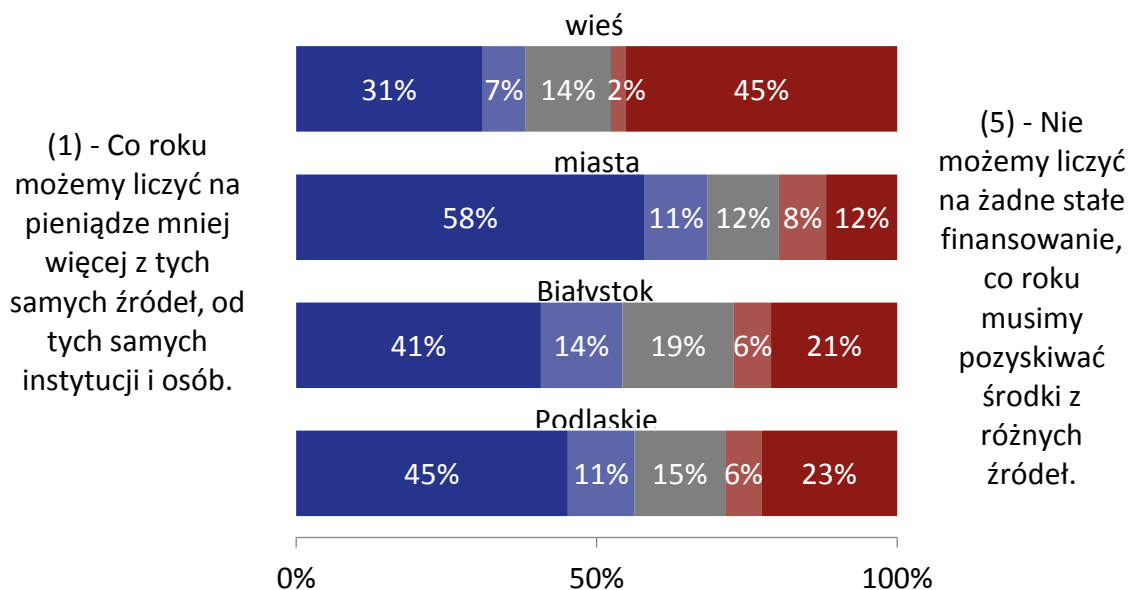
7.4.2. Zróżnicowanie modeli działania organizacji pozarządowych wewnątrz województwa podlaskiego

Zróżnicowanie ze względu na wielkość miejscowości

Spośród wielu aspektów funkcjonowania fundacji i stowarzyszeń opisanych w poprzednim rozdziale niektóre są zróżnicowane ze względu na wielkość miejscowości, w której zarejestrowana jest organizacja.

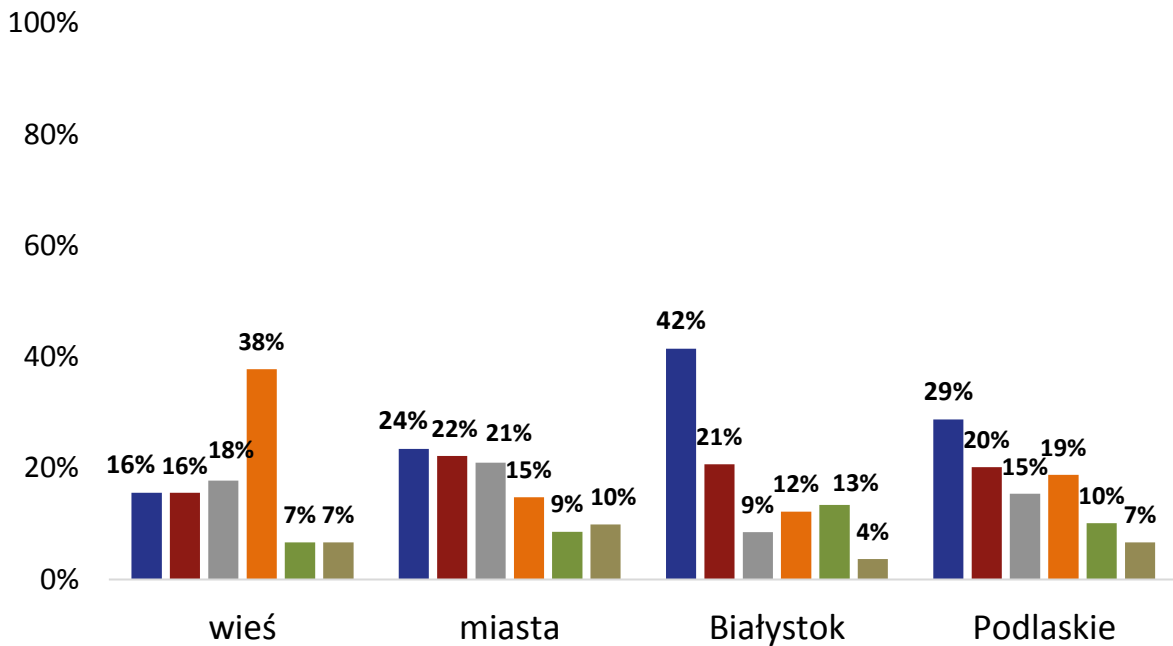
Przede wszystkim warto zauważyć, że na stałe i stabilne źródła finansowania mogą liczyć organizacje z miast, przy czym jest to sytuacja bardziej charakterystyczna dla mniejszych ośrodków niż dla Białegostoku. Wiejskie organizacje stosunkowo najrzadziej mogą natomiast liczyć na stałe i stabilne źródła pieniędzy.

Wykres 89. Stabilność źródeł finansowania ze względu na wielkość miejscowości

Drugą istotną różnicą jest tryb funkcjonowania organizacji. Te, które działają na wsi zdecydowanie najrzadziej pracują często i systematycznie (codziennie w godzinach roboczych lub przynajmniej w niektóre dni albo popołudniami). Taki tryb funkcjonowania dotyczy 32% organizacji ze wsi, 46% stowarzyszeń i fundacji z miast oraz 63% organizacji z Białegostoku. Stowarzyszenia i fundacje ze wsi częściej cechuje natomiast akcyjny i spontaniczny model działania, w którym czasami pracuje się bardzo intensywnie przez pewien czas, po którym następuje okres, w którym niewiele się dzieje. Według takiego modelu działa aż 38% organizacji ze wsi, 15% z miast i 12% z Białegostoku.

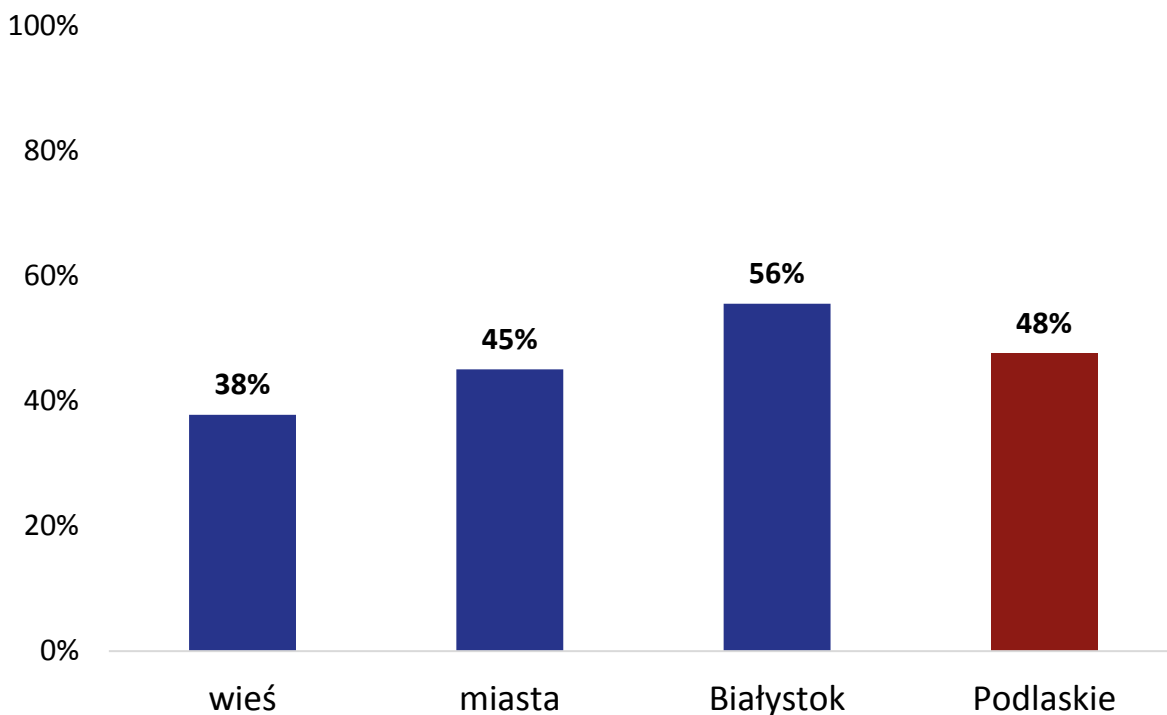
Wykres 90. Tryb funkcjonowania ze względu na wielkość miejscowości

- organizacja działa codziennie w dni robocze w godzinach pracy
- organizacja działa systematycznie, ale tylko w niektóre dni w tygodniu albo tylko popołudniami / wieczorami
- organizacja działa systematycznie, ale rzadziej: raz w tygodniu lub jeszcze rzadziej
- organizacja nie działa systematycznie: czasem intensywnie, nawet codziennie, czasem przez parę tygodni nic się nie dzieje
- organizacja podejmuje niewiele działań - coś się dzieje zaledwie kilka razy do roku lub rzadziej
- trudno powiedzieć

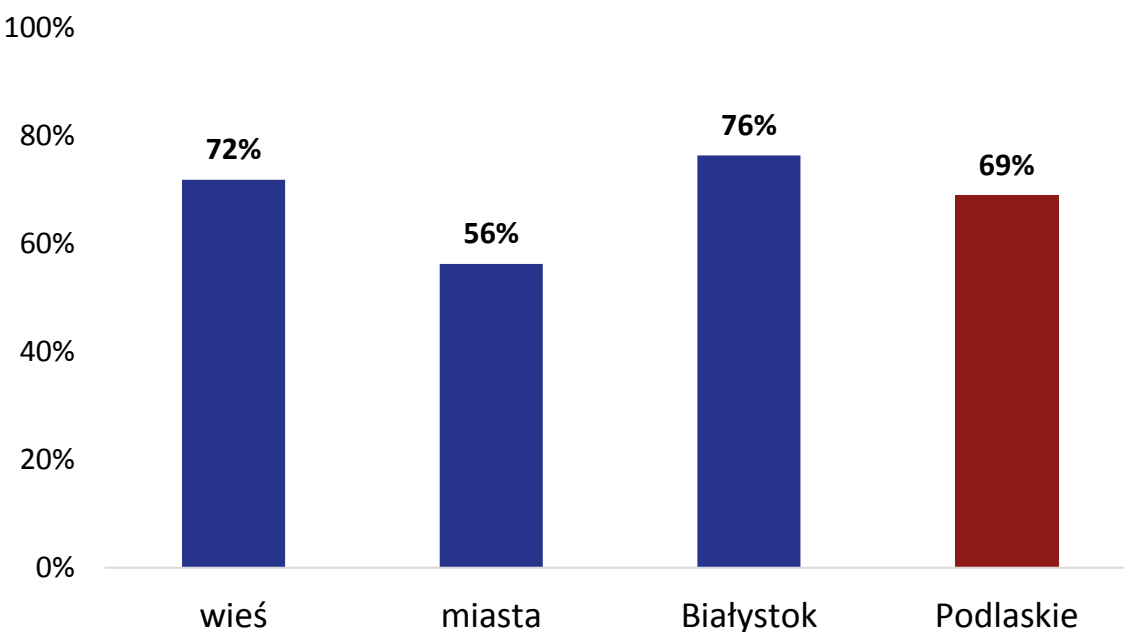
Trzecią istotną różnicą pomiędzy organizacjami ze wsi, miast i Białegostoku jest korzystanie z internetu. Jest on zdecydowanie najważniejszym narzędziem pracy dla organizacji ze stolicy województwa, nieco mniej ważnym dla organizacji z innych miast oraz stosunkowo najmniej ważnym dla fundacji i stowarzyszeń ze wsi. Spośród tych ostatnich tylko 35% wykorzystuje go w pracy na co dzień. W miastach odpowiedni odsetek wynosi 45%, a w samym Białymstoku 56%.

Wykres 91. Codzienne wykorzystywanie internetu do pracy ze względu na wielkość miejscowości

Inaczej natomiast rozkłada się zróżnicowanie dotyczące obecności organizacji w internecie (posiadana strony www, profilu w mediach społecznościowych lub strony w BIP). Swoją wizytówkę w sieci ma ponad trzy czwarte (76%) organizacji z Białegostoku, niemal tyle samo (72%) fundacji i stowarzyszeń ze wsi oraz wyraźnie mniej (56%) organizacji z mniejszych miast.

Wykres 92. Obecność w internecie ze względu na wielkość miejscowości

Zróżnicowanie ze względu na obszar aktywności

Opisywane modele funkcjonowania organizacji są także zróżnicowane ze względu na obszar, w którym aktywna jest organizacja.

1. Organizacje działające na rzecz kultury i sztuki

Organizacje kulturalne na tle innych wyróżnia bardziej zewnętrzny kierunek prowadzonych działań: tylko 28% z nich skupia się bowiem na aktywności skierowanej przede wszystkim do własnych członków i sympatyków. Dla porównania wśród pozostałych podlaskich organizacji odpowiedni odsetek wynosi 44%.

Stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz kultury i sztuki są także bardziej wierne swojej pierwotnej misji. Aż 91% z nich deklaruje, że nie zmieniła się ona od momentu założenia organizacji (wśród pozostałych – 77%). Są także mniej skłonne do podejmowania działań uzależnionych od zainteresowania sponsorów: kierunek swojej aktywności zmienia zgodnie z ich zainteresowaniami tylko 9% (wśród pozostałych – 19%).

Kolejną cechą organizacji kulturalnych jest nastawienie na akcyjne i spontaniczne działania, w których czasami pracuje się bardzo intensywnie, a potem następuje okres przestoju. W ten sposób działa jedna czwarta (25%) z nich i tylko 14% pozostałych. Siłą rzeczy fundacje i stowarzyszenia aktywne w obszarze kultury i sztuki rzadziej pracują często i systematycznie (codziennie w godzinach roboczych lub przynajmniej w niektóre dni albo popołudniami). Według takiego trybu działa 44% z nich i 54% pozostałych.

Wreszcie, organizacje kulturalne częściej są obecne w internecie: stronę, profil w portalu społecznościowym lub wizytówkę w BIP posiada 76% z nich (oraz dla porównania - 60% pozostałych).

2. Organizacje działające na rzecz sportu, turystyki, rekreacji i hobby

Organizacje sportowe wyróżnia kierunek prowadzonych działań. Stosunkowo wiele z nich działa na rzecz własnych członków i sympatyków. Według takiego modelu funkcjonuje 40% z nich (i 28% pozostałych). Działania adresowane na zewnątrz, do osób niebędących członkami organizacji prowadzi natomiast tylko 20% fundacji i stowarzyszeń sportowych. Dla porównania, taką działalność prowadzi 38% pozostałych organizacji.

Stowarzyszenia i fundacje aktywne w obszarze sportu, turystyki, rekreacji i hobby wyróżniają się także na tle pozostałych tym, że rzadko kiedy działają codziennie, w godzinach roboczych. Taki tryb funkcjonowania cechuje tylko 21% z nich (i 41% pozostałych organizacji). Częściej deklarują one natomiast, że działają systematycznie ale mniej intensywnie: w niektóre dni tygodnia lub popołudniami (24%) lub raz w tygodniu lub jeszcze rzadziej (18%). Wśród pozostałych organizacji taki tryb działania deklaruje odpowiednio 15% i 11% fundacji i stowarzyszeń.

Organizacje sportowe stosunkowo rzadziej są także obecne w internecie: stronę, profil lub wizytówkę w BIP posiada 61% z nich (oraz dla porównania - 78% pozostałych).

3. Organizacje działające na rzecz edukacji i wychowania

Organizacje działające na rzecz edukacji i wychowania wyróżnia na tle innych przywiązanie do swojej misji: aż 89% z nich deklaruje, że cele ich działania nie zmieniły się znacząco od

momentu założenia organizacji. Wśród pozostałych organizacji podobną deklarację składa 77% fundacji i stowarzyszeń.

Organizacje edukacyjne wyróżnia także tryb funkcjonowania: aż 56% działa systematycznie i często (codziennie w godzinach roboczych lub przynajmniej w niektóre dni albo popołudniami). Wśród pozostałych organizacji odpowiedni odsetek wynosi tylko 38%.

4. Organizacje działające na rzecz pomocy społecznej i usług socjalnych

Organizacje „socjalne” mają jedną charakterystyczną cechę różniącą je od pozostałych: zdecydowanie rzadko (22%) działają głównie na rzecz własnych członków, a częściej niż pozostałe kierują swoje działania przede wszystkim na zewnątrz organizacji (44%). Wśród pozostałych organizacji działania skierowane „do wewnątrz” prowadzi 39%, a „na zewnątrz” 23% stowarzyszeń i fundacji.

5. Organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnego

Organizacje zajmujące się rozwojem lokalnym zdecydowanie najczęściej pracują w systemie codziennym, w godzinach roboczych. Działa tak aż 46% z nich (oraz dla porównania – tylko 24% pozostałych). Stosunkowo często działają też spontanicznie (czasem intensywnie, czasami nie podejmując żadnych działań). Funkcjonują tak 30% z nich (i dla porównania tylko 15% pozostałych).

Stowarzyszenia i fundacje zajmujące się rozwojem lokalnym wyróżnia także korzystanie z internetu. Niemal dwie trzecie (64%) z nich korzysta z niego codziennie podczas pracy, aż 83% jest obecna w internecie (poprzez stronę, profil w mediach społecznościowych lub zakładkę w BIP). Dla porównania wśród pozostałych organizacji z internetu korzysta codziennie 42% stowarzyszeń i fundacji, a 62% jest obecnych w internecie.

8. Udział podlaskich organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych

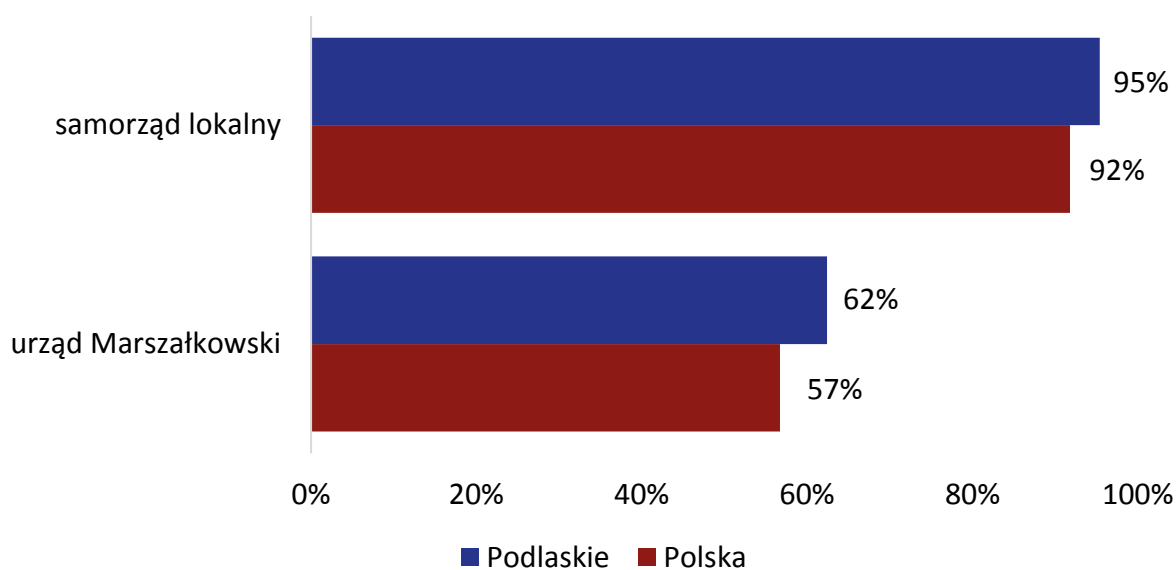
8.1. Kontakty podlaskich organizacji pozarządowych z samorządami

8.1.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

Samorzady są od lat jednym z najważniejszych partnerów polskich organizacji pozarządowych. Decyduje o tym częstotliwość kontaktów pomiędzy fundacjami i stowarzyszeniami oraz jednostkami samorządu terytorialnego, a także współpraca finansowa. Nie bez znaczenia jest fakt, że fundusze samorządowe to kluczowy składnik budżetów wielu organizacji.

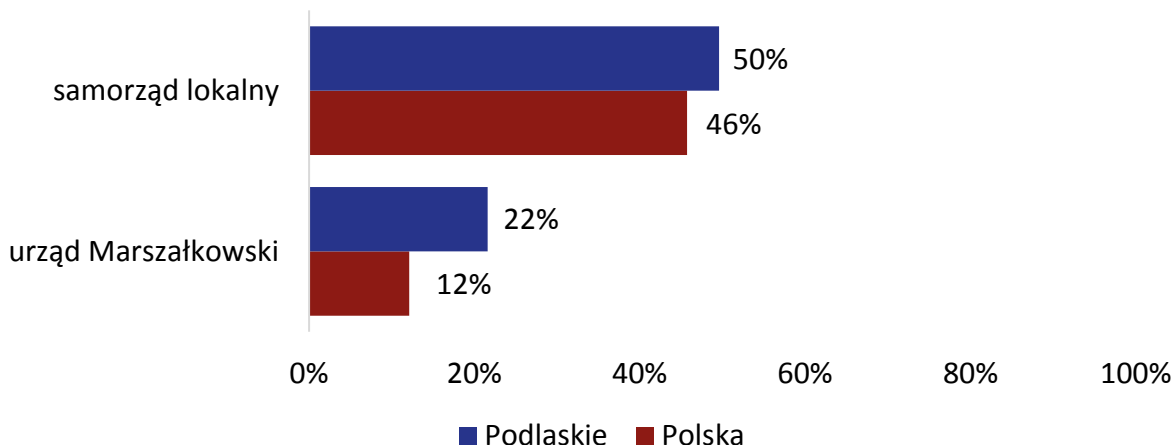
Podobnie jak w skali całego kraju, niemal wszystkie (95%) podlaskie organizacje utrzymują kontakty z samorządem lokalnym, a więc urzędem miasta lub gminy albo starostwem powiatowym. Siłą rzeczy nieco mniej intensywne kontakty łączą podlaskie stowarzyszenia i fundacje z urzędem marszałkowskim. Nie wszystkie podejmują bowiem na tyle szeroko zakrojone działania, aby konieczne były relacje z samorządem szczebla wojewódzkiego. Kontakty z urzędem marszałkowskim utrzymuje 62% podlaskich organizacji.

Wykres 93. Utrzymywanie kontaktów z samorządami

Opisane powyżej relacje mogą mieć jednak zupełnie sporadyczny charakter i niewielką częstotliwość. Kontakty, które można uznać za regularne i częste utrzymuje ze swoim lokalnym samorządem połowa (50%) podlaskich stowarzyszeń i fundacji. Nieco ponad jedną piątą (22%) regularnie współpracuje z urzędem marszałkowskim. Ten ostatni wynik wyróżnia województwo podlaskie na tle całego kraju. W skali całej Polski regularne relacje z urzędami marszałkowskimi posiada bowiem tylko 12% organizacji.

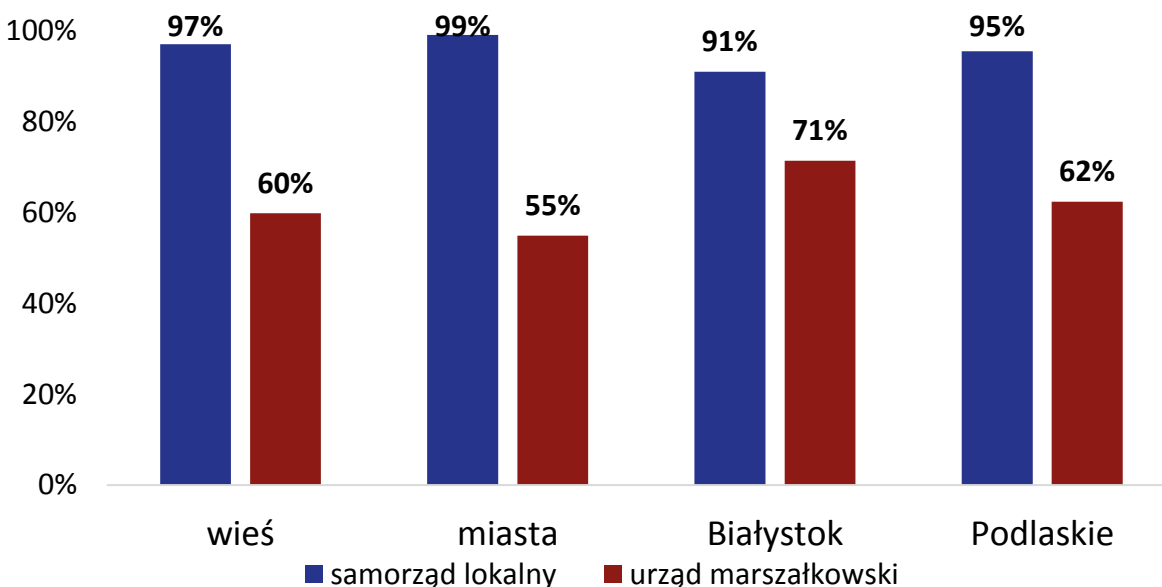
Wykres 94. Utrzymywanie częstych i regularnych kontaktów z samorządami

8.1.2. Zróżnicowanie częstości kontaktów organizacji z samorządami wewnątrz województwa podlaskiego

Wróćmy jednak do wszystkich (a więc także sporadycznych) kontaktów pomiędzy organizacjami a samorządami. Utrzymywanie relacji z jednostkami samorządu terytorialnego jest zróżnicowane ze względu na wielkość miejscowości, w jakiej zarejestrowana jest organizacja. Kontakty z samorządami lokalnymi nieco częściej utrzymują organizacje ze wsi (97%) oraz miast (99%), rzadziej natomiast fundacje i stowarzyszenia ze stolicy województwa (91%). Te ostatnie wyraźnie najczęściej łączą natomiast relacje z urzędem marszałkowskim (71%). Prowadzenie działalności w stolicy regionu, bliskość urzędu, a także z całą pewnością podejmowanie szerzej zakrojonych działań decydują o tym, że samorząd szczebla wojewódzkiego jest dla nich ważnym partnerem. Kontakty z urzędem marszałkowskim występują natomiast rzadziej w przypadku organizacji z innych miast (55%) oraz ze wsi (60%).

Wykres 95. Utrzymywanie kontaktów z samorządami ze względu na wielkość miejscowości

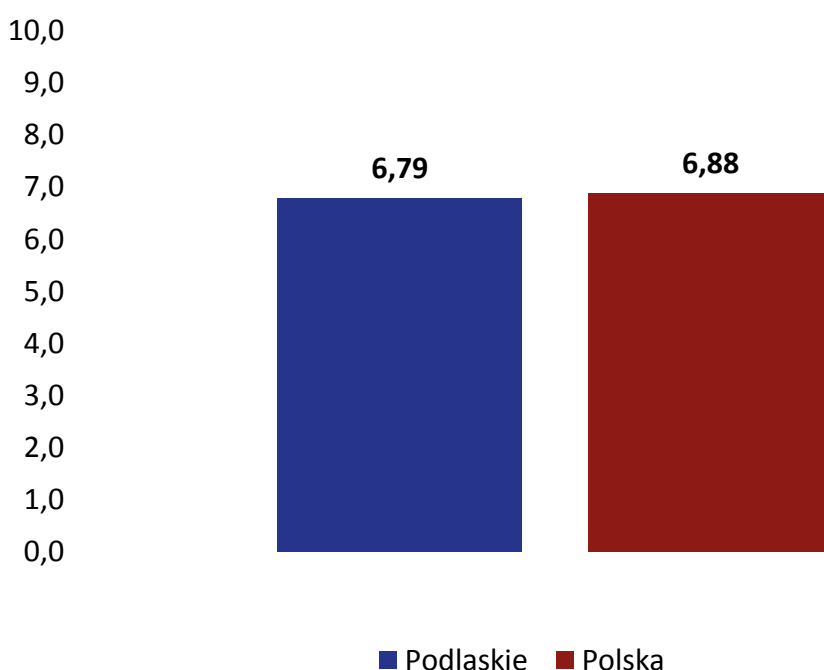

8.2. Problemy podlaskich organizacji pozarządowych w kontaktach z samorządami

8.2.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

Liderzy organizacji utrzymujących choćby sporadyczne kontakty ze swoimi urzędami miast i gmin zostali poproszeni o ocenę całokształtu współpracy z urzędnikami na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczało ocenę maksymalnie negatywną, a 10 maksymalnie pozytywną. W całym kraju taka uśredniona ocena wyniosła 6,88 pkt. W regionie podlaskim była niemal identyczna – 6,79 pkt. Można więc uznać ją za umiarkowanie pozytywną. Warto zastanowić się, jakie czynniki mogły wpływać negatywnie na tę ocenę.

Wykres 96. Ocena jakości współpracy z urzędami miast i gmin

Spośród podlaskich organizacji utrzymujących relacje z urzędami miast i gmin niemal dwie trzecie (65%) zadeklarowało, że napotkało trudności w kontaktach lub współpracy z urzędnikami. Zdecydowanie najważniejszym problemem był niedostatek środków finansowych, jakie były do dyspozycji współpracujących z urzędami organizacji, choć w województwie podlaskim na ten aspekt wskazywało i tak mniej fundacji i stowarzyszeń (37%), niż w skali całego kraju (43%). Z innych badań Stowarzyszenia Klon/Jawor wynika¹⁶, że istotnym problemem związanym z finansami jest sam system ich dystrybucji za pośrednictwem konkursów, który w wielu wypadkach uniemożliwia organizacjom realizację przedsięwzięć, które miałyby inny rytm i czas trwania niż jednorazowe i krótkotrwałe działania projektowe. Takie zbyt niskie oraz ograniczone w czasie dofinansowanie nie pozwala bowiem na w pełni profesjonalną realizację własnych inicjatyw.

¹⁶ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych 2012, Stowarzyszenie Klon/Jawor, roz. 5.3

Niemal jedna czwarta organizacji jako problem wymieniło także brak elastyczności ze strony urzędów (24%), a także brak zrozumienia ze strony urzędników (24%). Ten ostatni problem miał w regionie podlaskim większą wagę niż w skali całego kraju. Mniej istotne były natomiast problemy wynikające z niedoskonałego prawa i przepisów. Na skomplikowane formalności i wymogi formalnoprawne narzekało 15% podlaskich organizacji, czyli mniej niż w skali całego kraju (22%). Trzeba jednak pamiętać, że to właśnie niedoskonałe przepisy prawa są w części przypadków przyczyną wspomnianego braku elastyczności urzędników oraz ich przywiązania do nadmiernie rozbudowanych biurokratycznych procedur. Zarzucany im brak zrozumienia dla specyfiki działań sektora pozarządowego wynika w dużej części przypadków właśnie z ograniczeń, jakie nakładają na nich przepisy prawa, o czym zdarza się niekiedy zapominać przedstawicielom organizacji¹⁷.

Część organizacji napotykała także na problemy wynikające z relacji międzyludzkich (16%) oraz upolitycznienia (15%). Także te dwie trudności były odczuwane przez organizacje z województwa podlaskiego mocniej niż w skali całej Polski. Niewielka część (6%) badanych narzekała na utrudniony kontakt i niedostępność urzędników.

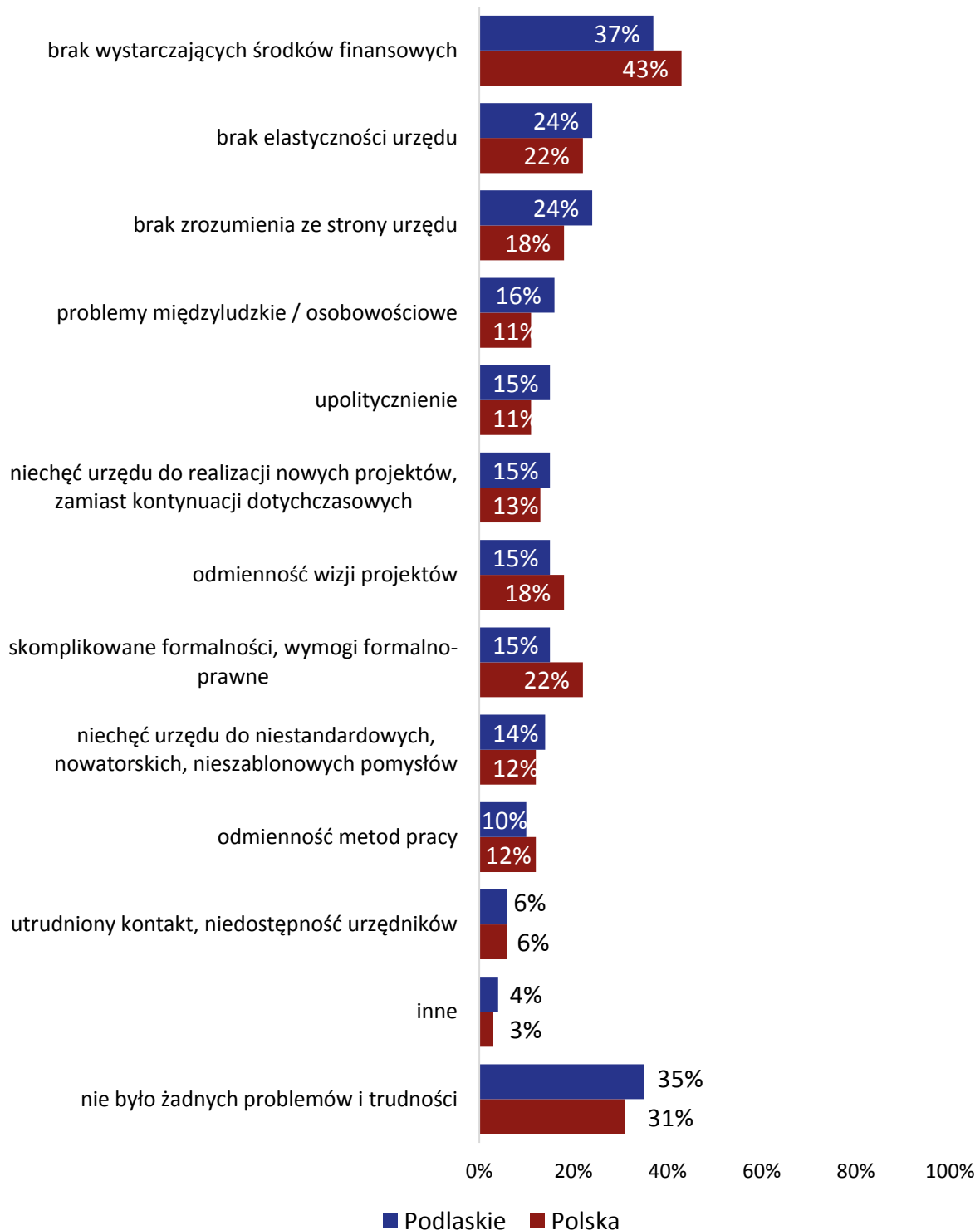
Istotną grupą problemów występujących podczas współdziałania były także te, które wynikały z odmiennych wizji projektów oraz stylu pracy. Dla 15% organizacji problemem był fakt, że urzędnicy nie są skłonni do realizacji nowych projektów, woląc raczej kontynuować stare; 14% zwracało uwagę, że trudno przekonać ich do nowatorskich, niestandardowych rozwiązań. W części przypadków może to być związane z odmiennymi celami i dążeniami urzędników oraz sfery pozarządowej. Na te problemy nakładały się trudności wynikające z odmiennych wizji realizowanych projektów (15%), a także odmiennosc metod pracy (10%).

Warto zauważyć, jak dużą wagę wśród wymienianych problemów współpracy mają czynniki „miękkie” związane z nastawieniem, zrozumieniem, elastycznością czy stylem pracy. Już kilka lat temu stawialiśmy diagnozę¹⁸, że poprawa jakości współpracy jest możliwa przy obowiązującym stanie prawnym i obecnych możliwościach finansowych. Pozytywne efekty dałaby bowiem zmiana niektórych zachowań i sposobu myślenia – zarówno wśród urzędników, jak i przedstawicieli sfery pozarządowej. Absolutnie kluczowa dla dobrej współpracy jest bowiem sfera obyczajów i budowania pozytywnych relacji. Przepisy i ramy prawa mogą sprzyjać budowie kultury współpracy i zaufania, z całą pewnością nie będą ich jednak w stanie zastąpić.

Wykres 97. Problemy występujące podczas współpracy z urzędami miast i gmin

¹⁷ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych 2012, Stowarzyszenie Klon/Jawor, roz. 5.3

¹⁸ Pisaliśmy o tym w raporcie „Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych 2012” – roz. 5.3

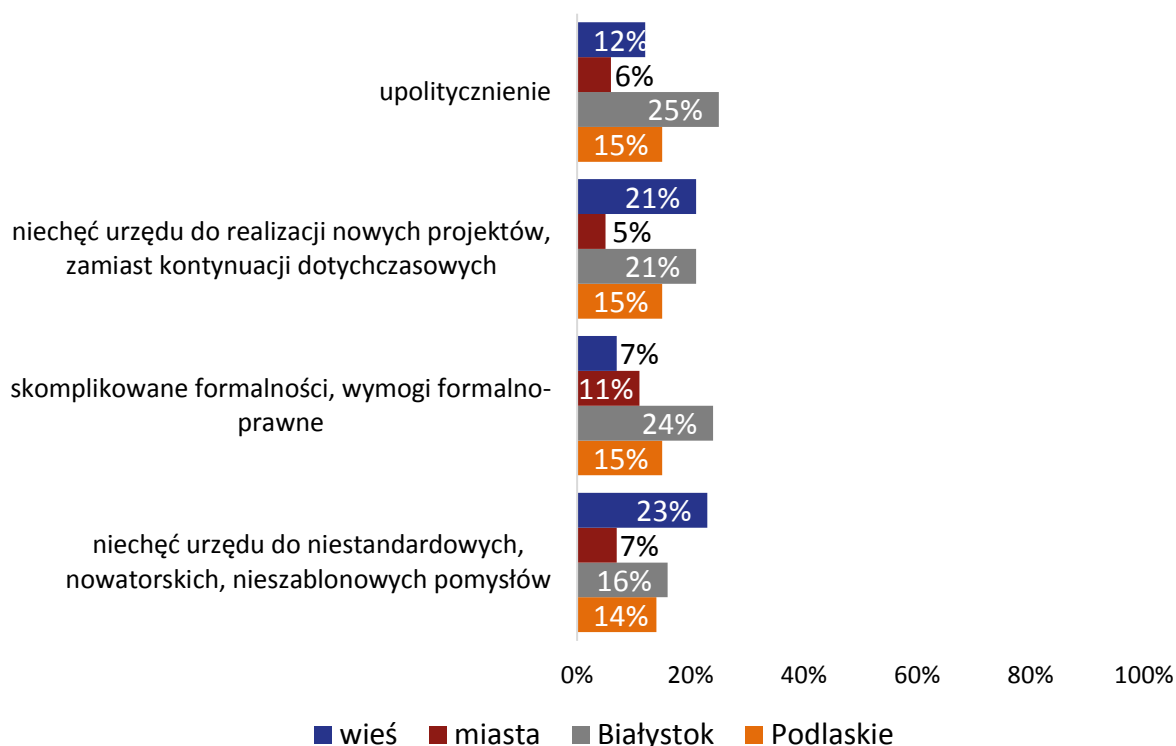
8.2.2. Zróżnicowanie problemów występujących podczas współpracy organizacji z urzędami miast i gmin wewnątrz województwa podlaskiego

Odczuwalność niektórych z problemów występujących podczas współpracy z urzędami miast i gmin różni się w zależności od wielkości miejscowości, w której działa organizacja. Upolitycznienie jest zdecydowanie największą przeszkodą dla organizacji z Białegostoku (wymienia ją 25% z nich), wyraźnie mniejszą dla stowarzyszeń i fundacji ze wsi (12%) i zupełnie

nieznaczną dla organizacji z pozostałych miast (6%). Na niedoskonałe prawo i skomplikowane formalności także najczęściej narzekają organizacje ze stolicy województwa (24%), rzadziej ma to natomiast miejsce w pozostałych miastach (11%) oraz na wsi (7%).

Wśród organizacji wiejskich największą frustrację budzi natomiast zachowawczość urzędników: 21% wiejskich fundacji i stowarzyszeń boryka się z niechęcią urzędników do realizacji nowych projektów, 24% napotyka na niechęć do realizacji niestandardowych i nieszablonowych pomysłów. Tego rodzaju problemu w nieco mniejszym natężeniu występują w Białymstoku (odpowiednio 21% oraz 16%), a zupełnie mało istotne są w pozostałych miastach.

Wykres 98. Problemy występujące podczas współpracy z urzędami miast i gmin ze względu na wielkość miejscowości

8.3. Udział podlaskich organizacji pozarządowych w konsultacjach

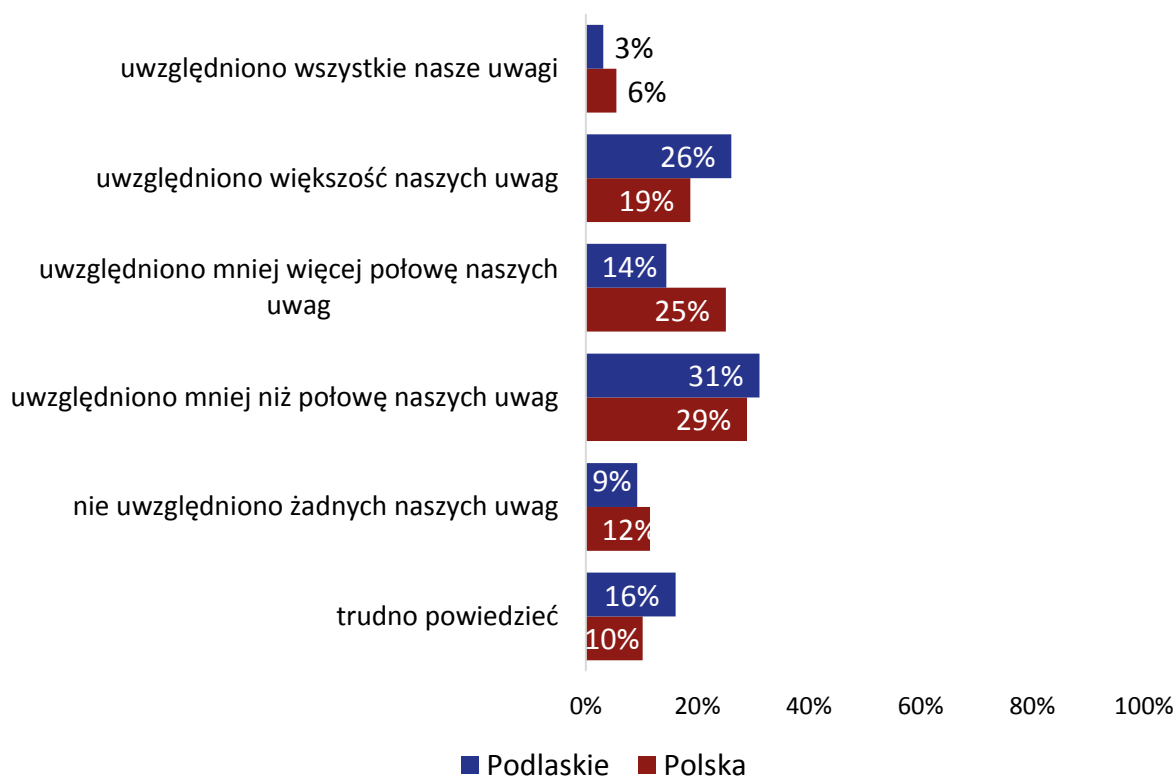
8.3.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

W skali całego kraju 39% organizacji pozarządowych brało w ciągu dwóch ostatnich lat udział w opracowywaniu lub konsultacjach uchwał, dokumentów, strategii, planów przygotowywanych przez urząd miasta lub gminy, zgłaszając do nich uwagi. Województwo podlaskie nie odbiegało w tym czasie od średniej ogólnopolskiej. W podlaskim odsetek stowarzyszeń i fundacji uczestniczących w konsultacjach na poziomie miasta lub gminy wyniósł 37%.

Wśród podlaskich organizacji biorących udział w konsultacjach niemal jedna trzecia (29%) deklaruje, że uwzględniono wszystkie lub większość ich uwag, kolejne 14% jest zdania, że

uwzględniono mniej więcej połowę, a również jedna trzecia (31%) ma przekonanie, że wzięto pod uwagę mniej niż połowę ze zgłoszonych uwag. Prawie jedna dziesiąta (9%) uważa natomiast, że żadna ze zgłoszonych uwag nie została uwzględniona. Nie widać istotnych różnic w ocenie poczucia wpływu na decyzje zapadające podczas konsultacji pomiędzy organizacjami z podlaskiego i z całego kraju. Ciekawe jest jednak, że aż 16% stowarzyszeń i fundacji z województwa podlaskiego nie potrafiło ocenić, jaka część zgłoszonych przez nie w czasie konsultacji uwag została uwzględniona, co może wskazywać na brak długofalowego zaangażowania w cały proces.

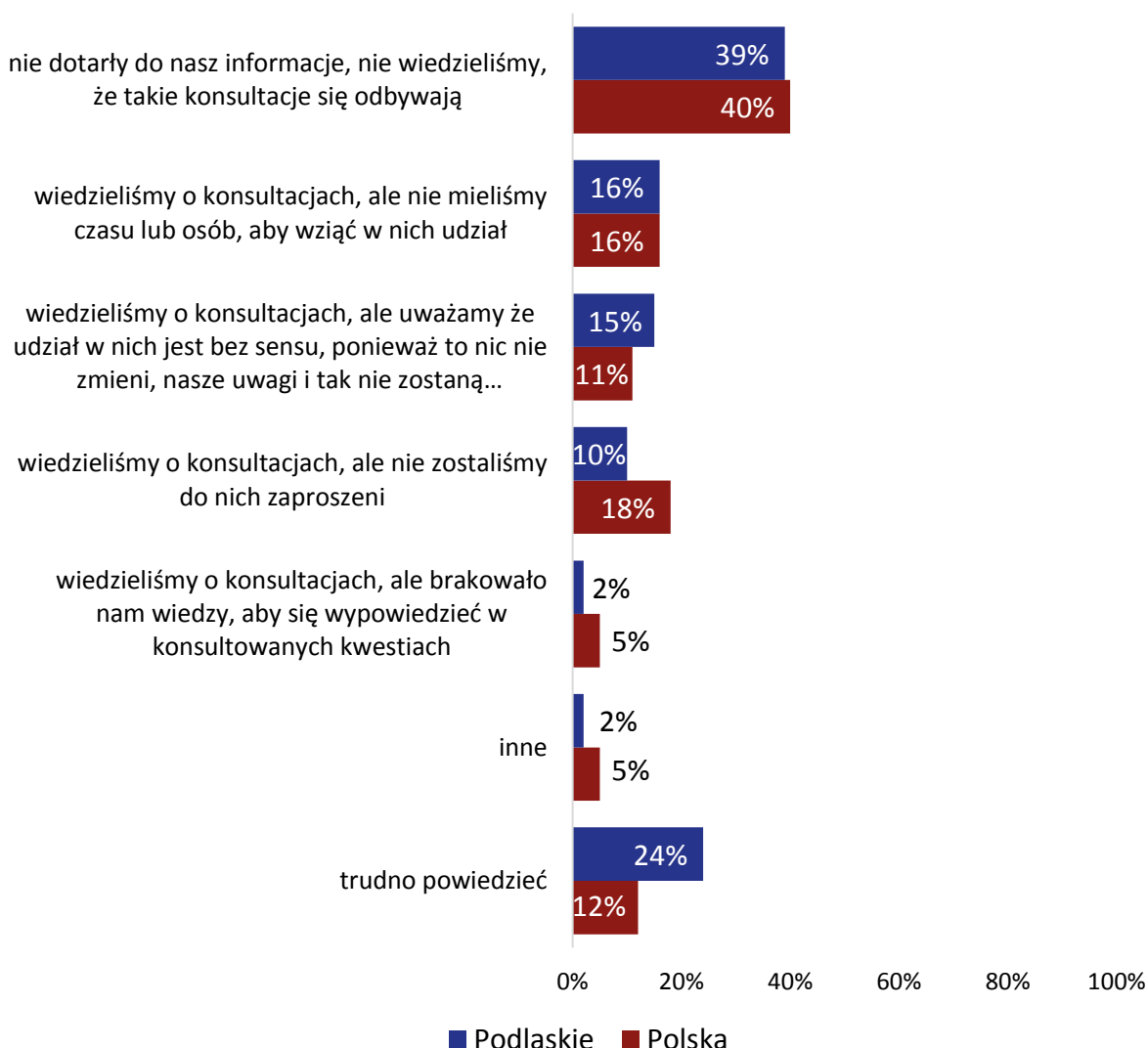
Wykres 99. Efekty udziału w konsultacjach

Organizacje, które pomimo utrzymywania kontaktów z samorządem lokalnym nie biorą udziału w konsultacjach jako powód swojej bierności na tym polu wskazują najczęściej na niewystarczającą dystrybucję informacji na ich temat. Wydaje się, że decydująca może być tutaj aktywność organizacji w poszukiwaniu informacji na temat konsultacji. Z drugiej strony, poza aktywnością strony pozarządowej istotne są także kanały informacji o odbywających się konsultacjach wykorzystywane przez samorząd. Niemal dwie piąte (39%) podlaskich organizacji, które nie wzięły udziału w konsultacjach (a utrzymują kontakty z lokalnym samorządem) twierdzi, że w ogóle nie wiedziało, że takie konsultacje mają miejsce. Co więcej, jedna dziesiąta (10%) podlaskich fundacji i stowarzyszeń nie biorących udziału w konsultacjach wskazało, że nie zostało na nie przez nikogo zaproszonych. Podobnie brak udziału w konsultacjach tłumaczony jest przez organizacje w skali całego kraju, przy czym organizacje z województwa podlaskiego rzadziej wskazują na brak zaproszenia do udziału.

Niemal jedna piąta (16%) podlaskich organizacji (tyle samo, co w skali kraju) jako powód braku uczestnictwa w konsultacjach podaje brak czasu lub osób mogących zaangażować się w ten proces. O braku poczucia wpływu na decyzje zapadające w trakcie konsultacji, a więc także o braku sensu uczestniczenia w tym procesie jest z kolei przekonanych 15% podlaskich fundacji i stowarzyszeń nieuczestniczących w konsultacjach (czyli nieco więcej niż w skali kraju). Brak merytorycznej wiedzy dotyczącej konsultowanych kwestii był natomiast wskazywany jako powód bierności w konsultacjach zdecydowanie najrzadziej – zarówno w regionie podlaskim, jak i w skali ogólnokrajowej. Co ciekawe, w województwie podlaskim aż jedna czwarta (24%) organizacji nieuczestniczących w konsultacjach nie potrafiła podać powodu swojego braku zaangażowania.

Wykres 100. Powody braku udziału w konsultacjach

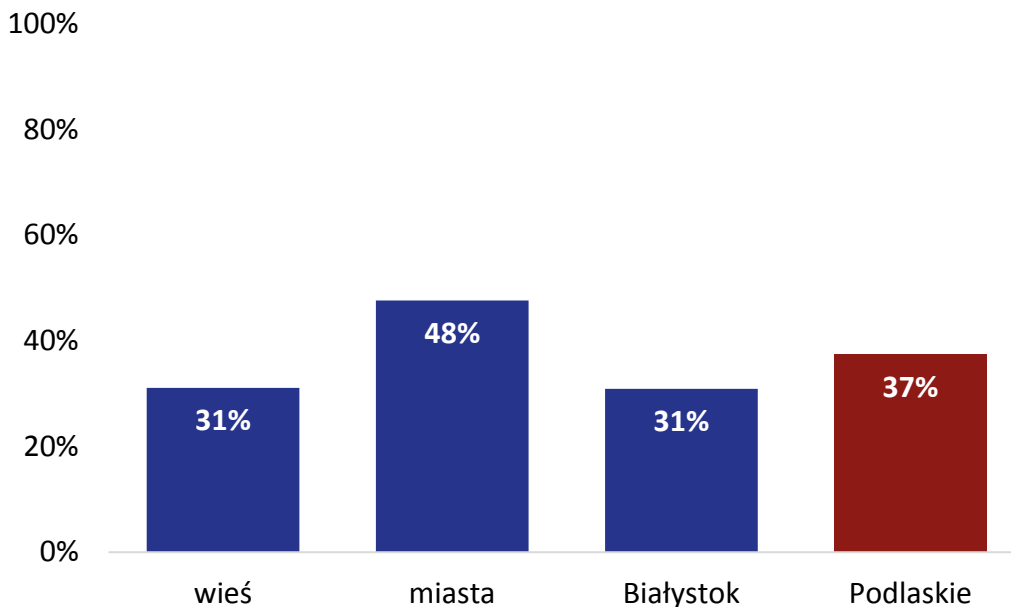

8.3.2. Zróżnicowanie aktywności organizacji w konsultacjach wewnątrz województwa podlaskiego

Udział w konsultacjach na poziomie gmin i miast był zróżnicowany ze względu na wielkość miejscowości, w jakiej zarejestrowana była organizacja. Aktywność w konsultowaniu uchwał,

dokumentów, planów czy strategii wyraźnie częściej wykazywały organizacje z miast (48%), rzadziej natomiast w konsultacje angażowały się stowarzyszenia i fundacje ze wsi (31%) oraz z Białegostoku (31%).

Wykres 101. Udział organizacji w konsultacjach organizowanych przez urzędy miast i gmin ze względu na wielkość miejscowości

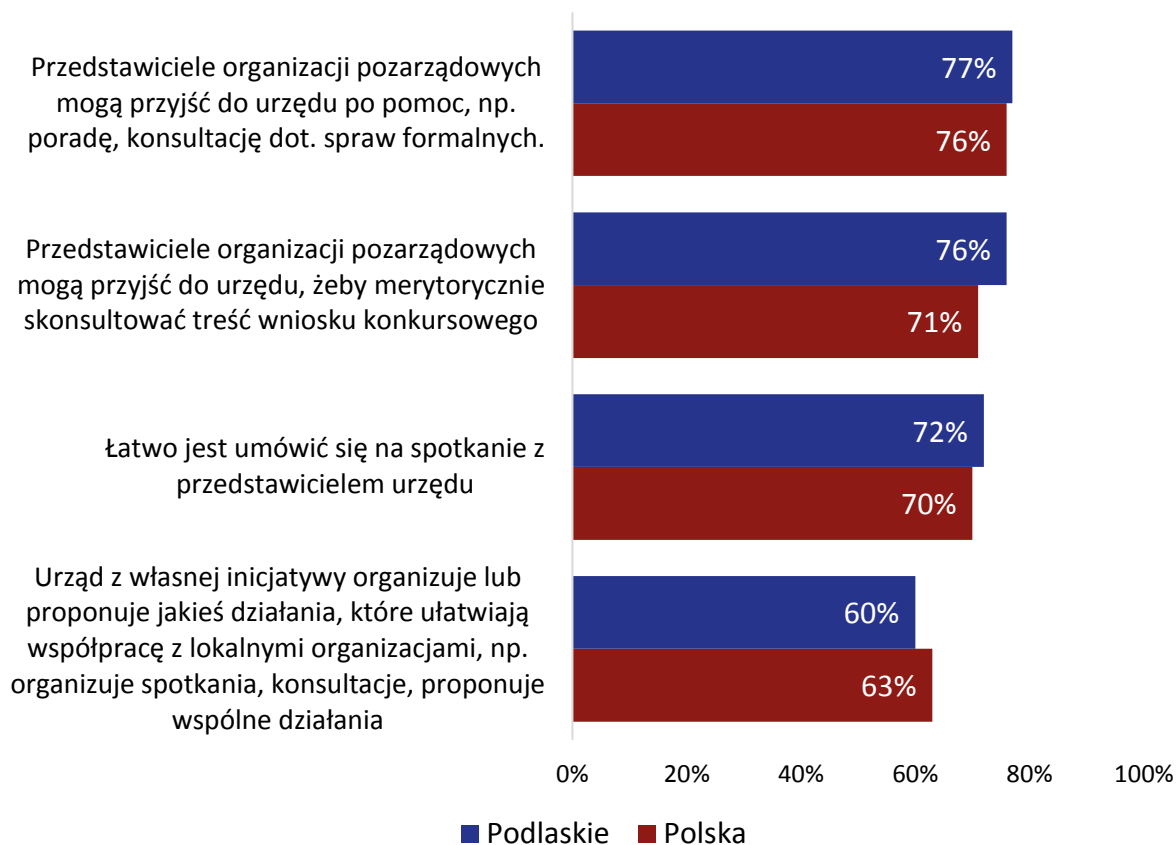

8.4. Inne formy pozafinansowej współpracy podlaskich organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym

8.4.1. Województwo podlaskie na tle ogólnopolskim

Współpraca pomiędzy sektorem pozarządowym a lokalnym samorządem nie ogranicza się tylko do procesu konsultacji. We wcześniejszych rozdziałach widzieliśmy, że dla całego systemu współpracy bardzo ważne są rozmaite „miękkie” czynniki, takie jak otwartość, zrozumienie, czy gotowość do pomocy. Wyniki badania wskazują, że podlaskie organizacje często dostają wsparcie od lokalnych samorządów. Ponad trzy czwarte (77%) z nich jest zdania, że do urzędu można przyjść po pomoc lub poradę dotyczącą spraw formalnych, również ponad trzy czwarte (76%) uważa, że z urzędnikami można skonsultować merytoryczną treść wniosku konkursowego, a niemal trzy czwarte (72%) ocenia, że umówienie się z urzędnikami na spotkanie nie następuje zbyt wielu trudności. Co więcej, 60% podlaskich stowarzyszeń i fundacji docenia inicjatywę lokalnych samorządowców twierdząc, że z własnej inicjatywy proponują oni działania mające na celu poprawę jakości współpracy między sferą publiczną a sektorem pozarządowym. W obszarach tych nie widać istotnych różnic pomiędzy województwem podlaskim a całym krajem.

Wykres 102. Klimat współpracy pomiędzy sektorem pozarządowym a samorządami

9. Źródła danych i metodologia

9.1. Źródła danych

Poniższe opracowanie powstało na podstawie danych zebranych w badaniu „Kondycja organizacji pozarządowych w Polsce 2015”, przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor. Badanie zrealizowano na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie 3800 fundacji i stowarzyszeń (poza OSP) w drugim i trzecim kwartale 2015 roku.

Dane prezentowane w raporcie dotyczą głównie podlaskich organizacji pozarządowych oraz ich zróżnicowania wewnątrz regionu. Raport zawiera także analizy porównawcze pomiędzy całym krajem a województwem podlaskim. W ogólnopolskiej próbie 3800 organizacji znalazło się 217 fundacji i stowarzyszeń z województwa podlaskiego.

9.2. Metodologia

Badanie „Kondycja organizacji pozarządowych w Polsce 2015” przeprowadzono na losowo-warstwowej próbie stowarzyszeń i fundacji, losowanej z rejestru REGON Głównego Urzędu Statystycznego (według stanu z grudnia 2014), zweryfikowanego na podstawie informacji pochodzących z Krajowego Rejestru Sądowego oraz danych zebranych w serwisie bazy.ngo.pl. Warstwy zostały wyodrębnione ze względu na: 1) formę prawną (stowarzyszenie lub fundacja), 2) wielkość miejscowości oraz 3) województwo, w którym zarejestrowana jest organizacja. Dodatkowo w próbie wyróżniono segment organizacji sportowych, a także segment największych, celowo dobranych organizacji. Analizy przeprowadzono przy wykorzystaniu wag analitycznych korygujących udział w próbie podmiotów z określonej warstwy oraz segmentu próby.

Dane w ramach badań ogólnopolskich były gromadzone dwiema metodami: 1) 2975 wywiadów zostało zrealizowanych techniką CAPI (wywiadów bezpośrednich wspomaganym komputerowo realizowanych przez ankieterów w terenie), 2) 825 wywiadów zostało zrealizowanych techniką CAWI (ankieta on-line). Respondentami w obu przypadkach były osoby pełniące kluczowe funkcje w organizacji (m.in. prezesi, wiceprezesi). Dane zbierano z zachowaniem zasady poufności.